

ÖVERSIKTSPLAN 2012

DEL I Mål - Strategier - Konsekvenser

Laga kraft 2012-12-06

Kapitelindelning

Del I

Sidan 10

Inledning & Introduktion

I första kapitlet ges en allmän bild av Högsby kommun och grundläggande förutsättningar för översiktsplanen.

Sidan 28

Allmänna intressen

Här behandlas de allmänna intressena samt strategierna och konsekvenserna av kommunens ställningstaganden.

Sidan 119

Miljö- & Riskfaktorer

Kapitlet behandlar befintliga miljöproblem som måste minskas samt om riskfaktorer som vid en händelse kan utlösas och påverka samhället negativt.

Sidan 135

Mellankommunala frågor

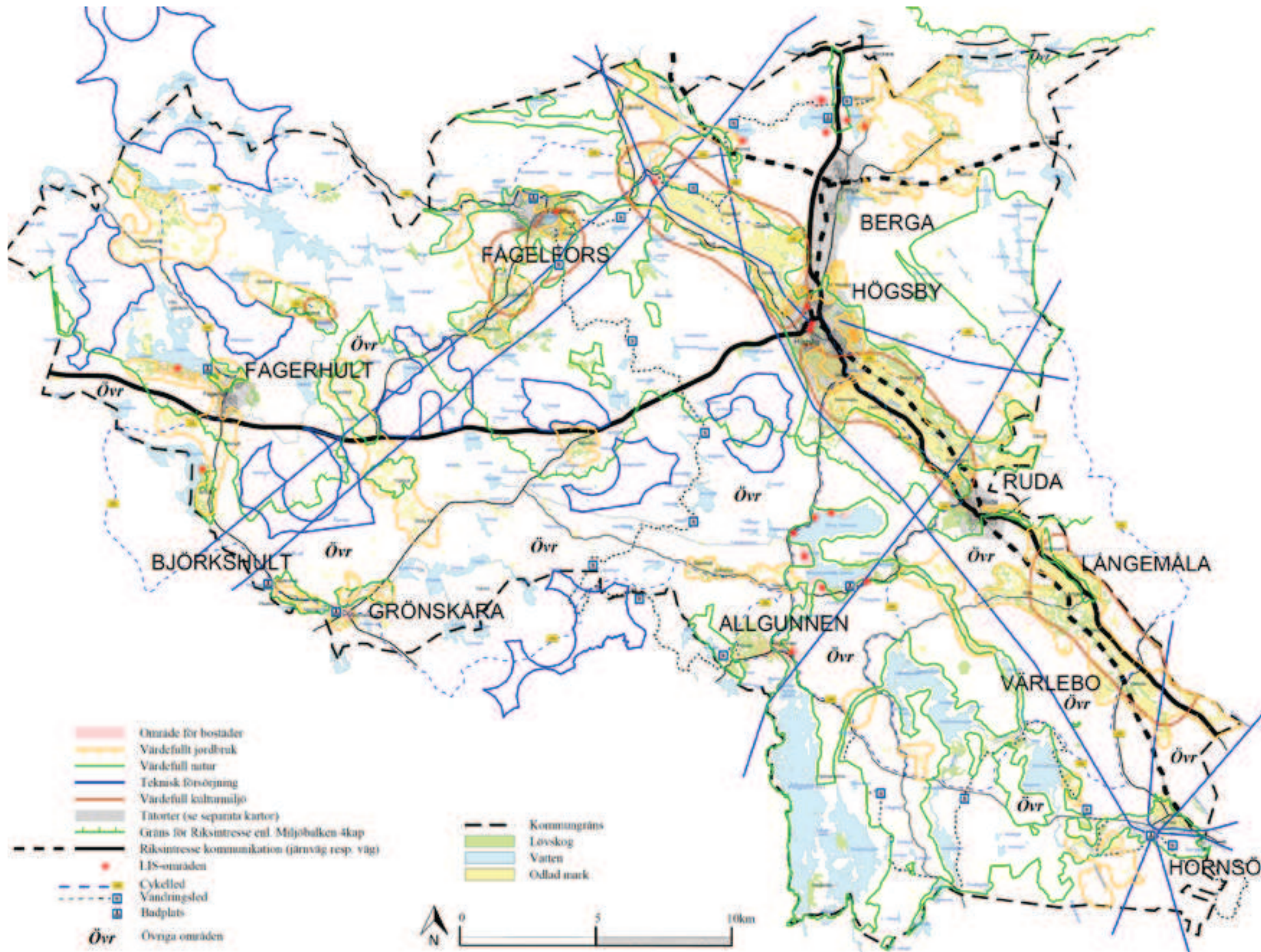
Här behandlas en del av de frågor som har en kommungränsöverskridande karaktär och måste lösas i samförstånd med berörda kommuner.

Sidan 140

Riksintressen & Förordningar

I detta kapitel beskrivs kommunens riksintressen och förordningar.

Förord

Enligt Plan- och bygglagen ska varje kommun ha en kommunomfattande och aktuell översiktsplan. Med hjälp av översiktsplanen redogörs hur kommunen på lång sikt vill att mark- och vattenområden ska användas och hur bebyggelsen bör utvecklas och bevaras.

Översiktsplanen, som är kommunens viktigaste planeringsverktyg, ska ange inriktningen för kommunens framtida utveckling. Planen ska främja goda miljöförhållanden och långsiktig hushållning med råvaror, energi, mark och vatten. Översiktsplanen anger hur kommunen avser att tillgodose riksintressen och behandlar till exempel frågor som var nya bostäder kan byggas, var företagsetableringar kan ske eller var nya vägar kan dras fram. Planen ska gälla under lång tid och är därför av översiktlig karaktär.

Översiktsplanen är inte juridiskt bindande men har en viktig vägledande funktion. Den ska ligga till grund för beslut avseende planerings- och bebyggelsefrågor i kommunens nämnder och förvaltningar samt för beslut i andra myndigheter.

Översiktsplanen och ändringar av den antas av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige ska minst en gång under mandattiden ta ställning till översiktsplanens aktualitet.

Gällande översiktsplan för Högsby kommun antogs 1994. Sedan dess har många av förutsättningarna inom kommunen ändrats. Detta har föranlett framtagandet av en ny översiktsplan för Högsby kommun.

Översiktsplanen har varit på samråd under perioden 2010-07-15 t.o.m. 2010-09-09. Efter justeringar enligt inkomna synpunkter under samrådet ställs planen nu ut fr.o.m. 2012-04-06 t.o.m. 2012-06-08. Kommuninvånare, berörda markägare och myndigheter m.fl. välkomnas att skriftligen lämna synpunkter på översiktsplaneförslaget under utställningstiden!

Ingemar Svanström
Kommunstyrelsens ordförande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

LÄSANVISNING	9
INLEDNING.....	10
Vad är en översiktsplan?	11
Översiktsplanens roll	11
Lagstiftning	12
Arbets- och planprocessen	12
Tidplan för Högsbys översiktsplan	13
Kortfattat om Högsby kommun	13
Allmänt	13
Befolkning	13
Globalt perspektiv	15
Nationellt perspektiv	15
Regionalt perspektiv	15
Möjligheter & hot	15
Möjligheter	15
Hot	17
Övergripande mål och strategier	17
Högsby - Möjligheternas kommun	17
Natur- & Kulturmiljöer	20
Friluftsliv, Kultur- & Fritidsaktiviteter	21
Naturresurser	21
Befolkning och Bebyggelse	22
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen	23
Infrastruktur	24
Näringsliv	25
Energi & Teknisk försörjning	25
Service, Utbildning & Folkhälsa	26
Demokrati & Jämlikhet	26
Mellankommunala frågor	26
Riksintressen	27
ALLMÄNNA INTRESSEN.....	28
VATTEN.....	29
NATUR- OCH KULTURMILJÖER.....	30
Naturmiljöer	31
Biologisk mångfald	31
Kulturmiljöer	35
Fornlämningar	35
Strategier för utveckling av Natur- & Kulturmiljöer	36

FRILUFTSLIV, KULTUR- & FRITIDSAKTIVITETER.....	37
Rekreation & Friluftsliv	38
Kultur & Fritidsaktiviteter	39
Strategier för utveckling av Friluftsliv, Kultur & Fritidsaktiviteter	41
NATURRESURSER.....	42
Sjöar & vattendrag	43
Emån	44
Alsterån och Badebodaån	44
Recipientkontroll	45
Grundvatten	46
Vindkraft	47
Vattenkraft	47
Värdefulla ämnen och material	47
Grus- och Bergtäkter	48
Strategier för utveckling av Naturresurser	49
BEFOLKNINGS- & BEBYGGELSEUTVECKLING.....	50
Befolkning	51
Bebyggelse	52
Bostäder	53
Fritidshusbebyggelse	53
Industri	53
Handel	53
Skola, Vård & Omsorg	53
Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse	54
Strategier för Befolknings- & Bebyggelseutvecklingen	56
LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN.....	57
Strandskyddslagen	58
Landsbygdsutvecklingsområden	61
Snuggan	64
Frövi	66
Kvillen	68
Gjösjön	70
Älgsjökulla	72
Solhöjden	74
Stora Sinnern	76
Lilla Sinnern	78
Kiatorp	80
Välen	82
Algunnen	84
Klobosjön	86
Blankan	88
Strategier för utveckling av områden i strandnära lägen	90
KOMMUNIKATIONER & IT.....	91
Infrastruktur	92
Pendling	92

Kollektivtrafik	92
Närtrafik	92
Godstransporter	94
Gång- och cykeltrafik	94
IT & Telekommunikation	94
Strategier för utveckling av kommunikationer	96
NÄRINGSLIV.....	97
Näringslivsutveckling	98
Utvecklings- och näringslivskontoret	98
Mittpunkt Högsby	99
Regionförbundet	99
Arbetsområden	99
Miljö	99
Vatten och avlopp	99
Trafik	100
Skyddsavstånd	100
Turism	101
Ekoturism	101
Strategier för utveckling av Näringslivet	102
ENERGI & TEKNISK FÖRSÖRJNING.....	103
Energi	104
Fjärrvärme	104
Vindkraft	104
Vattenkraft	105
Vatten och Avlopp	106
Återvinning och avfallshantering	107
Strategier för utveckling av Energi & Teknisk försörjning	108
SERVICE, UTBILDNING & FOLKHÄLSA.....	109
Kommersiell service	110
Handel	110
Social service	110
Socialtjänst	110
Hälsa- och sjukvård i Högsby kommun	110
Äldreomsorg	110
Handikappomsorg	110
Sjukvård	110
Utbildning & Barnomsorg	112
Förskola	112
Förskoleklass	112
Grundskola	113
Gymnasieskola	113
Vuxenutbildning	113
Högre utbildning och högskola	113
Prognos	113
Strategier för utveckling av Service, Utbildning & Folkhälsa	114

DEMOKRATI & JÄMSTÄLLDHET.....	115
Demokrati	116
Rätten att överklaga	117
Jämlikhet & jämställdhet	117
Jämställdhet & fysisk planering	117
Demokrati & jämlikhet i skolan	118
Demokrati & jämlikhet i yrkeslivet	118
Strategier för utveckling av Demokrati & Jämställdhet	118
MILJÖ- & RISKFAKTORER.....	119
Störande faktorer i den fysiska miljön	120
Miljöfarlig verksamhet	120
Förorenad mark	120
Luftföroreningar	122
Vattenföroreningar	122
Översvämnings och erosionsrisker	124
Buller	125
Radon	126
Elektromagnetiska fält	126
Kommunens miljöarbete	127
Djurhållning	128
Trygghet och säkerhet	129
Trafiksäkerhet	130
Transporter av farligt gods	131
Trafik och hälsa	132
Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen	132
Krisberedskap i kommunen	133
Skyddsavstånd kring industrier	135
Strategier för miljö- och riskfaktorer	134
MELLANKOMMUNALA FRÅGOR.....	135
Kommunikationer	137
Näringsliv	138
Service & Utbildning	138
Kultur & Fritid	138
Bostadsförsörjning & Bebyggelseutveckling	139
Energi & Teknisk försörjning	139
Räddningstjänst	139
Naturresurser	139
RIKSINTRESSEN & FÖRORDNINGAR.....	140
Riksintressen	141
3 Kap Miljöbalken	141
4 Kap Miljöbalken	141
Riksintresse för totalförsvarets militära del	143
Riksintresse för Vindbruk	144

Riksintresse för Naturvård	145
Riksintresse för Kommunikation (väg)	146
Riksintresse för Kommunikation (järnväg)	147
Riksintresse för Kulturmiljövård	148
Natura 2000	149
Förordningar	152
Biotopskydd	152
Djur- och växtskyddsområden	152
Kulturminne, Kulturminneslagen	152
Naturminne	152
Miljöskyddsområden	154
Vattenskyddsområden	154
Naturreservat	155
Strandskydd	157
REFERENSER.....	158

LÄSANVISNING

DEL I

Sida 10**Inledning**

I första kapitlet beskrivs översiktsplanens syfte samt ges en övergripande bild av Högsby kommuns planeringsförutsättningar.

Sida 28**Allmänna intressen**

Med allmänna intressen avses intressen, enligt 2 kap Plan- och bygglagen, PBL, som är gemensamma för flertalet kommuninvånare. Dessa intressen ska beaktas vid planläggning och vid lokalisering av bebyggelse.

Sida 119**Miljö- & Riskfaktorer**

Detta avsnitt handlar om de miljö- och riskfaktorer som förekommer i Högsby kommun. Miljö- och riskfaktorer är viktiga att känna till och ta hänsyn till i den fysiska planeringen. Detta för att kunna förebygga eller minska negativa effekter, exempelvis i form av föroreningar eller bullerpåverkan.

Sida 135**Mellankommunala frågor**

Vattenreglering, kollektivtrafik och infrastruktur är exempel på mellankommunala frågor som måste lösas i samförstånd med angränsande kommuner.

Sida 140**Riksintressen & Förordningar**

I detta kapitel beskrivs riksintressen och förordningar som förekommer i Högsby kommun. Riksintressen regleras i miljöbalken och är av nationellt intresse.

INLEDNING

VAD ÄR EN ÖVERSIKTSPLAN?

Högsby kommuns översiktsplan upprättades 1989 och är Högsbys första övergripande och kommunomfattande plan med Plan- och bygglagen, PBL, som grund. Översiktsplanen har sedan dess reviderats 1992, 1993 och 1994.

Kommunens liksom länets utveckling tillsammans med förändringar i lagar och förordningar, har lett till att den nuvarande översiktsplanen är inaktuell till stora delar. Attraktiva och lämpliga markområden för olika typer av markanvändning samt områden som skall bevaras och skyddas måste därför utredas baserat på dagens förutsättningar. Syftet med översiktsplanen är att skapa ett beslutsunderlag som underlättar för en kontrollerad och önskvärd samhällsutveckling ur ett ekonomiskt, socialt och ekologiskt perspektiv.

Översiktsplanens roll

Översiktsplanen har i flera avseenden en nyckelroll i den fysiska planeringen och är kommunens viktigaste strategiska instrument för att redovisa hur kommunen avses att förvaltas och utvecklas. Översiktsplanen ska ge vägledning för beslut om mark- och vattenanvändningen samt ange hur den bebyggda miljön ska utvecklas och riksintressen tillgodoses. Med hjälp av översiktsplanen redovisar kommunen visioner och övergripande mål för sin framtida utveckling.

Översiktsplanen ger vägledning för kommunens, myndigheters och företags/organisationers beslut. Den används också som ett instrument för dialog mellan stat och kommun beträffande riksintressena och deras avgränsning. Översiktsplanen kan fungera som ett miljöpolitiskt instrument och ska bidra till att främja en långsiktig hållbar utveckling av samhället.

Sammanfattningsvist kan sägas att översiktsplanen främsta funktion är att utgöra;

- en vision för Högsby kommuns framtida utveckling.
- en vägledning för Högsby kommuns och andra myndigheters beslut.
- ett instrument för dialogen mellan stat och kommunen.

Av översiktsplanen ska framgå;

- grunddragen i fråga om den avsedda användningen av mark- och vattenområden,
- kommunens syn på hur den byggda miljön ska utvecklas och bevaras,
- hur kommunen avser att tillgodose de redovisade riksintressena och följa gällande miljö kvalitetsnormer,
- hur kommunen i den fysiska planeringen avser att ta hänsyn till och samordna översiktsplanen med relevanta nationella och regionala mål, planer och program av betydelse för en hållbar utveckling inom kommunen, och
- områden för landsbygdsutveckling i strandnära lägen som avses i 7 kap. 18:e § första stycket miljöbalken.

Lagstiftning

Plan- och bygglagen, PBL:

Enligt Plan- och bygglagens (2010:900) 3 kapitel ska varje kommun ha en aktuell kommunomfattande översiktsplan. I översiktsplanen ska de allmänna intressen enligt plan- och bygglagens 2 kapitel redovisas. Allmänna intressen bör beaktas vid beslut om användningen av mark- och vattenområden.

Miljöbalken, MB

Miljöbalkens 1 och 2 kapitel anger de grundläggande bestämmelserna på miljöområdet som ska tillämpas vid fysisk planering. Särskilt Miljöbalkens 3 och 4 kapitel bör beaktas och i kommunen förekommande riksintressen behandlas.

Ytterligare lagstiftning exempelvis Kulturminneslagen finns, som på ett eller annat vis berör den fysiska planeringen. Hänvisning sker i respektive kapitel.

Arbets- och planprocessen

Vid aktuellt översiktsplanearbete har stor vikt lagts vid medborgarmedverkan. Stora delar av översiktsplanen grundar sig på diskussioner med representanter för kommunens invånare i form av byalag och andra föreningar. Översiktsplanen har tagits fram av en arbetsgrupp bestående av tjänstemän i Högsby kommun och handläggare från Vatten- och Samhällsteknik AB.

Program

Arbetet med Högsby kommuns översiktsplan inleddes 2006 med ett program. Programmet redovisar ett första förslag på utformningen och innehållet för det fortsatta översiktsplanarbetet i Högsby kommun. Syftet var att sammanställa ett kunskapsunderlag som utgångspunkt för framtagandet av planförslaget.

Samråd

Under samrådstiden, som varade fr.om. 2010-07-15 t.o.m. 2010-09-09, har berörda parter fått möjlighet att inkomma med synpunkter avseende översiktsplaneförslaget. Under samrådet, vars syftet var att erhålla förbättringsförslag avseende översiktsplanedokumentets innehåll, har 19 skriftliga synpunkter inkommit.

Utställning

Högsby kommuns översiktsplan har nu nått utställningskedet. Utställning av planen, samt en samrådsredogörelse för hur de synpunkter som inkommit under samrådet har påverkat planförslaget, kommer att ske fr.o.m. 2012-04-06 t.o.m. 2012-06-08. Kommuninvånare, berörda markägare och myndigheter m.fl. välkomnas att granska planen och ännu en gång skriftligen lämna synpunkter på översiktsplaneförslaget under utställningstiden!

Antagande

Efter utställningen sammanställs inkomna synpunkter i ett utlåtande. Länsstyrelsen framför sina synpunkter i ett speciellt granskningsyttrande som bifogas planen vid antagandet. Översiktsplanen antas slutligen av kommunfullmäktige. Kommunfullmäktige fattar beslut om antagande och eventuella ändringar av översiktsplanen. Antagandebeslutet gäller först när planen vunnit lag kraft.

Laga kraft

Under förutsättning att inget överklagande sker vinner översiktsplanen laga kraft tre veckor efter antagandet. Översiktsplanen beräknas vinna laga kraft under hösten 2012.

Tidplan för Högsbys översiktsplan

Program	Samråd	Utställning	Antagande	Laga kraft
2006	höst 2010	vår 2012	höst 2011	höst 2012

KORTFATTAT OM HÖGSBY

Allmänt

Högsby kommun ligger i Kalmar län och gränsar till Hulfsfreds, Oskarshamns, Mönsterås, Nybro och Uppvidinge kommuner. Sett till antalet besökande har regionen den största turismen i Skandinavien. Öland, Kalmar, Glasriket, den vackra naturen, särskilt skärgården utanför Oskarshamn och Västervik lockar många besökare. Högsby kommun såväl som angränsande kommuner i länet besöks främst av besökare från storstadsregionerna samt Tyskland och Danmark.

Högsby kommuns landarealen är 754 km², vilket är ca 7 % av länets yta. År 2009 bodde det ca 8 personer per km² i kommunen. Kommunen består av 12 % glesbygd, 88 % landsbygd och har inga tätorter enligt Statistiska centralbyråns definition av tätort, som anger 3 000 invånare som gräns. Centralorten är Högsby där det största utbudet av service finns. Skog samt odlings- och betesmark är den dominerande naturtypen i kommunen. Högsby kommun är en av Sveriges sjötätaste kommuner.

Befolkning

Vid årsskiftet 2009/10 bodde det ca 5 900 invånarna i Högsby kommun varav 51 % var män och 49 % kvinnor. Medelåldern var 2008 45 år och ökar stadigt. Utflyttningen har sedan ett flertal år varit stigande i relation till inflyttningen.

Ungefär 40 % av de boende är yrkesverksamma och 25 % är pensionärer. 2008 arbetade ca 1 500 personer av Högsby kommuns invånare i kommunen. Vid samma tidpunkt hade kommunen en inpendling på ca 500 personer och en utpendling på ca 1 040 personer.

Globalt perspektiv

I ett Europa perspektiv har Högsby kommun kvalitéer som är svåra att finna i andra länder. De stora orörda naturområdena samt närheten till flera större tätorter är unik. Detta avspeglar sig i att kommunen under senare år har blivit allt attraktivare såväl som semesterort som permanent boende för bl.a. dansk- och tyskfödda personer.

Nationellt perspektiv

Inom kommunen finns områden och platser som ur ett nationellt perspektiv klassats som bevarandevärda. Nationella intressen regleras bl. a. genom Riksintressen.

Nationella beslut och riktlinjer påverkar kommunen och dess förutsättningar. Riksdagen har t.ex. beslutat att Sverige ska ha löst de stora miljöproblemen till 2020. En målsättning som även berör såväl kommuners miljöarbete som fysiska planering.

Regionalt perspektiv

Högsby kommun har förutom de allra närmsta kommunerna Nybro, Mönsterås, Hultsfred, Oskarshamn och Uppvidinge ett flertal samarbetspartners. På lokal nivå kan företag och föreningar nämnas och på regional nivå högskolor och universitet. Exempel på ytterligare samarbetspartners är Länsstyrelsen, Kalmar läns Landsting, Kalmar Länstrafik, Trafikverk, Polisen, Länsarbetsnämnden, Kommunförbundet och Regionförbundet.

Avseende Regionförbundet kan nämnas att diskussioner pågår att bilda nya och större regionförbund i Sverige år 2014. Hur indelningen kommer att se ut och i vilket förbund Högsby kommer att ingå är i dagsläget oklart.

Ett viktigt regionalt planeringsinstrument är det regionala utvecklingsstrategi RUS. Programmet är ett politiskt måldokument för regionalförbundets arbete. RUS tas fram tillsammans med kommuner och landstinget, myndigheter, representanter för grannlänen, organisationer, föreningslivet, företagare och enskilda länsbor. Programmets syfte är att redovisa länets olika mål för en hållbar regional utveckling och tillväxt samt strategier för hur dessa ska uppfyllas.

Foto: Henrik Tingström

Det nu gällande programmet - RUS 2012-2020 - fokuserar på sex prioriterade insatsområden:

- Rund och gränslös region
- Växande näringsliv som bidrar till hållbar utveckling
- Lärande och kompetensförsörjning
- Befolkning och välfärd
- Miljö i balans
- Kultur och upplevelser

För mer information se www.kalmar.regionforbund.se.

MÖJLIGHETER & HOT

Möjligheter

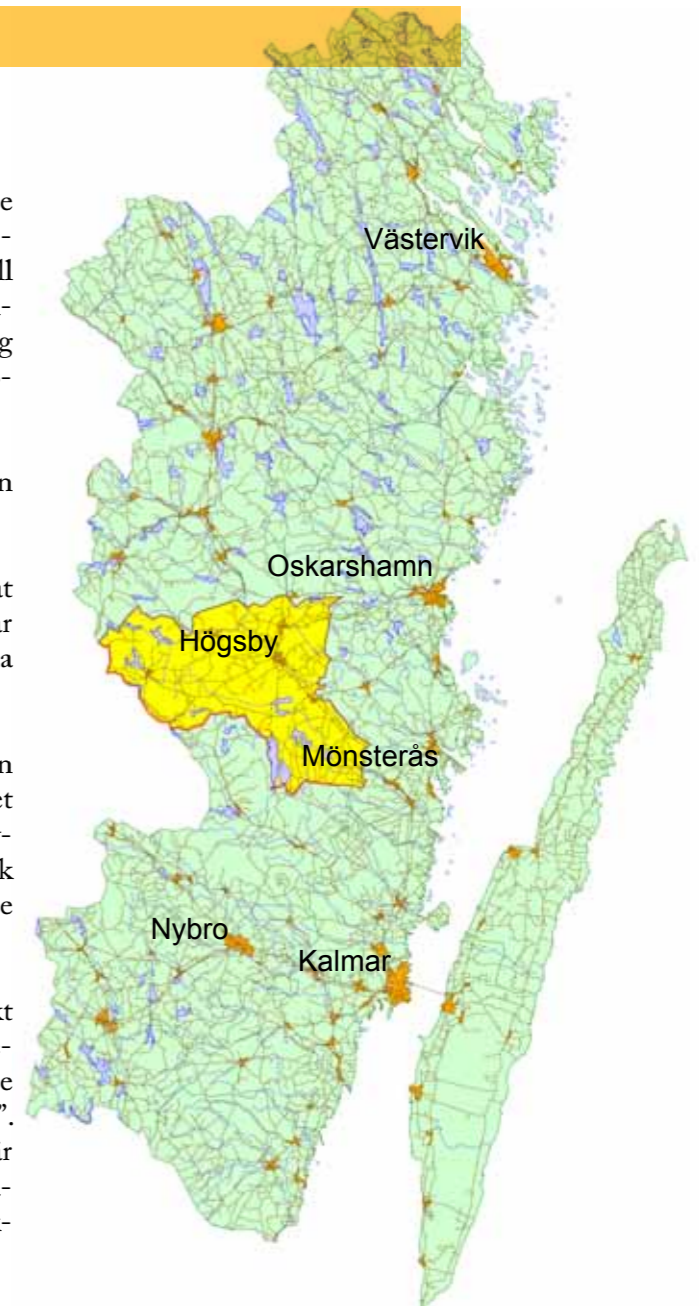
Högsby kommun har en attraktiv livsmiljö, både för permanentboende och inte minst för fritidsboende, besökare och turister. Högsby består till största delen av skogsbygd och mellanbygd. Mellanbygden är en övergång mellan slätt och skog där skogsmark och odlingsmark formar ett mosaikartat landskap.

Trots dominansen av skog uppvisar kommunen en stor variation av naturtyper.

I öster flyter Emån fram genom ett utpräglat jordbrukslandskap och på dalgångens sluttningar växer löv- och ädellövskog med många gamla grova ekar.

I söder ligger länets näst största sjö Allgunnen som på grund av sin mångformighet har mycket höga naturvärden. Naturen runt Allgunnen i övrigt är värdefull och kännetecknas av en mosaik av naturtyper vars orörda karaktär ger utrymme för ett stort antal rödlistade arter.

Önskan efter en lugnare närmiljö som motvikt till den allt jäktigare vardagen i våra storstadsregioner, inte minst på kontinenten, har under de senare åren lett till en slags allmän ny "grön väg". Det avskilda, ostörda och naturnära boendet är eftertraktat. Såväl Högsby kommuns vackra natur- som kulturmiljöer har en påtaglig attraktionskraft.

Kalmar län, Högsby kommun markerat.

En ytterligare fördel är den relativa närheten till kontinenten. Med anledning av ovanstående har Högsby kommun fått en stor andel utländska medborgare som äger permanent- och fritidshus.

Turism är en sektor på frammarsch i kommunen. Kommunen är mycket attraktiv för sommarboende och utgör en motvikt till storstadsregionerna, såväl i Sverige som i utlandet. Man kan spå en fortsatt tillväxt inom turistnäringen då människors resande tenderar att öka, både i Sverige och utomlands.

Kommunens naturresurser är betydande och ger stora möjligheter. Det handlar om tillgången på sjöar och vattendrag, grundvatten samt skogs- och jordbruksmark. Nyttjas kommunens naturresurser på ett nytänkande och långsiktigt sätt kan inkomster och arbetstillfällen skapas.

Så bör exempelvis vattenkraften och vindkraften nyttjas på bästa sätt, dock utan att påtagligt skada kommunens kultur- och naturvärden. Yt- och grundvattentillgångar kan nyttjas för bl.a. dricksvatten och energiförsörjning, både inom och utanför kommunen. Dessutom finns inom kommunen gott om jordbruksmark och områden med goda odlingsbetingelser, vilket utgör goda förutsättningar för denna näring i framtiden.

Infrastrukturen behöver i flera fall förbättras. Förbättras vägnätet samt effektiviseras kollektivtrafiken vidgas tillgängligheten och arbetsmarknadsområdet. Förutsättningarna är goda eftersom kommunen genomkorsas av två riksvägar vilka möts i Högsby. Riksväg 37 (RV 37, Malmö-Oskarshamn) västerut har god standard medan riksväg 34 (RV 34 Kalmar-Linköping) har sämre standard genom kommunen och även utanför. Stångådalsbanan mellan Kalmar och Linköping ger goda möjligheter för pendling, men är i stort behov av upprustning.

Över 95 % av kommunens hushåll har tillgång till ADSL-teknik. Flera orter och platser har även tillgång till fiberkablar. Här ligger kommunen långt framme tack vare lokala entreprenörer, vilket ger goda förutsättningar i globaliseringens tidevarv, inte minst som komplement till de fysiska kommunikationerna. På detta sätt ökar möjligheterna till distansarbete. Valet av bostads- och arbetsort blir inte lika avgörande för möjligheterna att verka som företag, student eller anställd.

Globaliseringen är ett faktum och kan leda till ett flertal positiva effekter för kommunen. Förutsättningarna finns när det gäller IT-kommunikationer genom det väl utbyggda IT-nätet i kommunen. Tack vare dagens IT-teknik kan företag i Högsby kommun arbeta mot en marknad världen över. Exempelvis kan turistnäringens "kunder" på ett enkelt sätt nås och lockas från alla världens hörn.

Handeln i centralorten Högsby har fått ett uppsving de senaste åren. Handeln lockar människor från angränsande kommuner och ger i sin tur positiva effekter för övrig handel och service. Marknadsföringsvärdet för kommunen skall inte underskattas. Denna positiva trend ger förutsättningar för fortsatt framgång för handeln i Högsby.

Hot

I likhet med många andra landsbygds kommuner utanför storstadsregionerna är befolkningsminskning ett faktum för Högsby kommun idag. Generellt sker en utflyttning av framförallt yngre personer, tillfälligt och i många fall permanent. Detta i samband med en relativ stor andel människor i den äldre generationerna kan på sikt leda till en acceleration av befolkningsminskningen i Högsby kommun.

I takt med att infrastrukturens betydelse växer krävs även en ständig utveckling av densamma. Dock har de statliga anslagen under de senaste åren varit förhållandevis oproportionella på landsbygden. Detta är en klar nackdel sett till Högsbys strävan att vara en attraktiv kommun för såväl boende som företag.

ÖVERGRIPANDE MÅL OCH STRATEGIER

Övergripande mål och strategier för kommunens utveckling fastslogs av kommunfullmäktige 2005 i policyn "Möjligheternas kommun". Policyn innehåller visioner, strategier och mål för kommunens utveckling. Kommunfullmäktige har prioriterat särskilda fokusområden som kommunstyrelsen skall beakta i sitt arbete för att utveckla Högsby kommun. Dessa fokusområden är infrastruktur, boende, näringsliv och medborgardialog.

Policyn, som redovisas i sin helhet nedan, har även använts som utgångspunkt vid utarbetandet av mål och strategier för översiktsplanen.

Högsby - Möjligheternas kommun

Vision

- Vi skall få ett tryggare, öppnare och mer tolerant samhälle där företagsamheten ökar och människor vågar förverkliga sina drömmar och livsprojekt.
- Vi skall bli en "grön kommun" som brukar utan att förbruka och som satsar på miljödriven teknik och förnyelsebara energislag.
- Vi skall visa öppenhet för och vara en aktiv part i gränsöverskridande samverkan av olika slag.

Strategi

- Arbetet med att utveckla kommunen skall präglas av enighet och samverkan samt ha fokus på de möjligheter som finns. Enighet i det grundläggande arbetet är viktigt, men vi ska även ta vara på olikheter för att föra utvecklingen framåt.
- Samverkan – innebär att flera aktörer inbjuds och får möjlighet att delta i förändringsarbetet. Alla som är intresserade ska uppleva möjlighet till att vara delaktig i att påverka kommunens framtid.
- Fokusera på att se möjligheterna istället för att identifiera problem och hinder.

Företagande

Välfärd och välstånd kan endast upprätthållas om det finns entreprenörer och livskraftiga företag. Företagsklimatet i Högsby kommun ska utvecklas. Exempelvis kan relationen mellan kommunens företag och de kommunala förvaltningarna förbättras och fördjupas. Förutsättningar för företagande ska skapas genom att arbeta tillsammans med de befintliga företagen i kommunen så att de ges möjlighet att växa och utvecklas.

Vi skall arbeta aktivt med nyetableringar och nyföretagande och särskilt stimulera etablering av arbetstillfällen som attraherar yngre. Det är viktigt att stimulera bildandet av nätverk mellan personer, företag och offentliga aktörer men också att skapa förutsättningar för samverkan mellan företagsorganisationer i kommunen. En öppenhet för alternativa driftsformer och entreprenader i offentlig, ideell eller privat regi är bra för mångfalden i näringslivet.

Utbildning och kompetensutveckling

Alla kommuninvånare skall erbjudas en god utbildningsservice. Gränsöverskridande lösningar ska underlättas och kommunens verksamheter ska präglas av ett flexibelt tänkande. Utveckling och förändring skall föregås och följas av täta kontakter med kommuninvånarna.

Vår kommun är beroende av ett väl utvecklat näringsliv och ett positivt förhållningsätt till företagande, vilket skall grundläggas redan i den lägre skolåldern. Kunskap om entreprenörskap och företagsamhet skall genomsyra hela skolsystemet.

Det dagliga arbetet och samvaron i skolan skall präglas av respekt, medkänsla, ansvar och samhörighet. Kunskapsnivån inom skolan ska höjas. Attraktiva lösningar, med för eleverna intressanta utbildningsvägar, skall skapas. Vad gäller gymnasie- och eftergymnasial utbildning skall vi koncentrera oss på gymnasieutbildningen och samverka kring högskoleutbildning med andra kommuner.

Sydost om Högsby
Foto: Henrik Tingström

Boende - i hela kommunen

Invånarna ska erbjudas ett bra och varierat boende med en väl fungerande service. Kommunen skall uppmuntra nybyggnation av bostäder och peka ut tänkbara platser för strandnära boenden. Människor som vill flytta till vår kommun ska på ett trevligt och aktivt sätt välkomnas.

Ungdomarna

I Högsby kan vi erbjuda den lilla kommunens fördelar som närhet, trygghet och småskalighet. Barn och ungdomar ska uppleva en positiv uppväxt i Högsby kommun och de ska ha möjlighet att vara aktiva och delaktiga i arbetet med att forma framtida Högsby kommun. Mötesplatser för ungdomar, gärna generationsövergripande, ska utvecklas. Det skall finnas ett varierat utbud av kultur- och fritidsaktiviteter för ungdomen.

Kommunikationer

Kommunens centrala läge mitt i Kalmar län innebär fördelar. Vi har goda kommunikationer regionalt både på landsväg och järnväg. Möjligheten för pendling till arbete och utbildning måste dock öka. Viktigt är att även godstransporter fungerar väl.

Ett väl utbyggt bredband är en konkurrensfördel för företagandet i kommunen och det skall finnas full täckning för mobiltelefoni. Järnvägstrafiken ska finnas kvar och utvecklas och landsvägsnätet ska rustas upp.

Social omsorg

Socialtjänsten skall präglas av en helhetssyn där utsatta grupper i samhället särskilt skall uppmärksammas. Verksamheten skall präglas av god kvalitet.

Enskilda och grupper resurser skall tillvaratas och utvecklas med respekt för den enskildes integritet.

Hanåsa kvävefälla
Foto: Henrik Tingström

Folkhälsa

Kommunen skall vara ett föredöme vad gäller folkhälsan. I alla beslut som fattas skall folkhälsoaspekten tas i beaktande. Högsby kommun skall bland annat framstå som en god arbetsgivare som satsar på friskvårdsaktiviteter för sin personal.

Marknadsföring

Marknadsföring av den egna kommunen blir allt viktigare i samhället, bl.a. har kommunens hemsida utvecklats för detta ändamål. Denna marknadsföring gäller Högsby kommun som etableringsort för företag, bostadsort för privatpersoner och besöksmål. Högsby kommun ska vara känd i hela Europa. En marknadsföringsplan skall upprättas och medel för marknadsföring avsätts årligen.

Lokal service

Det är viktigt att den lokala servicen fungerar i alla delar av kommunen. Inte minst gäller detta för att kommunen skall vara attraktiv för besökare, inflyttare och entreprenörer. Kommunen skall vara en aktiv part i arbetet med att utveckla den lokala basservicen tillsammans med privata och ideella krafter.

Föreningsliv

Kommunen skall verka för ett varierat föreningsliv så att många olika intresseinriktningar och grupperingar i samhället tillgodoses.

Natur- & Kulturmiljöer

Mål

- Ge hotade arter möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden.
- Kulturminnen och kulturmiljöer ska skyddas.
- Kommunens unika natur- och kulturförutsättningar skall tas till vara och tillåtas utvecklas inom en ram som säkerställer höga natur- och kulturvärden.

Strategi

- Underlätta för en utveckling av landsbygden med bofasta som aktivt medverkar till ett rikt odlings- och kulturlandskap.
- Värdefulla kulturmiljöer ska skyddas och såväl ny som kompletterande bebyggelse ska anpassas till dessa.
- Kommunens intentioner är att kulturmiljöprogram alternativt områdesbestämmelser för Riksintresseområden tas fram till år 2016.
- Arbeta långsiktigt med att tillvarata och utveckla kommunens natur- och kulturvärden, för fortsatt tillväxt inom berörda näringar.
- Sjöar, stränder och vattendrag med stor betydelse för natur- och kulturupplevelser samt bad och friluftsliv ska värnas om och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt.
- Stora opåverkade områden som kan tjäna som kärnområden för biologisk mångfald och fylla en viktig funktion som rekreationsområde ska skyddas från påverkan.

- Hänsynstagande till biologisk mångfald ska vägas in i alla beslut som rör den fysiska planeringen. De områden som har särskilt höga naturvärden ska skyddas mot åtgärder som negativt påverkar dessa.
- Ett kommunalt naturreservat på skogsmark ska inrättas.
- Stimulera återskapande eller restaurera minst 15 ha våtmark fram till år 2015.
- Värdefulla utblickar och landskapsbilder ska bevaras.

Friluftsliv, Kultur & Fritidsaktiviteter

Mål

- Stärka Högsby kommuns identitet som natur- och upplevelsekommun.
- Kommunen ska sträva efter ett rikt och aktivt kultur- och fritidsutbud.
- Skogens betydelse för utbildning, naturupplevelser och friluftsliv ska tas till vara.

Strategi

- Marknadsföringen av naturupplevelser i Högsby kommun ska intensifieras.
- Identifiera utvecklingsbehovet kring naturvärden och upplevelser samt i möjligaste mån tillskapa resurser för detta behov.
- Kartlägga platser för fritidsaktiviteter i Högsby kommun.
- Platser som har eller kan få betydelse för friluftslivet ska skyddas från exploatering samt tillgängligheten till platserna i fråga ökas för invånare och besökare.
- Alla kommunens badsjöar ska ha badvatten av god kvalitet.
- Högsby kommun ska stödja det föreningsdrivna kultur- och friluftslivet.
- Kommunen ska verka för ett utökat utbud av fritidsaktiviteter och ett varierat föreningsliv så att många olika intresseinriktningar och grupperingar i samhället tillgodoses.
- Högsby kommun ska undersöka vilken typ av fritidsaktiviteter kommuninvånarna önskar.
- Skogs- och naturområden skall i rekreations- och utbildningssyfte vara lättillgängliga.
- Utveckling av det rörliga friluftslivet ska stimuleras.

Naturresurser

Mål

- Högsby kommun skall arbeta för att uppnå ett långsiktigt hållbart samhälle.
- Flertalet av kommunens sjöar ska hålla ett pH-värde över 6.
- Senast 2012 skall minst 40 % av hushållets avfall återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.
- Högsby kommun ska peka ut några tysta områden.

Strategi

- Underlätta användning av alternativa energikällor; sol, vind, vatten och biobränsle.
- Högsby kommun bör stimulera att befintliga vattenkraftverk nyttjas på effektivast möjliga sätt, utan att riskera ökad konflikt med övriga intressen som är knutna till vattendragen.
- Högsby kommuns skogar ska brukas på ett sätt som ger långsiktigt god produktion samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och kulturmiljövärden värnas.
- Befintliga och potentiella råvattentäkter ska skyddas.
- Grusåsars användning som grundvattentäckt bör prioriteras. Nyetablering av grustäkter ska därför ske mycket restriktivt.
- Fortsätta med kalkningen enligt fastställd kalkningsplan så att sjöar och vattendrag med höga naturvärden inte minskar i antal i kommunen.
- Informera kommuninvånarna om källsortering av återvinningsbart material, samt utforma en taxa som stimulerar till materialåtervinning.
- Stimulera miljövänliga bränslealternativ och effektiviseringar i transportsektorn.

Befolkning och Bebyggelse

Mål

- Högsby kommuns invånarantal ökar på sikt.
- Högsby kommuns invånare är stolta över och nöjda med sitt boende i kommunen.
- Boendemiljöer håller hög kvalitet avseende sociala, miljömässiga och estetiska kvaliteter.

Strategi

- Högsby kommun ska aktivt verka för att öka inflyttningen. Befolkningen i kommunen ska vara goda ambassadörer för sin kommun.
- I syfte att få nöjda kommuninvånare ska medborgarundersökningar användas för att utvärdera och planera kommunens verksamheter.
- Kommunen ska bidra till utvecklingen av lokal service, offentlig som privat.
- En marknadsföringsplan ska upprättas och medel för marknadsföring årligen avsättas.
- Kommunen ska ha en god planberedskap för framtida markbehov. Boende på landsbygden underlättas och utvecklas, attraktiv mark, exempelvis i strandnära lägen, ska pekas ut för boende.
- Att ha ekologisk hållbarhet och kretsloppstänkande som ledord vid all ny bebyggelse. Ny sammanhållen bebyggelse kan inte tillkomma så länge inte avloppsfrågan är löst.
- Vid lokaliseringssprövning av bebyggelse och andra anläggningar ska eventuella erosions- och översvämningrisker särskilt beaktas.
- Verka för att samtliga permanentbostäder ska vara radonundersökta senast 2012. Permanentbostäder med radonvärden över 200 Bq/m³ ska vara åtgärdade 2020.
- Verka för att halten av luftföroreningar inte ska överskrida riktvärdet till skydd mot sjukdomar i luftvägarna eller påverkan på växter, material och kulturvärden.
- Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.

- Ta vara på landsbygdens speciella möjligheter till tystnad, utrymme och ensamhet.
- Ta till vara områdets goda tradition av företagande och entreprenörskap.
- Öka värdet i lokal produktion av varor och tjänster. Stödja nya sätt att bedriva affärsverksamhet med landskapets resurser som grund.
- Stötta verksamheter som syftar till att välkomna och locka nya människor och resurser till området. Ge förutsättningar för att ta tillvara nya idéer, såväl nationellt som internationellt.
- Främja en hållbar utveckling av de unika natur- och kulturmiljöerna inom området. Stödja initiativ som främjar människors hälsa och miljö.
- Stödja byalag, föreningars och ungdomars engagemang och utveckling.
- Minska klimatpåverkan genom energieffektivisering och användning av förnyelsebar energi.

Landsbygdsutveckling i strandnära områden

Mål

- Inom ramen för strandskyddslagen bör Högsby kommun nyttja möjligheten att skapa attraktiva boendemiljöer i strandnära lägen i syfte att utveckla kommunen.

Strategi

- Kommunen ska följa lagstiftarens intentioner vid beredning av ärenden gällande exploatering som kan utveckla boende och näringsliv i strandnära områden.
- Alla förändringar inom strandskyddat område ska föregås av undersökningar som säkerställer att strandskyddets syften samt känsliga naturvärden inte påverkas negativt.

Valåkraslätten
Foto: Henrik Tingström

Infrastruktur

Mål

- Högsby kommun ska ha samma förutsättningar avseende infrastruktur som övriga delar av Sverige.
- Minimera restiden med tåg till Linköping-Stockholm, Kalmar-Köpenhamn samt restiden med bil på sträckan Högsby-Växjö och Högsby-Kalmar.
- Kommunikationerna ska förbättras inom IT-området och det fasta tele- och mobilnätet.
- Stor vikt ska läggas vid trafiksäkerheten då nya detaljplaner tas fram.

Strategi

- Bidra till att det enskilda vägnätet i kommunen underhålls och rustas upp, samt ge möjlighet att nyttja externa anslag för underhåll och utveckling.
- Infrastruktur och transportsystem ska utformas så att medborgarna och näringslivets grundläggande kommunikationsbehov kan tillgodoses.
- Pendelparkeringar skall finnas i anslutning till större buss- och tåghållplatser. Vid Högsby central finns parkeringsmöjligheter och vid Glahytt har ny pendelparkering byggts intill riksvägen.
- Aktivt verka för en kontinuerlig upprustning av vägar och järnvägar. Närliggande riks- och europavägar prioriteras.
- Kontinuerligt verka för en utveckling av Stångådalsbanan i samverkan mellan berörda aktörer.
- Särskilt arbeta för en direktförbindelse till Stockholm med tåg samt fler avgångar till Kalmar och Linköping.
- Arbeta för en ständig förbättrad kollektivtrafik.
- Planeringen inriktas på att lokalisera bostäder så att de praktiskt kan försörjas med kollektivtrafik.
- Kommunen bör stimulera och ge bättre möjlighet för befolkningen till att gå /cykla, samåka eller använda kollektivtrafik som alternativ till att ta bilen.
- Säkerhet och framkomlighet är högsta prioritet vid planering av gång- och cykelvägar. Tung trafik ska så långt det är möjligt separeras från vägar med oskyddade trafi kanter.
- Överföring av gods till järnvägstransporter ska uppmuntras.
- Skapa förutsättningar och aktivt arbeta för att kommunen även fortsättningsvis skall ligga i framkant inom IT-området.

Näringsliv

Mål

- Ett fortsatt positivt företagsklimat i Högsby kommun.
- Attraktiv industrimark skall finnas planlagd.

Strategi

- Säkerhets- och miljötänkande ska genomsyra planeringen av industriområden.
- Genom framsynt detaljplanering ha god beredskap för nya oväntade större och mindre näringslivetableringar.
- Skapa förutsättningar för företagande och stimulera de befintliga företagens möjligheter att expandera och vidareutvecklas.
- Utifrån omvärldsanalyser bevaka trender och tendenser i samhället för strategiska utvecklingsinsatser som skapar gynnsammare förutsättningar för Högsby kommuns lokala näringsliv.
- Reglera näringslivsmål i en näringslivsstrategi.

Energi & Teknisk försörjning

Mål

- Högsby kommun ska ha miljömässigt hållbara lösningar avseende den tekniska försörjningen.
- Inga fastigheter i kommunen ska använda fossila bränslen för uppvärmning 2020.

Strategi

- Kommunen ska utarbeta en ny energiplan som stimulerar energieffektivisering och energisparande.
- Stimulera produktion och användning av förnybara bränslen och energikällor.
- Förnybar energi och klimatsmart el ska nyttjas i kommunala fastigheter och verksamheter. Fjärrvärme baserad på förnyelsebara energikällor skall eftersträvas.
- Lokal miljövänlig elkraftproduktion skall stimuleras.
- Minska beroendet av elbaserade system för uppvärmning av hus i kommunen.
- Uppvärmning av kommunens eller kommunala bolags fastigheter ska ske med förnybara energikällor eller fjärrvärme senast år 2020.
- Kommunen ska i samband med bygganmälan/bygglov verka för att bästa möjliga teknik och bränsle används vid uppvärmning.
- Kommunen ska fastställa skydd för samtliga vattentäkter som saknar skyddsområde och uppdatera skyddet för äldre skyddsområden.
- Kommunen ska se till att det finns kännedom om vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter genom information och skyltning.
- Vattenförsörjningsplan ska upprättas, i denna ska även nya vattentäkter samt reservvattentäkter beaktas.
- Minimera de vattenburna utsläppen av näringsämnen och bekämpningsmedel från jordbruksmark, reningsverk, enskilda avlopp och annan mänsklig verksamhet.

Service, Utbildning & Folkhälsa

Mål

- Högsby kommun ska ha en väl utbyggd service omfattande både kommersiell service och samhällsservice.
- Högsby kommun ska vara ett föredöme avseende folkhälsa.
- Alla kommuninvånare skall erbjudas en god utbildningsservice.

Strategi

- Skolans lokaler ska ses som en resurs för kommunen.
- Ökad satsning på fysiska aktiviteter för ungdomar.
- Vid planering av nya bostäder ska stor hänsyn tas till närheten till skola och barn omsorg.
- Uppgradera den kommunala serviceplanen och skapa en långsiktig plan för samhällsservicen i kommunen tillsammans med privata och ideella krafter.
- Den fysiska planeringen ska samordnas med planeringen av offentlig vård och service, t ex äldreomsorgen.
- I alla beslut som fattas skall folkhälsoaspekten tas i beaktande.

Demokrati & Jämlikhet

Mål

- Högsby kommun skall ta tillvara kommuninvånarnas engagemang och kreativitet.
- Kulturell, religiös och etnisk mångfald är ett naturligt inslag i samhället och nyttjas som en tillgång.
- Jämställdhet skall vara ett ledord i Högsby kommun.

Strategi

- Högsby kommun ska arbeta aktivt för att öka invånarnas deltagande och samhälls-engagemang.
- Kommunen ska utnyttja digital teknik för att öka dialogen med medborgare.
- Kommunen ska skapa nätverk med ungdomsrådet, ungdomsorganisationer och föreningar för att öka ungdomars samhällsengagemang.
- Satsningar som leder till ökad integration mellan kommuninvånare ska främjas.
- Kommunen ska skapa förutsättningar i samhället för grupper som idag har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden.

Mellankommunala frågor

Mål

- Högsby kommun skall ingå i en regional samverkan med intilliggande kommuner, myndigheter och näringsliv.

Strategi

- Högsby kommuns samarbetet med grannkommuner, myndigheter mm skall stärkas.
- Högsby kommun är positiv till gemensamma satsningar inom kultur- och fritidssektorn.
- Samarbete kring gymnasie- och eftergymnasiala utbildningar prioriteras.
- Gemensamma insatser för att minska bilberoendet ska tas fram.
- Utveckling och underhåll av det regionala väg- och järnvägsnätet bör ske. Åtgärder som effektiviserar och ökar möjligheten till pendling ska prioriteras.
- Näringslivets utveckling över kommungränserna ska underlättas.

Riksintressen

Mål

- Områden av riksintressen ska prioriteras i den fysiska planeringen.

Strategi

- Utvecklingen av järnvägen, Rv 37 och Rv 34 ska prioriteras och planering av bostäder ska anpassas därefter i så stor utsträckning som möjligt med hänsyn till bl.a. buller.
- Områden som omfattas av riksintresse för naturvård ska skyddas och bevaras samt prioriteras vid den fysiska planeringen.
- Skötsel- eller bevarandeplaner, bör tas fram för samtliga kulturmiljöer som omfattas av riksintresse eller som besitter mycket höga värden.

a ALLMÄNNA INTRESSEN

Allmänna intressen är exempelvis kommunikationer, näringsliv, energiförsörjning, d.v.s. intressen som är särskilt viktiga för samhällets olika funktioner och försörjning. Det kan också vara intressen som är viktiga att bevara p.g.a. sin betydelse för naturvård, kulturmiljövärden eller friluftsliv. Enligt plan- och bygglagen (PBL 2010:900) kap 3 skall översiktsplanen redovisa de allmänna intressena. Översiktsplanen redovisar bl.a. kommunens ställningstagande avseende vilka allmänna intressen som bör beaktas i den fysiska planeringen.

Följande intressen behandlas:

Natur- & Kulturmiljöer.....	30
Friluftsliv, Kultur- & Fritidsaktiviteter.....	37
Naturresurser.....	42
Befolkning & Bebyggelseutveckling.....	50
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen.....	57
Kommunikationer & IT.....	90
Näringsliv.....	97
Energi & Teknisk försörjning.....	103
Service, Utbildning & Folkhälsa.....	109
Demokrati, Jämlikhet & Jämställdhet.....	115

VATTEN

Vatten är livsnödvändig och därmed ett av våra viktigaste allmänna intressen. Vatten berör flertalet aspekter i samhällsplaneringen, exempel här till är:

- vatten som energikälla,
- dricksvatten,
- vatten som används för fritidsändamål,
- vatten som bidrar till attraktiva boendemiljöer,
- vatten som livsmiljö för djur och växter.

Nedan följer en sidhänvisning till avsnitt i översiktsplanen som behandlar olika vattenfrågor:

Badplatser.....	39
Sjöar och vattendrag.....	43
Emån.....	45
Alsterån och Badebodaån.....	45
Vattenkraft.....	47, 105
Vattenföreningar.....	122
Försurning.....	122
Grundvatten.....	46
Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS).....	57
Vatten och avlopp.....	106
Översvämnings- och erosionsrisker.....	125
Vattenskyddsområden.....	155
Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer för vatten.....	123

NATUR- & KULTURMILJÖER

Övergripande mål

- Ge hotade arter möjlighet att sprida sig till nya lokaler inom sina naturliga utbredningsområden.
- Kulturminnen och kulturmiljöer ska skyddas.
- Kommunens unika natur- och kulturförutsättningar skall tas till vara och tillåtas utvecklas inom en ram som säkerställer höga natur- och kulturvärden.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Naturmiljöer.....	31
Kulturmiljöer.....	35

NATURMILJÖER

Miljöer som anses vara ekologiskt känsliga ska enligt miljöbalkens 3 kapitel skyddas så långt det är möjligt från skadlig inverkan. Många av dessa miljöer skyddas exempelvis genom riksintressen, Natura 2000 klassning eller naturreservat. För ytterligare information se kapitel *Riksintressen och Förordningar* samt kommunens Naturvårdsplan, 2007.

Stora delar av Högsby kommun brukas genom jord- eller skogsbruk. Det förekommer dock även ett antal relativt ostörda naturmiljöer som har stor betydelse för den biologiska mångfalden. Inom dessa områden är det av särskilt stor betydelse att bevara och skydda naturvärden.

Följande områden och naturtyper definieras som ekologiskt särskilt känsliga:

- Försurade och försurningskänsliga områden.
- Områden som är särskilt påverkade av föroreningar.
- Områden som inrymmer utrotningshotade växt- och djurarter.
- Områden med speciella produktionsbetingelser.
- Gräsmarker med lång obruten hävd opåverkade av handelsgödsel och äldre kulturlandskap med lång obruten skötselkontinuitet.
- Ädellövskogar och urskogslika naturskogar.
- Våtmarker generellt, men i synnerhet de som inrymmer särskilda ekologiska värden.
- Sjöar, vattendrag som har särskilt hög vattenkvalitet och inrymmer särskilda ekologiska värden.
- Viktiga häckningsområden för fåglar.
- Viktiga rastplatser för fåglar.
- Restbiotoper av särskilt ekologiskt värde.

Att bevara ekologiskt särskilt värdefulla områden är en viktig uppgift i kommunens miljöarbete. Högsby kommun eftersträvar en hållbar samhällsplanering och tillmäter värdefulla naturområden en viktig roll. Att avsätta mark till naturvård, vårda kommunens naturresurser och verka förebyggande anses som en god investering. Kommunen har i sin naturvårdsplan redogjort för de områden som bedömts vara ekologiskt särskilt värdefulla. Dessa ska prioriteras i det fortsatta skyddsarbetet.

Områden med höga naturvärden

En inventering och analys av kommunens natur gjordes 2007 av Högsby kommun, vilket resulterade i en sammanställning av de områden som har särskilt stora värden. 48 områden pekades ut varav 23 stycken omfattas av Högsta naturvärde (klass I), 19 stycken av Mycket högt naturvärde (klass II) och 18 stycken av Högt naturvärde (klass III). Mer avseende dessa områden finns att läsa i "Naturvårdsplan för Högsby kommun 2007".

Biologisk mångfald

Med biologisk mångfald avses variationsrikedom bland levande organismer av alla ursprung, d.v.s. organismer i såväl landbaserade som akvatiska ekosystem samt de ekologiska komplex i vilka dessa organismer ingår. Biologisk mångfald avser således mångfald inom arter, mellan arter och ekosystem.

I syfte att värna den biologiska mångfalden strävar Högsby kommun efter:

- att bevara större, sammanhängande naturområden/habitat eftersom dessa gynnar artrikedomen och skapar bättre motståndskraft mot yttre störningar än små ut-spridda biotoper.
- att gynna en naturlig variation i vegetation och markförhållanden, samt övergångs zoner mellan olika naturtyper.
- att bevara skogsbryn och opåverkade stränder eftersom de oftast utgör en viktig tillflyktsplats och hyser en stor artrikedom.

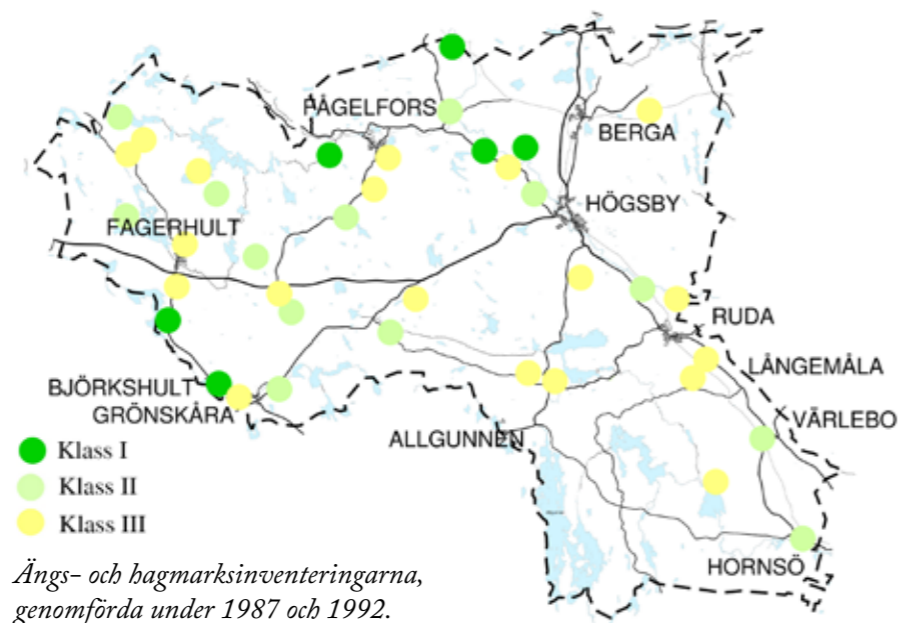
Man skiljer på två olika biotopskydd för den biologiska mångfalden; dels det generella biotopskyddet som omfattar småbiotoper i kulturlandskapet, exempelvis alléer, källor med omgivande våtmark, odlingsrösen, pilevallar, småvatten, våtmarker, stenmurar och åkerholmar. Utöver de generella biotopskyddet kan områden skyddas genom särskilda beslut av Länsstyrelsen eller Skogsstyrelsen.

Rödlistade arter

Rödlistning av arter är en klassificering efter en bedömning av arters utdöenderisk. Syftet är att kartlägga och bedöma arters tillstånd och status och vilka åtgärder som krävs för att förbättra deras situation. Sveriges rödlistor tas fram av ArtDatabanken vid Sveriges Lantbruksuniversitet i Uppsala. Listorna slås slutligen fast av Naturvårdsverket och revideras normalt vart femte år. Utifrån bedömningar av listorna utarbetar Naturvårdsverket åtgärdsprogram och förvaltningsplaner. Sådana planer kan också utarbetas för hotade miljöer och biotoper.

Ängs- och hagmarker

Ogödslade ängs- och hagmarker hyser i regel många hotade växt- och djurarter. Ängs- och hagmarker är även viktiga för rekreation och rymmer i regel historiska och kulturella värden. Nedläggningen av lantbruk och igenväxningen av marker innebär därför ett allvarligt hot mot såväl biologiska-, kulturella- som rekreationsvärden då hävden upphör. Idag återstår bara en dryg procent av de ängs- och betesmarker som fanns i Sverige vid 1800-talets slut. I Högsby kommun finns ett flertal bevaransvärda ängs- och hagmarker. De mest värdefulla skyddas som Riksintresse, Natura 2000-område eller som Naturreservat.

Stora opåverkade områden

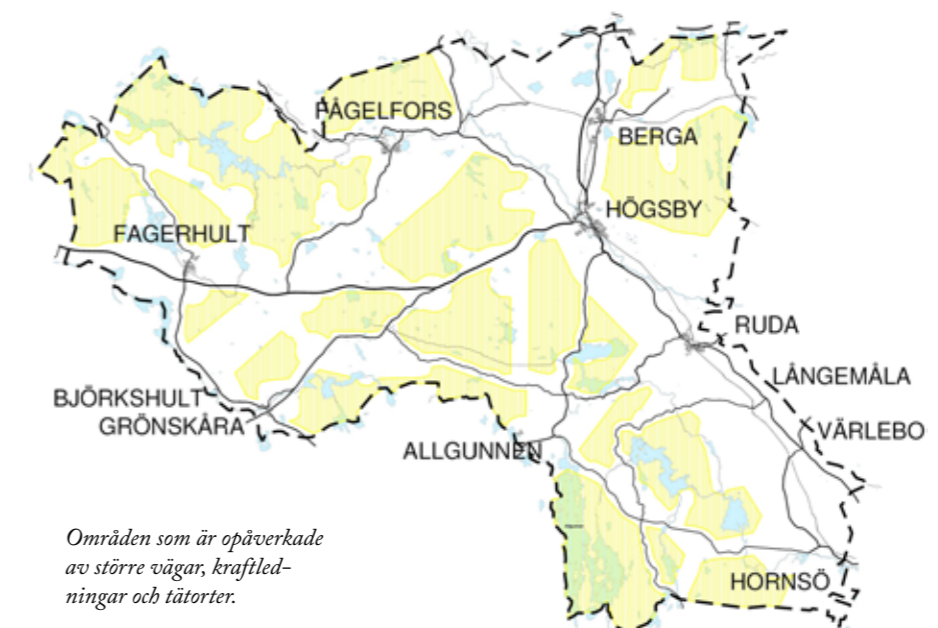
Stora opåverkade områden avser stora mark- och vattenområden som inte alls eller endast obetydligt är påverkade av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön. Områden som inte är sönderskurna av exempelvis trafikleder, kraftledningar och externa etableringar. Dock kan skogs- eller jordbruk förekomma. Ett av de största hoten mot den biologiska mångfalden är att biotoper splittras sönder i allt för små områden för att livskraftiga djur- och växtbestånd ska kunna etableras/bestä.

Inom Högsby kommun finns ett antal stora opåverkade områden (se karta nedan). Det är viktigt att bevara de av störst värde så att den framtida handlingsfriheten inte inskränks, t ex för att jord- och skogsbruket ska kunna utvecklas utan störningar i form av splittrande infrastruktur, bebyggelse etc.

Dessa områden ska också skyddas från åtgärder som påtagligt påverkar dess karaktär. Det är av stor vikt att man slår fast motivet vid skydd av stora opåverkade områden. Olika motiv kan ge olika bevekelsegrunder för bedömning av ett områdes storlek och påverkansgrad. Exempel på motiv är;

- att behålla rekreationskvalitéerna i tätortsnära områden samt i fritidsområden av regionalt intresse,
- att tillgodose de areella näringarnas behov,
- att värna om naturvärden och kulturhistoriska intressen.

Kommunen bedömer att de stora opåverkade områdena kring Algunnen och Hornsö Ekopark är av särskild intresse för turism och friluftsliv. Men även inom de övriga ostörda områdena ska större exploateringar alltid avvägas mot behovet av att skydda dem. Det kan gälla etablering av ny bebyggelse, vägar, kraftledningar, vindkraftverk, etc. Avvägning skall göras från fall till fall.

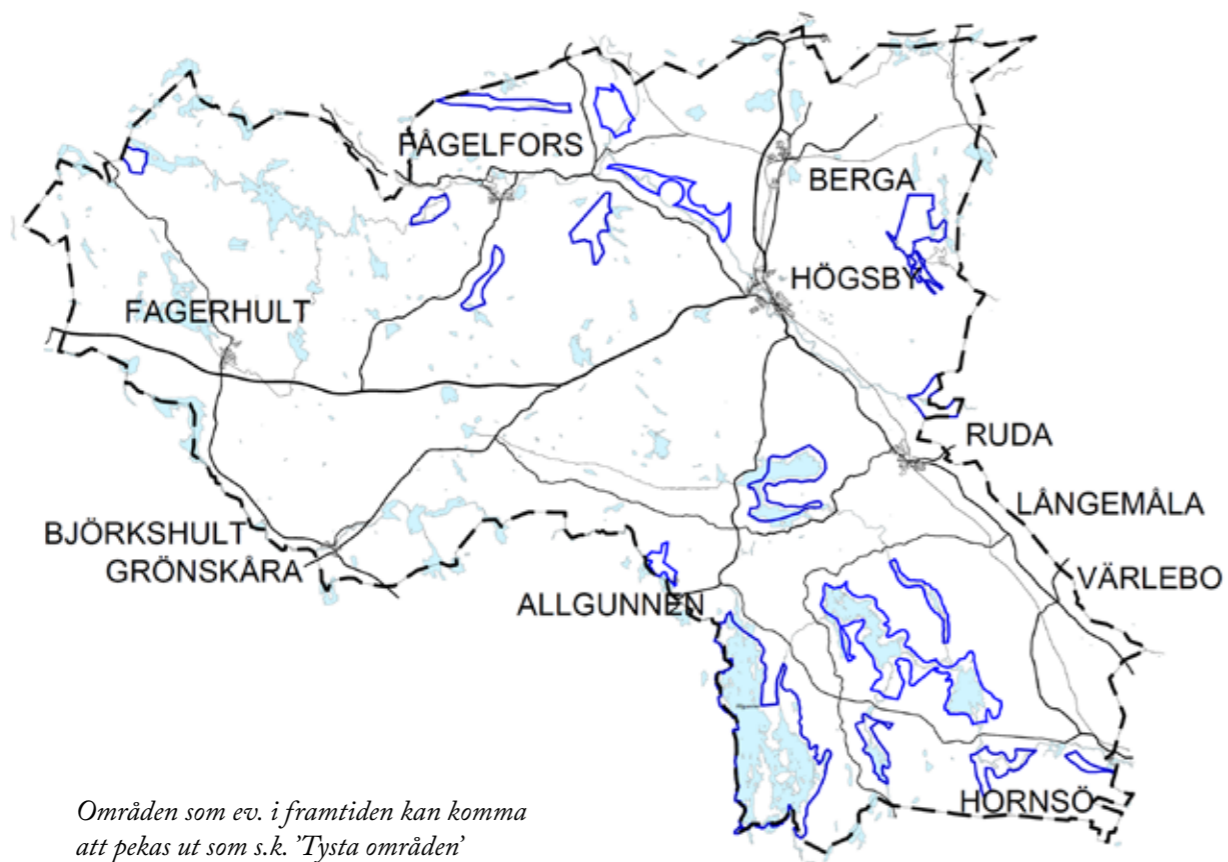

Tysta områden

När människor vistas i naturen är bullerfrihet och avsaknad av oönskade ljud avgörande för rekreationsvärdet och för att kunna koppla av. Ljudmiljön är därmed en viktig kvalitet för upplevelsen av natur- och kulturmiljöområden. Avsaknaden från buller har blivit alltmer sällsynt, inte endast i storstadsregionerna utan även i landsbygdsområden, där vägtrafiken i regel utgör den huvudsakliga bullerkällan.

I dagsläget finns inget krav på kommuner att bevara tysta bullerfria områden vid den översiktliga planeringen. Men Naturvårdsverket har i ett samarbete med Boverket och kommuner tagit fram metoder för att peka ut s.k. tysta områden i översiktsplaneringen. Kartbilden nedan visar områden, som p.g.a. sitt läge kan antas vara "bullerfria". Det krävs dock mer detaljerade studier och ljudberäkningar för att fastslå vilka av dessa områden som bör bevaras och prioriteras i Högsby kommun.

I syfte att slå vakt om bullerfria områden och därmed värden för rekreation och turism är Högsby kommuns intentioner att utveckla frågan om vilka områden som bör bevaras från störande ingrepp. Kartbilden nedan redovisar tänkbara områden som vid en framtida utredning kan tänkas pekas ut som s.k. tysta områden.

Områden som ev. i framtiden kan komma att pekas ut som s.k. 'Tysta områden'

KULTURMILJÖER

Med kulturmiljö avses i allmänhet miljöer som formats av människan. Kulturmiljön har alltid uppstått till följd av växelverkan mellan människan och naturen, exempelvis i form av byggnader, kulturlandskap och fornlämningar. Att värna om kulturmiljön innebär bl a åtgärder som främjar bevarandet av miljön, förmedlingen av denna till kommande generationer och varsam skötsel som hindrar negativa förändringar av miljön, platsen eller byggnaden i fråga..

I Högsby finns ett flertal kulturhistoriska lämningar. Läs under avsnittet *Kulturhistorisk värdefull bebyggelse* samt kapitel *Riksintressen och Förordningar*.

Fornlämningar

Det arkeologiska kulturarvet består av kulturlager i form av fasta fornlämningar och lösfynd. Exempel på s.k. fasta fornlämningar är gravar, boplatser, fångstgropar och hållmålningar.

Fasta fornlämningar är skyddade enligt fornminneslagen. Länsstyrelsen har ansvaret för dessa. Ett lösfynd är ett fornfynd som saknar ägare och inte har någon anknytning till en fornlämning. Om lösfyndet är av ädelmetall (guld, silver eller brons) har staten rätt att lösa in det. Övriga fornfynd tillfaller upphittaren som dock är skyldig att rapportera fyndet till Länsstyrelsen.

Vid planering av husbyggnationer, grävning för ledningar eller anläggning av en väg har markägaren alltid skyldighet att ta reda på om arbetet berör någon känd fornlämning. Att undersöka och ta bort en fornlämning kräver tillstånd från Länsstyrelsen. Om man vid t ex ett grävarbete stöter på fornlämningar som tidigare inte varit kända måste arbetet omedelbart avbrytas och anmälan göras till Länsstyrelsen. Grundprincipen är att fornlämningar ska bevaras för framtiden. Visar det sig att samhällsintresset för exploateringen är större än bevarandebeståndet kan Länsstyrelsen besluta om arkeologisk undersökning i ett eller två steg. I samband med större exploateringar kan Länsstyrelsen besluta om arkeologisk utredning. Kostnaden för dessa åtgärder betalas i allmänhet av markägaren eller exploatören.

Höbalar
Foto: Henrik Tingström

STRATEGIER FÖR BEVARANDE OCH UTVECKLING AV NATUR- & KULTURMILJÖER

Hänsynstagande till biologisk mångfald ska vägas in i alla beslut som rör den fysiska planeringen. De områden som har särskilt höga naturvärden ska skyddas mot åtgärder som påverkar dessa negativt.

- Underlätta för en utveckling av landsbygden med bofasta som aktivt medverkar till ett rikt odlings- och kulturlandskap.
- Orörda områden med biologisk mångfald ska skyddas.
- Möjliga platser för inrättande av kommunala naturreservat, skydd genom naturvårdsavtal eller liknande är frostmarksförkastningen vid Lillsjödalen, ett äldre skogsområde vid Torbaggegöl, Morerravinen och 'Hökesten'. Ett eventuellt skydd av dessa platser bör ske i samförstånd med markägaren i fråga.
- Stimulera återskapande eller restaurera minst 15 ha våtmark fram till år 2015.
- Sjöar, stränder och vattendrag med stor betydelse för natur- och kulturupplevelser samt bad och friluftsliv ska värnas om och utvecklas hänsynsfullt och långsiktigt.
- Hänsyn ska tas till värdefulla kulturmiljöer och tillkommande bebyggelse ska anpassas till denna.
- Kommunens målsättning är att ta fram ett kulturmiljöprogram alternativt områdesbestämmelser för riksintresseområden för kulturmiljö till år 2016.
- Arbeta långsiktigt med att tillvarata och utveckla kommunens natur- och kulturvärden, för fortsatt tillväxt inom berörda näringar.

FRILUFTSLIV, KULTUR- & FRITIDSAKTIVITETER

Övergripande mål

- Kommunen ska sträva efter ett rikt och aktivt kultur- och fritidsutbud.
- Skogens betydelse för utbildning, naturupplevelser och friluftsliv ska tas till vara.
- Stärka Högsby kommuns identitet som natur- och upplevelsekommun.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Rekreation & Friluftsliv	38
Kultur & Fritidsaktiviteter.....	39

REKREATION & FRILUFTSLIV

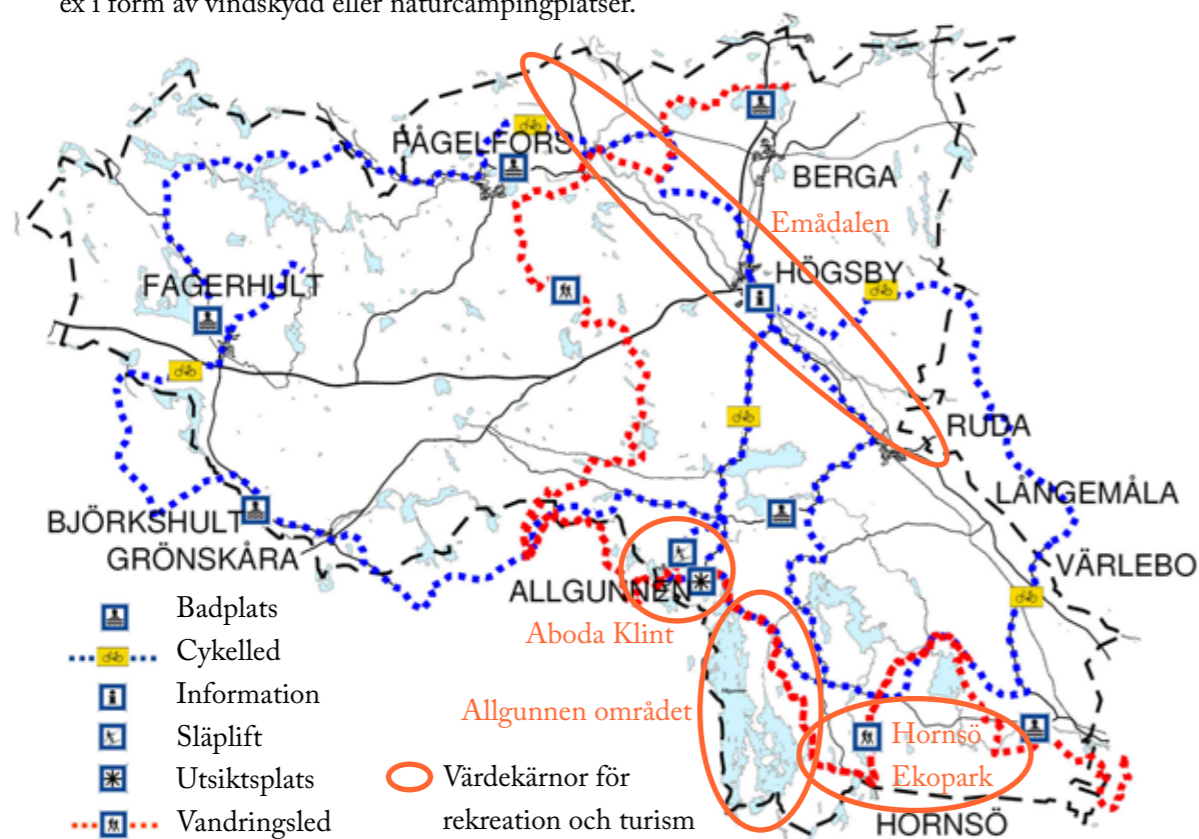
Förutsättningarna för ett rikt friluftsliv är starkt sammankopplade till attraktiva naturmiljöer. En del friluftaktiviteter efterfrågar orörda naturområden som är skyddade från yttre påverkan som t ex buller. Andra aktiviteter kräver skötsel och underhåll av platsen i fråga. Ofta krävs information både om hur man hittar till samt hur man förväntas uppföra sig på platsen.

Människor från utlandet har de senaste åren visat ett allt större intresse för den svenska landsbygden. Tillgången till opåverkad natur och allemansrätten är bidragande anledningar. Naturturismen har även ökat bland svenskar vilket är mycket positivt för Högsby kommun då det finns ett stort och varierat utbud av natur. Friluftsliv är starkt sammanlänkat med turism, vilket är en växande näringsgren i kommunen.

Kommunens intentioner är att ha ett särskilt samarbete med angränsande kommuner avseende de rekreations-, friluftsliv- och turismområden som berör kommunens ytterområden. Kommunen vill även arbeta för att sätta värdefulla områden för rekreation och friluftsliv i ett regionalt sammanhang.

Leder

Inom kommunen finns ett flertal cykel- och vandringsleder, bl.a. Högsbyleden som är en ca åtta mil lång vandringsled mellan Hornsö och Bockara. Det är viktigt att dessa leder håller god standard och är väl markerade. Utvecklingen av olika leder är i hög grad en samskapsfråga med grannkommunerna då det är positivt om leder kan länkas samman över kommungränserna. Ofta efterfrågas övernattningsmöjligheter längs med lederna, t ex i form av vindskydd eller naturcampingplatser.

Efterfrågan på ridleder ökar och kan vara intressant att utveckla. Kanotled finns bl a i Emån, där det erbjuds både lugna sträckor samt vilda forsar att paddla i. Dessutom erbjuds paddling i ett flertal insjöar och vattendrag.

Badplatser

Följande badplatser sköts av kommunen:

- Gösjöbadet i Berga,
- Välenbadet i Fagerhult,
- Övresjöbadet i Fågelfors,
- Basthultsbadet i Ruda och
- Abodabadet vid Aboda Klint.

Utöver dessa finns tre föreningsdrivna badplatser:

- Hornsöbadet i Hornsö,
- Björkshultsbadet i Björkshult,
- Grönskårabadet i Grönskåra.

Dessa ska hålla hög säkerhet och kvalitet samt vara lättillgängliga. Det är intressant att utveckla de befintliga badplatserna samt eventuellt tillskapa fler.

Fritidsfiske

I Högsby kommun finns ett stort antal sjöar och vattendrag. Med turistfiskekortet, som kan erhållas på turistbyrån, får man inom Högsby kommun fiska i 29 stycken sjöar och vattendrag, som är rika på bl a gädda, abborre, gös, braxen och sutare. Fiske lockar en stor grupp turister varje år och är därmed intressant att utveckla ytterligare.

KULTUR OCH FRITIDSAKTIVITETER

Tillgången till intressanta kultur- och fritidsaktiviteter är viktigt inte minst för att ungdomar ska trivas och vilja bo kvar i kommunen. Det bör finnas möjlighet till aktiviteter för alla ålderskategorier och intressen. Kommunen ska vara uppmärksam på behovet av aktiviteter. Dessa har en viktig funktion som mötesplats för likasinnade eller för en särskild åldergrupp. Resursfördelningen på aktiviteterna ska vara jämställd. Vissa verksamheter kräver speciella topografiska förutsättningar (t ex utförsäkning) eller stora skötta arealer (t ex golf). Nya aktiviteter bör om möjligt placeras i nära anslutning till bostadsområden. Stora krav ska ställas på säkerheten, t ex avseende färdvägen till och från aktiviteten.

Lokalt servicekontor - Misteln

Högsby kommuns centrum för kultur- och fritidsservice utgår från biblioteket Misteln lokaliserad i centralorten Högsby. I denna lokal finns kultur- och fritidskontor, bibliotek samt andra servicefunktioner. På biblioteket finns datorer med internetuppkoppling och studie- och konferensrum. Bibliotekets främsta uppgift förutom att vara en central mötesplats är att: förmedla litteratur och främja läsning, vara ett stöd för olika former av utbildning, fungera som bildningsinstitution, svara för informationsförmedling till individer och grupper samt vara kulturinstitution och arbeta med till exempel utställningar och programverksamhet.

Föreningsliv, sport och fritid

I Högsby kommun finns ett rikt föreningsliv vilket är mycket positivt eftersom föreningslivet har stor betydelse för att människor ska kunna mötas. Kommunens intentioner är att stötta föreningslivet bl a genom att se till att det finns lämpliga lokaler.

- Gräsfotbollsplaner finns i Berga, Björkshult, Fagerhult, Fågelfors, Högsby, Långemåla och Ruda.
- Stora grusträningsplaner finns i Berga, Fågelfors och Ruda samt mindre grusträningsplaner i Björkshult, Fagerhult och Långemåla.
- Konstgräsplan finns vid väg 37, strax väster om Högsby.
- Gymnastikhall finns i Berga, Fagerhult, Fågelfors och Ruda.
- Sporthallar finns i Högsby och Långemåla.
- Tennisbana finns i Berga, Fagerhult, Högsby och Ruda.
- Elljusspår finns i Berga, Fagerhult, Fågelfors, Högsby och Ruda.
- Ridanläggning finns vid väg 37 strax väster om Högsby.
- Fritidsgårdar finns i Berga, Fagerhult, Fågelfors, Högsby och Ruda.
- Kulturcentrumet Tegelbruket i Högsby vänder sig till ungdomar i kommunen och erbjuder bl a skateboardpark, klättervägg, internetcafé, replokal, studio m m. Dessutom erbjuds biljard, pingis, spel, teater, sång och dans som aktiviteter.
- I Grönskåra och Berga har Emådalens filmstudio filmkvällar för sina medlemmar, där Berga bio och Teater i medborgarhuset har utvecklats genom digitalisering och satsning på nya läktare och nya stolar.

På Aboda Klint finns slalombacke med 2 liftar och 3 nedfarter samt ett 21 meter högt utkikstorn, allmänna grillplatser, stugor för uthyrning och ett café.

Här finns dessutom joggingspår, höghöjdsbana, äventyrsbana/samarbetsbana samt kanoter och båtar att hyra.

Ritningar och detaljplan för golfbanor finns framtagna vid Solhöjden och Aboda Klint.

Foto: Henrik Tingström

Skolskogar

En skolskog är ett avgränsat område som disponeras av skolan för lektioner och utövningar. Här kan teorier testas i praktiken. Skolan och markägaren upprättar en överenskommelse där skolan får tillstånd att göra lite mer än vad allemansrätten tillåter, exempelvis bygga eldplats, bygga vindskydd eller kanske avverka några träd. I Högsby finns skolskogar vid Fröviskolan i Högsby och Ugglemoskolan i Fågelfors.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV FRILUFTSLIV, KULTUR- & FRITIDSAKTIVITETER

- Marknadsföringen av natur och upplevelser i Högsby kommun ska intensifieras.
- Identifiera utvecklingsbehovet kring friluftslivet och naturupplevelser samt i möjligaste mån tillskapa resurser för detta behov.
- Högsby kommun ska undersöka vilken typ av fritidsaktiviteter kommuninvånarna önskar.
- Skogs- och naturområden skall vara lättillgängliga i utbildningssyfte.
- En utveckling av det rörliga friluftslivet ska stimuleras.
- Alla kommunens badsjöar ska ha badvatten av god kvalitet.
- Högsby kommun ska stödja det föreningsdrivna kultur- och friluftslivet.
- Kommunen ska verka för ett utökat utbud av fritidsaktiviteter och ett varierat föreningsliv så att många olika intresseinriktningar och grupperingar i samhället tillgodoseas.
- Kartlägga platser, aktiviteter etc. inom natur- och upplevelsesektorn i Högsby kommun.
- Platser som har eller kan få betydelse för friluftslivet ska skyddas från exploatering och tillgängligheten ökas för invånare och besökare.

NATURRESURSER

Övergripande mål

- Högsby kommun skall arbeta för en hållbar utveckling och ett långsiktigt hållbart samhälle.
- Flertalet av kommunens sjöar ska hålla ett pH-värde över 6.
- 40 % av hushållens avfall återvinnas genom materialåtervinning, inklusive biologisk behandling.
- Fram till år 2014 bör Högsby kommun peka ut tysta områden.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

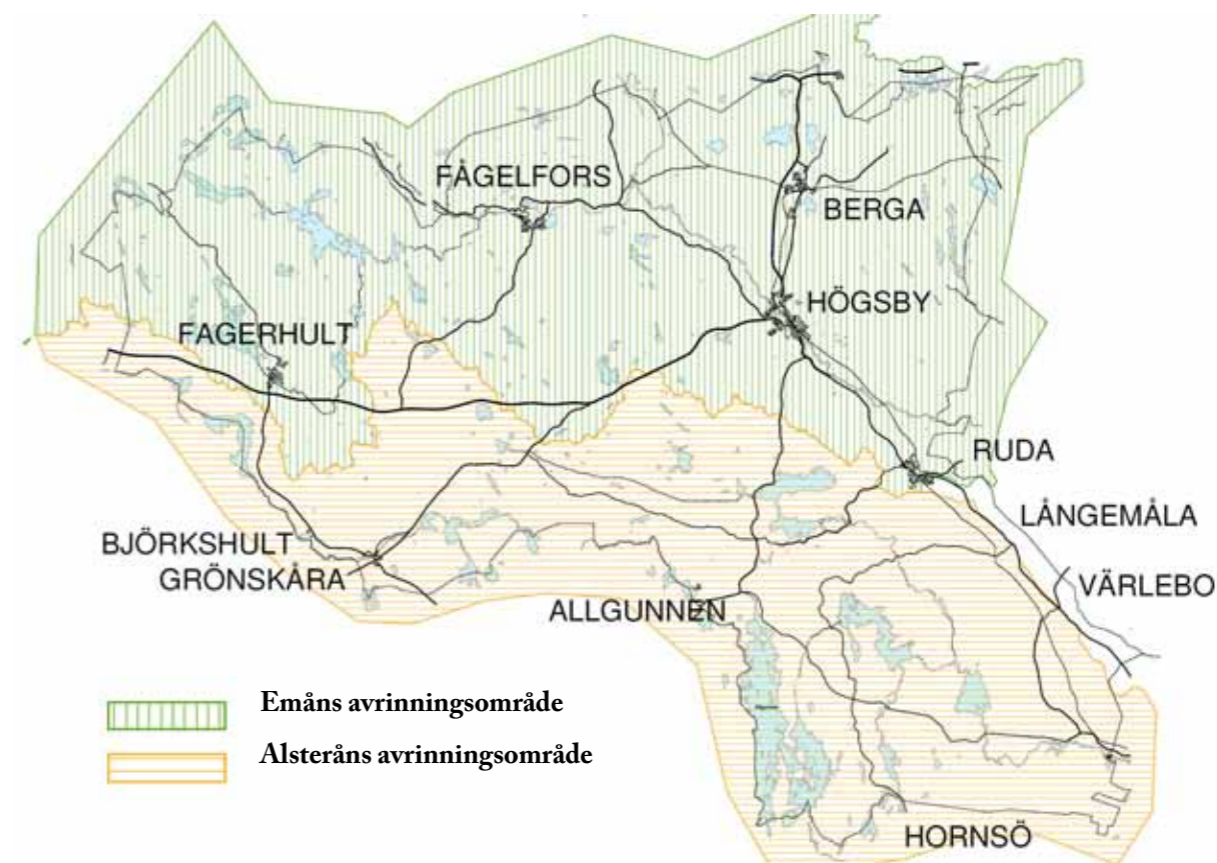
Sjöar & vattendrag - ytvatten.....	43
Grundvatten.....	46
Vindkraft.....	47
Vattenkraft.....	47
Värdefulla ämnen & material.....	47
Grus- och bergtäkter.....	48

SJÖAR OCH VATTENDRAG - YTVATTEN

Högsby kommun är till största delen beläget inom två större avrinningsområden; Emån och Alsterån. De östra delarna av kommunen berör även mindre områden av Oknebacken. I norra delen berörs en del av Applerumsåns avrinningsområde. Emån och Alsterån är inte endast värdefulla vattendrag sett till sin vattenresurs utan även för sina natur- och kulturmiljövärden. I vissa delar är åarna klassade som Natura 2000-områden och har även hög värdeklassning i biotopkartering av vattendragen. Emån och dess käll- och biflöden är enligt miljöbalken 4 kap. 6 § skyddad mot utbyggnad av vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning. Högsby har 11 sjöar som är större än 1,0 km², de flesta av dessa ligger inom Alsteråns avrinningsområde.

Naturvårdsverket har fastställt sk Limnisk värdefulla områden. Tre av dessa områden, berör Högsby kommun. Nämligen Alsteråns vattensystem, Emån och Allgunnen. Emån som tillsammans med sina biflöden är sydöstra Sveriges största vattendrag bedöms ha ett mycket högt naturvärde. Även Allgunnen som är en oligotrof skogssjö och Alsterån har klassats som värdefulla ur naturvårdssynpunkt. Se avrinningsområdenas utsträckning i kartbilden nedan.

Vattenmyndigheten för Södra Östersjöns vattendistrikt har antagit en förvaltningsplan i syftet att statusklassificera yt- och grundvatten, att arbeta fram miljö kvalitetsnormer och åtgärdsprogram samt att delta i vattenförvaltningen. Förvaltningsplanen redovisar även en översikt över de viktigare insatserna för vattenförvaltningen 2009–2015.

Längs Emån och Alsterån förekommer omfattande regleringar såväl i Högsby som uppströms liggande kommuner. Regleringarna styrs i de flesta fall med hjälp av vattendomar som anger högsta och lägsta nivå i sjöarna samt vilka minimiflöde som skall upprätthållas. Jordbrukets önskan om bevattningsvatten under torrperioder kan komma i konflikt med krav på lägsta vattenflöde ur ett miljöperspektiv, eftersom vattenkvalitén till stor del är avhängig av såväl omfattningen av vattenburna utsläpp som nedfall.

Emåförbundet har ansvaret för Södra Cell Mönsterås reglerrätter i Emåns avrinningsområde. Målet är att flödet vid Emsfors aldrig ska understiga 4,5 m³/s samt att höga vattenflöden jämnas ut och fördröjs.

Emån

Emån är det största vattendraget i sydöstra Sverige. Den har sitt källområde inom Näs-sjö kommun och rinner därefter genom Vetlanda och Hultsfred kommuner innan ån når Högsby kommun. Ån leder därefter längs gränsen mellan Oskarshamn och Mönsterås kommuner innan den slutligen mynnar i Östersjön.

Emåförbundet är ett vattenförbund, som verkar inom Emåns avrinningsområde. Emåförbundets arbetsuppgifter är bland annat att:

- kontrollera recipienterna,
- sköta regleringsrätterna inom avrinningsområdet,
- vara serviceorgan för kommunernas räddningstjänster och för länsstyrelsernas försvarsenheter,
- verka för landsbygdsutveckling och turism,
- kontrollera miljön vid sjöaneringar,
- vårda fisket och återställa skadade biotoper,
- på uppdrag sköta kalkning av sjöar.

Alsterån och Badebodaån

Alsterån har sitt källområde inom Uppvidinge kommun och rinner därefter genom Nybro och Högsby kommuner för att slutligen utmynna i Mönsterås. Badebodaån är det största biflödet till Alsterån, båda åarna rinner ut i Allgunnen vilken med sina 14 km² är avrinningsområdets största sjö.

Alsteråns vattenråd är en frivillig organisation med representanter från berörda kommuner och industrier samt ett antal intresseföreningar. I Alsteråns Vattenvårdsförbund verksamhet ingår bland annat att;

- kontrollera recipienterna,
- belysa fiskets värde och utvecklingsmöjligheter,
- se över vattenregleringen och möjligheter till bättre samordning,
- aktivt bevaka och delta i arbetet med EU:s ramdirektiv för vatten.

Recipientkontroll

Via samordnad recipientkontroll undersöks vattenkvaliteten för Emåns och Alsteråns vattensystem. Recipientdata sammanställs och utvärderas årligen för att;

- relatera vattnets tillstånd och utvecklingstendenser med avseende på tillförda föroreningar och andra störningar i vattenmiljön,
- belysa effekter i recipienten av föroreningsutsläpp och andra ingrepp i naturen,
- ge underlag för utvärdering, planering och utförande av miljöskyddande åtgärder.

Mättningsdata i Alsterån vid Strömsrum har sammanställts av Alsteråns vattenråd. Resultaten för 2011 påvisar att ;

- vattnet var betydligt färgat och svagt grumligt,
- syrehalten var tillfredsställande, vilket tyder på god syresättning och begränsad påverkan från syretärande ämnen.
- vattnets pH-värde var tillfredsställande, d.v.s. över 6,0.
- det inte förekom anmärkningsvärda halter av metallhalter.

En sammanställning av mätdata för ytvattendrag och sjöar inom Emåns avrinningsområde som tagits fram av Emåförbundet påvisar;

- att vattnet generellt har en god buffringskapacitet, vilket till viss del beror på den omfattande kalkningsverksamheten,
- generellt höga humushalter i hela avrinningsområdet,
- att de djupare vattensikten i sjöarna är syrefattiga i augusti månad,
- att läckage av fosfor är mycket lågt till måttligt lågt i avrinningsområdet,
- att läckage av kväve är lågt till högt i avrinningsområdet,
- mycket låga till låga metallhalter, höga halter bly vid enstaka tillfällen.

Via Emåförbundet kan kartbilder erhållas som redovisar mättningsdata och som uppdateras regelbundet på www.eman.se/emanforbundet. Se även kapitel *Miljö- och Riskfaktorer i miljö kvalitetsnormer för vatten*.

Emån i juni

Foto: Henrik Tingström

GRUNDVATTEN

Vatten är vårt viktigaste livsmedel och grundvatten är oftast det ur teknisk aspekt bästa vattnet att använda till dricksvattenförsörjningen. I Högsby kommun är samtliga råvattenuttag baserade på grundvatten från grus och berg. Högsbyåsen har stora grundvattentillgångar med mycket goda uttagsmöjligheter samt mycket goda förutsättningar för konstgjord grundvattenbildning genom bassängsinfiltration.

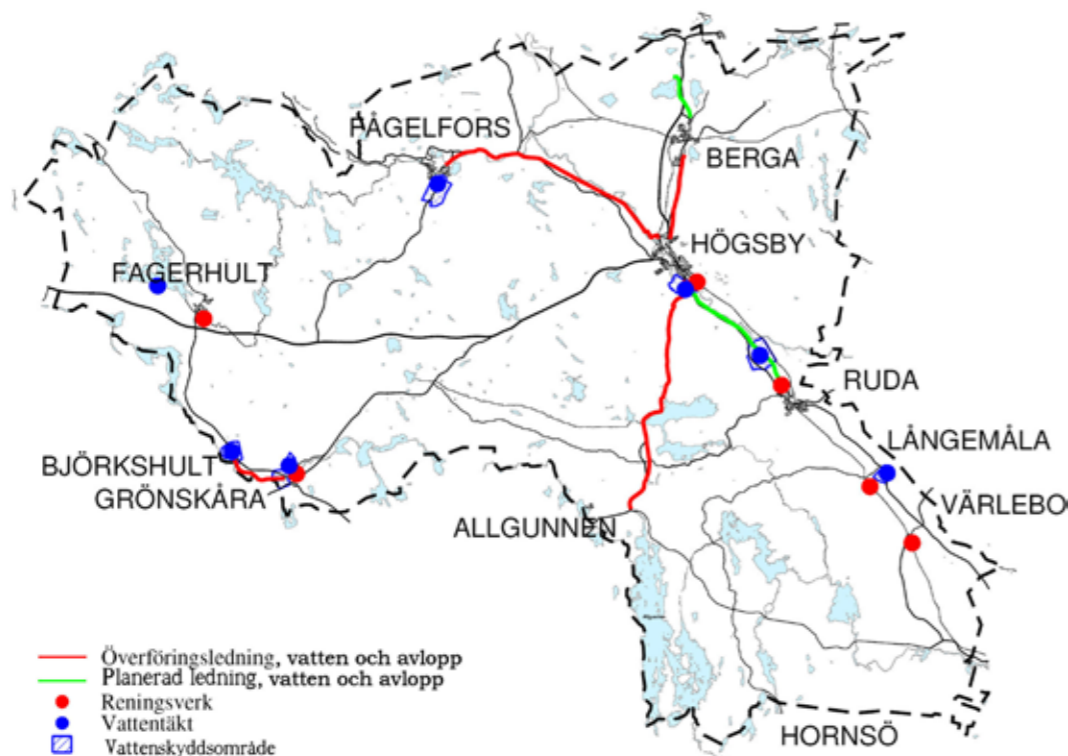
Största grundvattenförekomsten finns i Högsbyåsen där kommunens största vattenverk, Staby, är beläget. Verket har en kapacitet på 4 500 m³/dygn men uttaget är ca 1 300 m³/dygn. Grundvattentillförseln till Staby vattenverk sker till stor del via inducerad infiltration från Emån.

Även Ruda och Långemåla vattenverk hämtar sitt grundvatten i Högsbyåsen, med en kapacitet på 500 respektive 35 m³/dygn. Uttaget är 200 m³/dygn och 30 m³/dygn.

Fågelfors vattenverk tar sitt grundvatten från en grusavlagring, kapaciteten är 300 m³/dygn och uttaget är 150 m³/dygn.

Störst möjlighet att nyttja berggrundvatten finns där det förekommer markerade öppna sprick- eller krosszoner, vilka i regel är långa och djupa. Inom Högsby utgörs berggrunden huvudsakligen av granit. I allmänhet finns tämligen goda uttagsmöjligheter, normalt 15 -50 m³/dygn.

Björkshult, och Fagerhult vattenverk hämtar sitt råvatten från bergborror, kapaciteten är 50 m³/dygn respektive 100 m³/dygn, behovet av vatten är i dagsläget i Björkshults 40 m³/dygn och i Fagerhult 60 m³/dygn.

Vattenskyddsområden är avgränsade områden med restriktioner för att skydda vattenförekomster. För samtliga 7 vattentäkter inom kommunen finns skyddsområden. En generell översyn av vattenskyddsområdena genomförs i samband med att VA-planen, som även behandlar dricksvattenförsörjningen, tas fram. Arbetet med en VA-plan är angeläget och har påbörjats under 2011.

Förutom att berggrundvattnet är en viktig resurs i vattenförsörjningssammanhang är det också en resurs ur energisynpunkt; - bergvärme. Det kan dock uppstå intressekonflikter eftersom energibrunnar inte tillåts inom vattenskyddsområden. Detta eftersom uttag av bergvärme kan vara en potentiell källa till utsläpp samt i vissa fall punktera skyddande täta jordlager.

I områden där kommunalt vatten- och avlopp inte finns framdragen måste fastighetsägare själva svara för sin vattenförsörjning. Det sker i regel med enskilda brunnar eller samfälligt ägda brunnar som exempelvis vid stugområdena Kiatorp, Soläng och Gösjön.

Det är viktigt att grundvattenkvaliteten håller god standard och inte försämras av pågående markanvändning eller hantering med farliga ämnen. I samband med nya bebyggelsegrupper kan det vara aktuellt att se över;

- vattnets förutsättningar,
- dricksvattenförsörjningen i verksamhetsområdet,
- vatten som resurs för rekreation och friluftsliv.

VINDKRAFT

Även vindkraften är en viktig naturresurs. I syfte att belysa och främja möjligheter till produktion av förnyelsebar energi i Högsby kommun har en kommunomfattande vindbruksplan tagits fram. För mer information se kapitlet teknisk försörjning samt Högsby kommuns vindbruksplan.

VATTENKRAFT

Inom Högsby kommun finns ett antal vattenkraftverk som är placerade intill Nötån, Emåns huvudfåra, Tjuståsaån och Alsterån. Vattenkraften i Högsby kommun beskrivs mer ingående i kapitel *Energi- och Teknisk försörjning*.

VÄRDEFULLA ÄMNER OCH MATERIAL

Malmer, sand och grus samt eftertraktade bergarter är naturresurser som omfattas av hushållningsbestämmelserna i naturresurslagen.

Det är viktigt med en god hushållning med värdefulla mineraler samt sand- och grusfraktioner för t ex betonggjutning eller vattenrening. Bevarande av sammanhängande sand- och grusavlagringar är dessutom av värde för rekreation, natur- och kulturmiljövården.

GRUS- OCH BERGTÄKTER

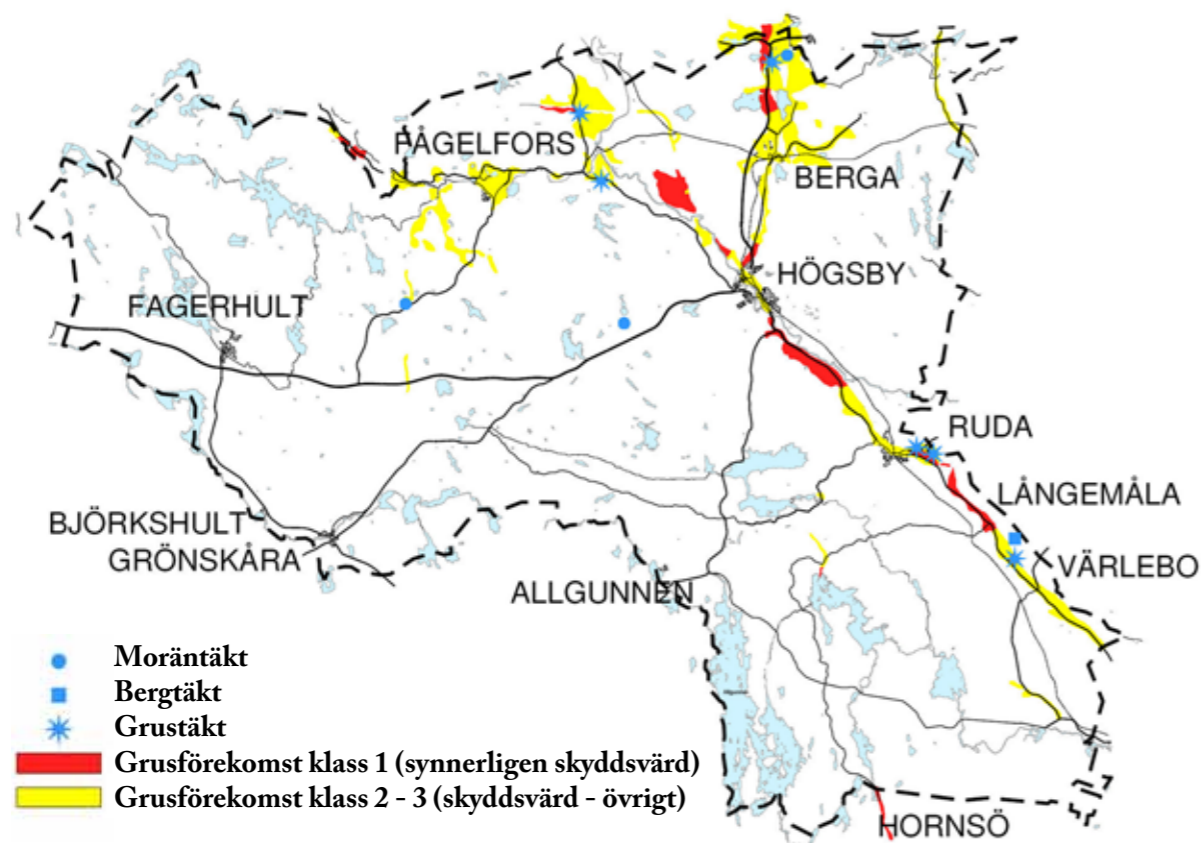
Naturgrus är en ändlig naturresurs som håller på att ta slut i många kommuner. Grus kan i viss mån ersättas av krossat berg eller moränmaterial, vilket är önskvärt ur naturresurshänseende.

Utvinning av naturgrus innebär i många fall konflikter med naturvärden och vattenförsörjningen. I första hand ska därför hänsyn tas till dricksvattenförsörjningen samt på sikt till värdefulla natur- och kulturvärden. Dessutom har grusåsarna i Högsby kommun på en del håll sådan utformning att de klassificeras som värdefulla ur naturvetenskaplig synpunkt.

Historiskt sett har det brutits mycket grus i Högsby kommunen. I dagsläget finns det sex täktillstånd. I övrigt sparas de delar som är av betydelse som reservvattentäkter. Det finns dessutom ytor som i dagsläget redan har utpekade skyddsområden för befintliga vattentäkter.

Berggrunden inom Högsby kommun består huvudsakligen av granit och i dagsläget finns endast en bergtäkt.

Tilläggs kan att undersökningar som utförts av Naturvårdsverket och Sveriges geologiska undersökning påvisar att det råder stor brist på sand- och grusmaterial i Syd- och Mellansverige. Sand- och grustillgångar har stor betydelse för grundvattenbildningen och kan innehålla betydande mängder grundvatten. Likaså används ofta sand- och grusområden för framställning av konstgjort grundvatten genom infiltration av ytvatten.

STRATEGIER FÖR BEVARANDE AV NATURRESURSER

- Högsby kommun bör stimulera att befintliga vattenkraftverk nyttjas på effektivast möjliga sätt utan att riskera ökad konflikt med övriga intressen i anslutning till vattendragen.
- Underlätta för användning av sol, vind och vatten som energikällor. En kommunomfattade vindbruksplan togs fram 2007.
- Befintliga och potentiella råvattentäkter ska skyddas.
- Kommunen ska verka för att andra material än naturgrus används för att spara grusåsar.
- Nyetablering av grustäkter bör ske ytterst restriktivt. Grusåsar bör skyddas och användningen som grundvattenresurs prioriteras.
- Högsby kommuns skogar ska brukas på ett sätt som ger långsiktigt god produktion samtidigt som den biologiska mångfalden bevaras och kulturmiljövärden värnas.
- Fortsätta med kalkningen enligt fastställd kalkningsplan så att sjöar och vattendrag med höga naturvärden inte minskar i antal i kommunen.
- Informera kommuninvånarna om källsortering av återvinningsbart material.
- Utforma en taxa som stimulerar materialåtervinning.
- Ta vara på landsbygdens speciella möjligheter till tystnad, utrymme och ensamhet.

BEFOLKNINGS- & BEBYGGELSE- UTVECKLING

Övergripande mål

- Högsby kommuns invånarantal skall på sikt öka.
- Högsby kommuns invånare ska vara stolta och nöjda med sitt boende i kommunen.
- Boendemiljöer ska hålla hög kvalitet avseende sociala, miljömässiga och estetiska kvalitéer.
- Underlätta för en utveckling av boende på landsbygden samt i strandnära lägen.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Befolkning.....	51
Bebyggelse.....	52

BEFOLKNING

Befolkningen i Högsby kommun har under lång tid minskat. Minskningen har varit drygt 4 300 personer sedan 1950. Vid årsskiftet 2010 var det totala invånarantalet 5873 personer. I januari 2009 såg befolkningsstatistiken i Högsby kommun ut enligt följande: (Källa:SCB)

	Antal
Utflyttade	390
Inflyttade	364

Regionförbundet gjorde 2004 en undersökning av flyttströmmarna i länet. Man kom då fram till att det i huvudsak finns tre anledningar till varför man flyttar. Den främsta orsaken till in- eller utflyttning uppges vara studier. Det andra skälet anges varar livskvalitet och det tredje arbete. Den mest flyttningsbenägna gruppen är kvinnor i 23- 32 års åldern.

En av kommunens viktigaste uppgifter är att öka invånarantalet. Högsby kommun bör ta fasta på de kvalitéer som finns och utveckla de aspekter som eventuellt kan främja inflyttningen. Attraktiva, trygga och billiga bostadsmöjligheter har kommunen stor tillgång på. Detta kan utvecklas ytterligare genom att attraktiv mark planeras för bostäder. Näringslivet bör utvecklas, liksom tillgången på spännande aktiviteter. Pendlingsmöjligheterna och restiderna kan förbättras. Möjligheterna till studier bör också utvecklas.

Foto: Henrik Tingström

BEBYGGELSE

Orter & Samhällen

Cirka 70 % av Högsby kommuns befolkning bor i kommunens 5 största orter (Berga, Fagerhult, Fågelfors, Högsby och Ruda). De flesta av kommunens orter har relativt korta avstånd till arbetstillfällena, barnomsorg, skolor och övrig service. Pendlingsavståndet bedöms som den viktigaste förutsättningen för att vara en attraktiv ort för permanentboende. Inom samtliga av orterna bedöms möjligheterna till nyetablering av bostäder vara goda. Tillgången till redan byggklara tomter är god. Kommunens ambition är att verka för ett brett urval av boendeformer. Såväl äldre som yngre individer ska ha möjlighet att flytta till eller stanna kvar i orterna.

Landsbygden

Landsbygden kan delas in i områden som domineras av skogsmark, områden som präglas av naturmiljöer med vildmarkskaraktär och ett öppet odlingslandskap. Varje landskapstyp har ett bevarandevärde som direkt eller indirekt har betydelse för samhällets och kommande generationers välfärd. Därför är kommunens ambition att i den översiktliga planeringen identifiera och ta fram strategier för att utveckla och värna om speciella värden i respektive områden. I översiktsplanens andra del ges en övergripande beskrivning av mark- och vattenanvändningen i kommunen.

Mål för bebyggelseutveckling

Invånarna ska erbjudas ett bra och varierat boende med en väl fungerande service och ett brett urval av fritidsaktiviteter. Kommunen skall uppmuntra nybyggnation av bostäder och peka ut områden för strandnära boende. Människor som vill flytta till Högsby kommun ska på ett trevligt och aktivt sätt välkomnas.

Genom tillskapandet av attraktiva marklägenheter eller 55+ boenden blir det möjligt för äldre, vars levnadssituation förändrats, att bo kvar i kommunen. På så sätt kan en flyttkedja initieras som leder till att barnfamiljer kan flytta in i befintliga villor och gårdar.

Kommunens mål är att på sikt vända den negativa befolkningsutvecklingen genom god planberedskap och planering av varierade boendeformer med tillgång till samhällsservice inom ett rimligt avstånd.

Ny bebyggelse, särskilt utanför orterna bör anpassas till lokala traditioner. Utformning av fasader, val av material och färg, utformning av tak, byggnadens storlek samt placering i landskapet är avgörande för hur väl nya hus smälter in i sin omgivning. Även utformning av garage, ekonomibygnader och tomters avgränsning spelar in. Anpassning till lokala byggnadstraditioner behöver dock inte innebära att pastischer av befintliga hus skapas. Att tillåta vår tids fotavtryck genom nyetablering av bebyggelse kan tvärtom berika landskapsbilden.

Bostäder

Under åren 2000 till 2008 byggdes endast sju stycken villor i kommunen. År 2008 fanns det totalt 600 stycken flerbostadshus och 2 729 stycken småhus i kommunen. Det förväntas ske ett generationsskifte inom de närmsta åren vilket sannolikt kommer att medföra att den äldre generationen lämnar sina villor och istället flyttar till lägenheter. Därmed kommer efterfrågan på markbostäder och äldreboenden att öka.

Högsby kommun har intentioner att profilera boendeområden genom att t ex planera för hästgårdar eller boende med utrymme för någon form av verksamhet/service/handel etc. kan vara ett sätt.

Fritidshusbebyggelse

I Högsby kommun finns ett flertal mycket attraktiva fritidshusområden. På grund av Högsbys goda tillgång på relativt ostörda naturmiljöer och närheten till fiske- och badvatten har Högsby kommun blivit allt populärare bland turister, inte endast från angränsande kommuner och län utan från bl.a. Tyskland och Danmark.

För vissa av områdena, t.ex. vid Gösjön krävs en förbättring av vatten- och avloppshanteringen. En fråga som tillmätas stor vikt vid all slags av nyetablering. Frågan behandlas dessutom i kommunens VA-plan som är under framtagande.

Industri

Industrimark finns i kommunens samtliga orter. På flera orter finns planlagd mark för framtida etableringar. Man bör vid planering av industrimark tillvarata möjligheterna som järnvägen och riksvägen erbjuder.

Handel

Historiskt sett har Högsby varit ett handelscentrum, som främst varit lokaliserat längs Storgatan. Under senare år har två områden för handel etablerats längs Järnvägsgatan. Högsby samhälle bör fortsätta att utvecklas som det starkaste handelscentrat i kommunen. Bebyggelsen ämnad för handel bör utformas flexibelt för att kunna bemöta en bred efterfrågan. Tillgänglighet och hållbarhet ska stå i fokus. Kommunen ska ha en god framförhållning till utvecklingen av handelsområden. Attraktiv mark i anslutning till befintlig handel ska därför reserveras för framtida handelsetableringar där möjligt.

Skola, Vård & Omsorg

Byggnader avsedda för skola och vård ska vara väl anpassade till sitt ändamål och omgivande miljöer ska upplevas som trygga och lättillgängliga. Byggnaderna ska placeras i närheten av bostadsbebyggelse. Att finna lämplig mark för äldreboende kan bli en viktig uppgift för kommunen de kommande åren, dessa bör placeras centralt i lugna, lättillgängliga och attraktiva områden. Se vidare under kap Service, Utbildning & Folkhälsa.

Kulturhistoriskt värdefull bebyggelse

Byggnaderna och deras omgivningar bör ses som en helhet. Byggnadsminnesförklaring är det starkaste lagskydd en kulturhistoriskt värdefull byggnad, park, trädgård eller anläggning kan få. Byggnadsminnen regleras av Kulturminneslagens 3 kap "Lag (1988:950) om kulturminnen mm" och handläggs av Länsstyrelsen. Statligt ägda byggnadsminnen handläggs dock av Riksantikvarieämbetet och regleras genom "Förordning (1988:1229) om statliga byggnadsminnen".

För att en byggnad ska kunna förklaras som byggnadsminne ska vissa kriterier vara uppfyllda. Vid byggnadsminnesförklaringen fastställs skyddsbestämmelser som bland annat säger hur byggnaden ska vårdas och hur ändringar får göras. Lagen innehåller dessutom bestämmelser avseende hur handläggningen av byggnadsminnen går till. Länsstyrelsen är beslutande myndighet.

Inventeringar har gjorts av bl a Läns museet, Länsstyrelsen och Rikantikvarieämbetet. I Högsby kommun finns tre byggnadsminnesförklarade skyddsområden med ett antal byggnader, fyra kyrkor byggda före utgången 1939 och Berga kyrka som är bygd 1959, se tabell på efterföljande sida. Utöver de i tabellen nämnda byggnaderna finns flertalet byggnader med höga kulturhistoriska värden. Dessa byggnader och miljöer har stor betydelse ur flera avseenden och därför ska kommunen aktivt handla för att skydda och bevara dessa.

Högsby kommuns intentioner är att ta fram ett kulturminnesprogram för kommunen.

Nedanstående byggnadsinventeringar har genomförts i kommunen:

- Ängslador/Madhus ,
- Kulturmiljöer i Emådalen,
- Byggnadsvårdsplanering,
- Prästgårdsinventeringen,
- Industriminnesinventering,
- Byggnadsminnen i Högsby kommun, Kalmar län samt
- Kyrkor i Högsby kommun, Kalmar län, Växjö stift.

Följande byggnader i Högsby kommun har av Riksantikvarieämbetet pekats ut för att de är kulturhistoriskt värdefulla:

Skyddsområde	Lagskydd	Byggnader med byggnadsår
Komministerboställe i Hammarby	Byggnadsminne sedan 1960 enl. Kulturminneslagens 3 kap	Komministerboställe.
Bötterums gästgiveri	Byggnadsminne sedan 1959 enl. Kulturminneslagen 3 kap	Gästgiveriet 1750-1790, Snickarbod 1784 och Vagnsbod och Grishus 1857.
Bötterums tingshus	Byggnadsminne sedan 1956 12-21 enl. Kulturminneslagen 3 kap	Tingshus 1749-1771, Finkan 1741, Marknadsbod 1800-1850, Rättarbostad 1875-1900, 1700-tals bod -flyttad 1857, Garage/verkstad och Äpplebod 1900-1925.
Fagerhult kyrka	Kyrkligt kulturminne enl. Kulturminneslagen 4 kap	Kyrka 1891-1894.
Högsby kyrka	Kyrkligt kulturminne enl. Kulturminneslagen 4 kap	Kyrka 1250-1349.
Långemåla kyrka	Kyrkligt kulturminne enl. Kulturminneslagen 4 kap	Kyrka 1828-1834.
Fågelfors kyrka	Kyrkligt kulturminne enl. Kulturminneslagen 4 kap	Kyrka 1884.

STRATEGIER FÖR BEFOLKNINGS- OCH BEBYGGELSEUTVECKLING

- Högsby kommun ska aktivt verka för att öka inflyttningen.
- Befolkningen i Högsby kommun ska vara goda ambassadörer för sin kommun.
- För att få nöjda kommuninvånare ska medborgarundersökningar användas som verktyg för att utvärdera och planera kommunens verksamhet.
- Ta till vara områdets goda tradition av företagande och entreprenörskap.
- Stödja nya sätt att bedriva affärsverksamhet med landskapets resurser som grund.
- Förbättra förutsättningarna för boende på landsbygden.
- Stötta verksamheter som syftar till att välkomna och locka nya människor och resurser till kommunen.
- Bidra till utvecklingen av lokal service, offentlig som privat.
- Ge förutsättningar för att ta tillvara nya idéer, såväl nationellt som internationellt.
- Stödja byalag, föreningars och ungdomars engagemang och utveckling.
- Attraktiv mark för bostäder ska finnas planlagd.
- Kommunen skall uppmuntra nybyggnation av bostäder och peka ut områden för strandnära boende.
- Kommunen ska ha en god planberedskap för framtida markbehov.
- Vid all lokalisering av ny bebyggelse ska risker för skred- och översvämning tas i beaktande.
- Ny samlad bebyggelse kan inte tillkomma om inte avloppsfrågan kan lösas.
- Ekologisk hållbarhet och kretsloppstänkande ska vara ledord vid tillkomst av all ny bebyggelse.
- Samtliga permanentbostäder ska vara radonundersökta senast 2012.
- Permanentbostäder med radonvärden över 200 Bq/m³ ska vara åtgärdade 2020.
- Halten av luftföroreningar ska inte överskrida riktvärdet till skydd mot sjukdomar i luftvägarna eller påverkan på växter, material och kulturvärden.
- Riskerna med elektromagnetiska fält ska kontinuerligt kartläggas och nödvändiga åtgärder ska vidtas i takt med att sådana eventuella risker identifieras.
- Främja en hållbar utveckling av de unika natur- och kulturmiljöerna inom området.
- Stimulera miljövänliga bränslealternativ och effektiviseringar i transportsektorn.
- Minska klimatpåverkan genom energieffektivisering samt användning av förnyelsebara energiresurser.

STRANDSKYDDSLAGEN OCH LANDSBYGDSUTVECKLING I STRANDNÄRA LÄGEN

I detta kapitel behandlas följande förslag på platser lämpliga för landsbygdsutveckling i strandnära lägen:

Snuggan.....	64
Frövi.....	66
Kvillen.....	68
Gösjön.....	70
Älgsjökulla.....	72
Solhöjden.....	74
Stora Sinnern.....	76
Lilla Sinnern.....	78
Kiatorp.....	80
Välen.....	82
Algunnen.....	84
Klobosjön.....	86
Blankan.....	88

Inledning

Trycket efter strandnära boenden är idag hårt i Sverige. Högsbys stora tillgång på insjöar kan därmed utgöra en möjlighet för kommunen. Samtidigt kan boendeintresset hamna i konflikt med bevarandevärden; strandområden utgör nämligen bl a en viktig livsmiljö för många växt- och djur arter. Dessutom är strandområden en attraktiv miljö för friluftsliv och turism. Analyser och avvägningar ska därför föregå all planering inom strandnära områden så att särskilt värdefulla eller känsliga miljöer kan bevaras.

Enligt strandskyddslagen möjliggörs ett visst lokalt och regionalt inflytandet över strandskyddet. För Högsby kommuns del innebär strandskyddslagen att kommunen i det enskilda fallet och under vissa förutsättningar har möjlighet till upphävande av eller dispensgivning från strandskyddet. Länsstyrelsens roll är att bevaka strandskyddets intressen vid kommunal planläggning och vid behov överpröva kommunala beslut om upphävanden och dispenser.

STRANDSKYDDSLAGEN

Strandskyddets syften

Ett generellt strandskydd som gäller vid havet, insjöar och alla vattendrag i Sverige och sträcker sig 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd infördes 1975. Strandskyddets syften är, enligt Miljöbalkens 7 kap 13 §, att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden och att bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

Utvidgat strandskydd

Länsstyrelsen har enligt Miljöbalkens 7 kap 14 § möjligheten att utöka strandskyddet om det krävs för att tillgodose strandskyddets syften. Så har skett för sjöarna Stora och Lilla Sinnern, Algunnen, Brudsesjön (del av sjön Allgunnen), Barnebosjön, Hultsnäs-sjön, Kleven, Kvilven och Skiren i Högsby kommun. Vid dessa sjöar gäller ett utökad strandskydd till 200 meter.

Länsstyrelsen i Kalmar län har fått i uppdrag att genomföra en översyn av det utvidgade strandskyddet. Arbetet pågår och kommer att avslutas 31 december 2014. Resultatet av Länsstyrelsens översyn kan innebära att ett eller flera av de vidgade strandskyddsområdena i Högsby kommun;

- även fortsättningsvis kommer att vara utvidgad/e i samma utsträckning som idag.
- kommer att minska eller öka i sin utsträckning.
- kommer övergå till generellt strandskydd, dvs 100 meter från strandlinjen.

Förbud inom strandskyddade områden

Miljöbalkens 7 kap, 15 § anger vilka bestämmelser som gäller inom strandskyddade områden. Inom strandskyddsområden får;

- inga nya byggnader uppföras,
- byggnader eller byggnaders användning inte ändras eller andra anläggningar eller anordningar utföras, om det hindrar eller avhåller allmänheten från att beträda ett område där hon annars skulle ha fått färdas fritt,

- inga grävningsarbeten eller andra förberedelsearbeten utföras för byggnader, anläggningar eller anordningar som angetts ovan,
- inga åtgärder vidtas som väsentligt förändrar livsvillkoren för djur- eller växtarter.

Undantag från förbuden inom strandskyddade områden

Miljöbalkens 7 kap, 16 § anger undantag från 15 §;

- byggnader, anläggningar, anordningar eller åtgärder som inte avser att tillgodose bostadsändamål, om de behövs för jordbruket, fisket, skogsbruket eller renskötsel och de för sin funktion måste finnas eller vidtas inom strandskyddsområdet,
- verksamheter eller åtgärder som har tillåtits av regeringen enligt MB 17 kap,
- byggande av allmän väg enligt en fastställd arbetsplan enligt väglagen,
- byggande av järnväg enligt en fastställd järnvägsplan enligt lagen om byggande av järnväg.

Enligt Miljöbalkens 7 kap 17 § kan undantag från 15 § även ske för komplementeringsåtgärder till en huvudbyggnad som vidtas inom 15 meter från huvudbyggnaden men inte närmre än 25 meter från strandlinjen, och inom en tomtplats som har angetts i ett beslut om dispens.

Upphävande av strandskyddet

Miljöbalkens 7 kap 18 §: I enskilda fall kan **Länsstyrelsen upphäva** strandskyddet i ett område om;

1. det är uppenbart att området saknar betydelse för att tillgodose strandskyddets syften,
2. området enligt plan- och bygglagen (2010:900) avses att omfattas av en detaljplan och
  - a) behövs för byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
  - b) skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Ett upphävande enligt ovan får endast göras om det finns **särskilda skäl** och intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

Enligt Plan- och bygglagens 4 kap 17 § kan **Högsby kommun** vid detaljpaneläggningen upphäva strandskydd för ett visst område, om det finns **särskilda skäl** för det och om intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

En bestämmelse om upphävande får dock inte avse ett sådant område som omfattas av länsstyrelsens beslutanderätt, se punkt 2, 18 §.

Återinträdande av strandskydd

Strandskydd som har upphävts för ett område genom en bestämmelse i en detaljplan eller områdesbestämmelser återinträder om;

- området upphör att omfattas av detaljplanen eller områdesbestämmelserna, eller
- detaljplanen eller områdesbestämmelserna ersätts med en ny detaljplan.

Dispens från strandskyddet

Länsstyrelsen får i det enskilda fallet ge **dispens** från förbuden i MB 7 kap 15 §, om det finns särskilda skäl och dispensen avser;

1. byggande av en försvarsanläggning, allmän väg eller järnväg, eller
2. ett område som skyddas enligt andra bestämmelser i detta kapitel än bestämmelserna om miljöskyddsområde eller vattenskyddsområde och skyddet har beslutats av någon annan än en kommun.

Högsby kommun får i det enskilda fallet ge dispens från förbuden i MB 7 kap 15 §, om det finns **särskilda skäl** och dispensen inte avser åtgärder enligt länsstyrelsens beslutanderätt, se punkt 2, 18 §.

En dispens från strandskyddet upphör att gälla om den åtgärd som dispensen avser inte har påbörjats inom två år eller inte har avslutats inom fem år från den dag då dispensbeslutet vann laga kraft.

Fri passage för allmänheten

Ett beslut om att upphäva eller ge dispens från strandskyddet ska inte omfatta ett område som behövs för att mellan strandlinjen och byggnaderna eller anläggningarna säkerställa fri passage för allmänheten och bevara goda livsvillkor för djur- och växtlivet.

Detta gäller inte om en sådan användning av området närmast strandlinjen är omöjlig med hänsyn till de planerade byggnadernas eller anläggningarnas funktion. I ett dispensbeslut ska det anges i vilken utsträckning mark får tas i anspråk som tomt eller annars användas för det avsedda ändamålet.

Särskilda skäl vid upphävande eller dispens

Särskilda skäl för upphävande av eller dispens från strandskyddet får åberopas om området som upphävandet eller dispensen avser;

- redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
- genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
- behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
- behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området, eller
- behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse.

Enligt MB 7 kap 18 d § får inom ett område för **landsbygdsutveckling i strandnära lägen** även anföras som särskilt skäl om ett strandnära läge för en byggnad, verksamhet, anläggning eller åtgärd bidrar till utvecklingen av landsbygden.

LANDSBYGDSUTVECKLINGSOMRÅDEN

Förutsättningar

LIS-områden enligt Miljöbalken

Med område för landsbygdsutveckling i strandnära lägen avses, enligt Miljöbalkens 7 kap 18e §, i inlandskommuner som Högsby kommun, ett område i eller i närheten av tätorter som;

- är lämpligt för utvecklingen av landsbygden,
- är av ett sådant slag och har en så begränsad omfattning att strandskyddets syften fortfarande tillgodoses långsiktigt,
- endast har en liten betydelse för att tillgodose strandskyddets syften.

I efterföljande avsnitt har Högsby kommunen pekat ut Landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen, s.k. LIS-områden. Utpekandet i översiktsplanen är avsedd att utgöra ett beslutsunderlag och att ligga till grund vid framtida beslut avseende upphävande av eller dispenser från strandskyddet. Utpekandet i översiktsplanen är inte bindande. Vilket innebär att strandskyddsdispens inte per automatik kan erhållas inom de utpekade LIS-områdena. Ifall kriterierna för att kunna ge dispens uppfylls måste prövas i varje enskilt ärende.

Tillgång till strandområden

Högsby kommun är en sjötät kommun och har ett stort antal stränder utefter sjöar och vattendrag. Vattenarealen i Högsby kommun utgör ca 6 % av kommunens totala yta, dvs ca 4830 ha. Merparten av strandområdena är i dagsläget inte ianspråktagna för varken bostäder eller andra verksamheter. Adderas längden av kommunens alla stränder (mindre holmar och öar ej inräknade) motsvarar stränderna i Högsby kommun ca 656 km. 21 km, dvs 3 % av denna sträcka ligger inom planlagd eller sammanhållen bebyggelse. Utöver detta uppskattas ytterligare ca 8 km, dvs 1 % av stränderna inom Högsby kommun vara ianspråktagna för icke planlagda bebyggelseenheter.

Geografisk spridning av befintliga boenden i kommunen

Sett till sin yta har Högsby kommun få invånare. Bebyggelsestrycket är mycket lågt över hela kommunen och befolkningsutvecklingen har haft en nedåtgående trend sedan 1970-talet. Högsby kommun kan betraktas som en typisk landsbygdskommun. Vidare kan det nämnas att det inte finns någon given definition för begreppet landsbygd och att förutsättningarna på landsbygden variera kraftigt i olika regioner.

Boende i Högsby kommun koncentrerar sig till tätorterna Fagerhult, Fågelfors, Berga och Högsby. Inom dessa tätorter bor sammanlagt ca 3200 personer av Högsby kommuns ca 5700 invånare. Men även i eller i anslutning till småorter eller byar inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp finner kommunen det intressant att undersöka möjligheter för utvecklingen av landsbygden.

LIS - ett led i kommunens översiktliga planering

Högsby kommun ser mycket positiv till möjligheten att i sin översiktliga planering kunna peka ut landsbygdsutvecklingsområden i strandnära lägen, s.k. LIS-områden. Utpekandet av LIS-områden kan ses som ett viktigt led i kommunens arbete att skapa en planberedskap för såväl nyetablering och utveckling av verksamheter samt boenden

i attraktiva lägen. Attraktiva boenden med närhet till vatten och natur innebär inte endast en hög livskvalitet för de boende utan kan även vara avgörande för etableringar av verksamheter, framförallt inom turism.

Kommunens förhoppning är att ianspråktagandet av strandområden i syfte att främja landsbygdsutvecklingen ska leda till 'ringar på vattnet' och därmed ett flertal positiva effekter. Ifall LIS-områdena leder till utvecklingen av befintliga verksamheter, etablering av nya företag, fler permanent- och sommarboende i kommunen så stärks även arbetstillfällena samt serviceunderlaget och därmed förutsättningarna för kommuninvånare att bo kvar på landsbygden.

Ett ianspråktagande av strandområden i spridda lägen med långa avstånd till befintlig infrastruktur och service, kan dock tvärtom långsiktigt leda till ökade kommunala kostnader, exempelvis avseende skolskjuts, färdtjänst och snöröjning. Även ur ett miljöperspektiv är det önskvärt att vid den översiktliga planeringen verka för ett minskad bilberoende.

Vidare kan nämnas att en av Högsby kommuns attraktionskrafter, särskilt avseende turistnäringen, är just tillgången till vidsträckta naturområden med goda möjligheter till friluftsliv och rekreation. Bevarandet av naturvärden såsom den biologiska mångfalden har därför särskilt beaktats vid utpekandet av kriterier för LIS-områden. Sammanfattningsvis kan sägas att utpekandet av LIS-områden har skett med översiktsplanens övriga kapitel/ämnesområden som underlag. Hänsyn har tagits till kommunens förutsättningar avseende naturvärden, utpekade intresseområden och markanvändning samt befintlig service och infrastruktur ur ett kommunövergripande perspektiv.

Riktlinjer för utpekande av LIS-områden

Följande sträcksatser har legat till grund för utpekandet av LIS-områden inom Högsby kommun:

- Området i fråga bör lämpa sig för utveckling av landsbygden. Utvecklingen av landsbygden kan ske i form av tillskapande av attraktiva boendelägen eller möjligheten att långsiktigt tillskapa arbetstillfällen. Detta kan ske antingen genom att området i fråga stödjer en befintlig verksamhet eller möjliggör etableringen av en ny verksamhet.
- Strandskyddets långsiktiga syften avseende strandområdets tillgänglighet för allmänheten samt bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten skall tillgodoses. Detta innebär att området i fråga endast bör ha en liten betydelse för strandskyddets syften. Värdering av områdets kvalitéer bör därför ske såväl ur ett regionalt som nationellt perspektiv.
- Det bör finnas ett allmänt intresse för utpekandet av området i fråga. Skapandet av arbetstillfällen på kort sikt, exempelvis under byggnationstiden, bedöms inte som ett allmänt intresse, däremot främjandet av en positiv sysselsättningseffekt på lång sikt. Som ett allmänt intresse kan även anläggningar räknas som riktar sig till en bred målgrupp. Exempelvis kommunala badplatser med tillhörande faciliteter.
- Sammantaget ska de utpekade LIS-områdena uppta en begränsad yta sett till kommunens strandområden. Särskilt bör det slås vakt om sjöar vars stränder hitintills inte exploaterats. Ny bostadsbebyggelse ska inte bilda en spridd gles bebyggelse.
- Värden för rekreation och friluftsliv bör inte endast ses som utflyktsmål och att-

raktionskraft för turism. Även den tätortsnära 'vardagliga' miljön bör värderas som tillgång i samhället.

- Tidigare oexploaterade områden ska inte ianspråktagas för bostadsändamål. LIS-områden för bostadsändamål bör ske i och i anslutning till befintliga bebyggelseenheter med rimliga avstånd till service och infrastruktur.
- Utvecklingen av landsbygden inom eller i anslutning till områden där höga dokumenterade värden såsom Natura 2000-område, nationalpark, naturreservat, kulturresevat, biotopskyddsområde eller s.k. "särskilt värdefullt vatten" har pekats ut måste föregås en noggran prövning. Viktigt är att i varje enskilt fall ta fram skyddsområdenas specifika bevarandevärden och syften och därigenom säkerställa befintliga utpekade värden.
- Vid utpekandet av LIS-områden ska en översiktlig bedömning ske för eventuella risker avseende skred, ras eller översvämning. Detaljerad undersökning kan komma att krävas inför framtida etableringar beroende på åtgärdens art.
- Varken miljö kvalitetsmålet Levande sjöar och vattendrag eller miljö kvalitetsnormer för yt- och grundvatten får riskeras att påverkas negativt till följd av utpekandet av LIS-områden. Möjligheten till godtagbara VA-lösningar är därmed en förutsättning i samtliga områden.

Behov av framtida utredningar

Bebyggelsestrycket i Högsby kommun är över lag låg. Det går inte att förutspå den framtida efterfrågan för exploatering av bostäder eller verksamheter i respektive område och därmed framtida åtgärders markanspråk. Det går således heller inte att förutspå om utpekandet av LIS-området i fråga kommer leda till en positiv eller negativ påverkan av bevarandevärden i fråga. Så kan exempelvis anläggningen av en stugby eller badbrygga tänkas störa en rödlistad häckande art, medan byggnation av ett utkikstorn inom samma område kan bedömmas som icke störande. Påverkans art är därmed starkt relaterad till åtgärdens art, utförande och placering. Därför är det viktigt att identifiera bevarandevärden och bevarandevärdenas syften.

Högsby kommun har därför vid sitt utpekande av LIS-områden och bedömning av områdenas lämplighet som utvecklingsområden genomfört en översiktlig inventering över vilka aspekter som skall och måste utredas mer i detalj, då intresseförfrågningar om åtgärder inom LIS-områdena sker.

Det kan även vara svårt att i det enskilda fallet göra en tydlig gränsdragning för vad som ska anses utgöra en verksamhet eller bostadsbebyggelse. Exempelvis kan tillskapandet av en stugby klassas som turistverksamhet som i praktiken över tiden sett blir till avstyckade fritids- eller permanentboenden.

Snuggan

Platsens förutsättningar

Området ligger i direkt anslutning till Högsby samhälle. Ett planprogram för exploatering av området har upprättats. Syftet vid framtagningen av planprogrammet har varit att medge hästhållning med stallbyggnader. Möjligheter till betesmark och mark för att anordna ridstigar bedöms finnas i området utmed Emån.

Motivering till utpekandet

Områdets läge har valts med tanke på avstånd till övrig bostadsbebyggelse och närheten till såväl kommunal och kommersiell service. Området har pga sitt natursköna läge öster om Emån mycket höga boendekvaliteter. Det huvudsakliga syftet för val av denna plats är att skapa en planberedskap för ett attraktivt boende. Förutsatt att efterfrågan finns och detaljplanläggningen sker som en "hästby" kan en framtida hästverksamhet, även om det handlar sig om privat hobbyverksamhet, indirekt generera arbetstillfällen.

Eventuella konfliktpunkter

Hela Emån utgör riksintresse för naturvård, både vattendraget i sig men även den omgivande naturen. Platsen hamnar på gränsen och delvis innanför område med riksintresse för kulturmiljövård. Emån är dessutom utpekad som Natura 2000-område. Ett mindre skogsområde närmast Emån omfattas av biotopskydd.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering av området kommer att regleras i en detaljplan där området närmast Emån inte ska tillåtas att bebyggas. I övrigt kommer befintlig gles tallskog att sparas så långt som möjligt. Biotopskyddsområdet ska lämnas opåverkat av exploatering. Tabellen till vänster sammanfattar områdets förutsättningar och vilka aspekter som ska utredas mer i detalj innan byggnation kan bli aktuellt.

SNUGGAN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Bostäder, indirekt verksamhet.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Emån; Videbäck-Nötån, nr SE 633431-152267.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status 2009, Krav: God ekologisk status 2021. Fysiska förändringar av åfåran är huvudsakliga orsaken till måttlig ekologisk status.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Ligger inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp.
Vattenområdets vanlighet	Emån bedöms ur ett regionalt och nationellt perspektiv vara ett värdefullt vattendrag sett till sina natur- och kulturmiljövärden.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Tillfart kan anordnas via det kommunala vägnätet.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola	Inom 1km avstånd.
Affärer	Inom 1km avstånd.
Vårdcentral m.m.	Inom 1km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Angränsar till Natura 2000-område, dvs Emån, Riksintresse enl MB 4:6.
Förordnanden, m.m.	Naturvårdsverket har i delar av Emån fastställt limnisk värdefulla områden.
Rapporterade arter enl Artportalen	I anslutning till området har två rödlistade fågelarter rapporterats.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nyckelbiotop 0,5 ha, lövnaturskog.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Området angränsar till befintlig bebyggelse, samt kommunens tekniska förråd.
Risk för skred, ras, översvämning	Översvämningsskartering har genomförts, inga särskilda risker påvisats. Enl. LST inventering ej utpekats som område med ras-/skredrisk.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår och kan förbättras genom anläggning av gångstig utmed åkanten.
Rekreation och friluftsliv	God tillgång till tätortsnära natur.
MELLANK. INTRESSEN	Emån är ett mellankommunalt intresse.

Frövi

Platsens förutsättningar

Området ligger i Högsbys centrala samhälle. För huvudparten av området gäller sedan 60-talet en detaljplan som anger bostadsändamål med fristående hus samt område för högspänningsledning närmast ån. Intill järnvägen gäller planbestämmelsen ”mark för järnvägsändamål”. Framtagande av ny detaljplan kan medföra positiva effekter för stadsbilden om natur/parkområde med gångstråk avsätts längs med Emåns strand.

Motivering till utpekandet

Området ligger centralt i Högsby samhälle med utbyggd infrastruktur och teknik för försörjning samt har ett vackert läge intill Emån. Det huvudsakliga syftet för val av denna plats är att skapa en god planberedskap för ett attraktivt boende. Förutsatt att efterfrågan finns bör en exploatering av området föregås av framtagande av en ny detaljplan och strandskyddsprövning.

Eventuella konfliktpunkter

Hela Emån utgör riksintresse för naturvård, både vattendraget i sig men även den omgivande naturen. Emån är dessutom utpekad som Natura 2000-område. Området angränsar till riksintresse för väg samt riksintresse för järnväg. Ett ställverk för kraftverk finns i området. Eventuella krav på skyddsavstånd med hänsyn till elektromagnetisk strålning och buller bör beaktas.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering av området kommer att regleras i en detaljplan där området närmast Emån inte ska tillåtas att bebyggas. Tabellen till vänster sammanfattar områdets förutsättningar och vilka aspekter som ska utredas mer i detalj innan byggnation kan bli aktuell.

FRÖVI	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning av befintlig samhällsstruktur. Bostäder.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Emån; Videbäck-Nötån, nr SE 633431-152267.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status 2009, Krav: God ekologisk status 2021. Fysiska förändringar av åfåran är huvudsakliga orsaken till måttlig ekologisk status.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Ligger inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp.
Vattenområdets vanlighet	Emån bedöms ur ett regionalt och nationellt perspektiv vara ett värdefullt vattendrag sett till sina natur- och kulturmiljövärden.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Tillfart kan anordnas via det kommunala vägnätet.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 1km avstånd.
Affärer	Inom 1km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Angränsar till Natura 2000-område, dvs Emån, riksintresse enl MB 4:6, angränsar till riksintresse för väg och järnväg.
Förordnanden, m.m.	Naturvårdsverket har i delar av Emån fastställt limnisk värdefulla områden.
Rapporterade arter enl Artportalen	Vid Frövi kvarn har två rödlistade insektsarter rapporterats. Observationer av rödlistad/e fågelart/er nämns.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nej.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsestryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Området är beläget i centrala Högsby. I dagsläget planlagt för fristående bostadshus samt högspänningsledning.
Risk för skred, ras, översvämning	Emån regleras i denna del för intag av vatten till vattenkraftverket. Överflödsvatten styrs genom befintliga dammanläggningar i norr till den ursprungliga årfåran. Södra delen av området angränsar till skredriskområde enligt LST kartering.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	God tillgång till tätortsnära natur.
MELLANK. INTRESSEN	Emån är ett mellankommunalt intresse.

Kvillen

Platsens förutsättningar

Området ligger i Högsbys centrala samhälle. För området gäller en detaljplan som anger bostadsändamål.

Motivering till utpekandet

Området ligger centralt i Högsby samhälle med utbyggd infrastruktur och teknik försörjning samt har ett vackert läge intill Emån.

Eventuella konfliktpunkter

Hela Emån utgör riksintresse för naturvård, både vattendraget i sig men även den omgivande naturen. Emån är dessutom utpekad som Natura 2000-område.

Riktlinjer för exploatering

En framtida fortsatt exploatering av området regleras genom gällande detaljplan. Områdets förutsättningar utreddes 2009 då detaljplanen togs fram.

KVILLEN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning av befintlig samhällsstruktur. Bostäder.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Emån; Videbäck-Nötån, nr SE 633431-152267.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status 2009, Krav: God ekologisk status 2021. Fysiska förändringar av åfåran är huvudsakliga orsaken till måttlig ekologisk status.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Ligger inom det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp.
Vattenområdets vanlighet	Emån bedöms ur ett regionalt och nationellt perspektiv vara ett värdefullt vattendrag sett till sina natur- och kulturmiljövärden.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Tillfart kan anordnas via det kommunala vägnätet.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 1km avstånd.
Affärer	Inom 1km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Angränsar till Natura 2000-område, dvs Emån, riksintresse enl MB 4:6, angränsar till riksintresse för väg och järnväg.
Förordnanden, m.m.	Naturvårdsverket har i delar av Emån fastställt limnisk värdefulla områden.
Rapporterade arter enl Artportalen	Vid Frövi kvarn har två rödlistade insektsarter rapporterats. Observationer av rödlistad/e fågelart/er nämns.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nej.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Området är beläget i centrala Högsby. I dagsläget planlagt.
Risk för skred, ras, översvämning	Inte känt, bör dock beaktas inför bygglovsgivning.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	God tillgång till tätortsnära natur.
MELLANK. INTRESSEN	Emån är ett mellankommunalt intresse.

Gösjön

Platsens förutsättningar

Gösjön är beläget nordväst om Berga i nära anslutning till riksväg 34/37 mot Högsby, Oskarshamn/Hultsfred. Ett område intill Gösjöns norra strand är planlagd för bostadsändamål, friluftsbad och allmän plats/naturmark. Ytterligare ett område, öster om Gösjön, är planlagd. Planbestämmelserna anger här fritidsbostäder, friluftsområde och naturbad.

Motivering till utpekandet

En utbyggnad av dessa områden skulle innebära en förtätning och utveckling av redan etablerad bebyggelse i ett tilltalande läge i närheten av Gösjön. Närheten till Berga och Högsby gör platsen attraktiv för permanent- eller fritidsboende.

Genom ett ökat antal byggrätter kan kommunens vatten och avloppsnät byggas ut eller gemensamhetsanläggningar skapas. En utveckling av bebyggelsen i detta område anses därför kunna förbättra Gösjöns vattenkvalitet. Vagnäten i områdena är utbyggda och behöver endast mindre kompletterande anslutningar.

Konfliktpunkter

I dagsläget ses inga konfliktpunkter för en utveckling av Gösjönområdet. Dock handlar det sig vid flertalet av tomtplatserna om arrendetomter. Tillskapandet av fler tomtplatser och eventuell försäljning av arrendetomter är därmed i hög grad beroende av markägarnas intresse.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämning. Framtida eventuell ny bebyggelse ska placeras med hänsyn till naturliga förhållanden i terrängen för att smälta in så väl som möjligt i landskapet. Förutsättningar för utvecklingsmöjligheter av Gösjöbadet, dess camping och promenadslingsor längs vattenbrynet ska kvarstå i området.

GÖSJÖN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning av befintlig samhällsstruktur. Bostäder eller utveckling av friluftsliv/turismverksamhet kring Gösjöbadet.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Nej.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Nej.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Avståndet till det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp är ca 2-3 km. Befintliga avloppslösningar i området är till stor del bristfälliga. Etablering av ny bebyggelse kan förbättra ekonomiska förutsättningar för anslutning av befintlig bebyggelse till gemensamhetsanläggning eller befintligt VA-nät.
Vattenområdets vanlighet	Gösjön och dess badplats är av kommunal betydelse för bad och friluftsliv.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vagnät	Området ansluts i dag i söder och norr till riksvägen.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 2km avstånd.
Affärer	Inom 2km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enl MB 4:6.
Förordnanden, m.m.	Nej. Ingår i området ”nr 29, Högsbyåsen norr om Högsby” som har pekats ut i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Längs Gösjöns stränder anges ett antal rödlistade växt- och djurarter.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nyckelbiotop, 4,7 ha vid Gösebo, betad hagmark, lövängsrest. Kulturhistorisk lämning i korsningspunkt till infarten mot Gösebo. Utpekade LIS-områden berör ej dessa punkter.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Bebyggelse står till stor del på arrendetomter, vilket kan antas påverka intresset för nybyggnation.
Ianspråktagen mark	Stranden längs Gösjön är redan i dagsläget i anspråktaget. Bebyggelsen utgörs i huvudsak av enplanshus/sommarstugor.
Risk för skred, ras, översvämning	Bedöms inte att föreligga.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreationsvärden.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Älgsjökulla (Älgsjön)

Platsens förutsättningar

Älgsjön är beläget nordväst om Berga i nära anslutning till riksväg 34/37 mot Högsby, Oskarshamn/Hultsfred. Området norr om Gösjökulla skulle kunna förtätas mot Älgsjön. Befintlig bebyggelse runt Älgsjön saknar, liksom sommarstugområdet vid Gösjön, miljömässigt godtagbara avloppslösningar. Området kring Älgsjökulla är inte detaljplanlagt men ingår i s.k. område för sammanhållen bebyggelse.

Motivering till utpekandet

En utbyggnad av dessa områden skulle innebära en förtätning och utveckling av redan etablerad bebyggelse i ett naturskönt sjönära läge. Närheten till Berga och Högsby gör platsen attraktiv för permanent- eller fritidsboende.

Genom ett ökat antal byggrätter kan kommunens vatten och avloppsnät byggas ut eller gemensamhetsanläggningar skapas. En utveckling av bebyggelsen i detta område anses därför kunna förbättra Älgsjöns vattenkvalitet. Vagnäten i närområdet är utbyggd och behöver endast en mindre kompletterande anslutning.

Konfliktpunkter

I dagsläget ses inga konfliktpunkter för en utveckling av området väster om Älgsjön. Hänsyn kan krävas till luftburen ledning.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämning. Önskvärt vore om placering av eventuell framtida ny bebyggelse sker så att det öppna kulturlandskapet kring Älgsjökulla tas tillvara som en tillgång. Beroende av terrängens förutsättningar skulle en placering av husen kunna ske med utblickar över kulturlandskapet såväl som över Älgsjön.

ÄLGSJÖKULLA (ÄLGSJÖN)	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning av befintlig samhällsstruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Nej.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Nej.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Avståndet till det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp är ca 1 km. Flera av de äldre avloppslösningarna i området är bristfälliga. Etablering av ny bebyggelse kan förbättra ekonomiska förutsättningar för anslutning av befintlig bebyggelse till gemensamhetsanläggning eller befintligt VA-nät.
Vattenområdets vanlighet	Älgsjön bedöms som betydelsefullt för boendekvaliteten i närområdet.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Området kan anslutas till riksväg 34/37 via befintlig avfart till Gösjökulla.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 2km avstånd.
Affärer	Inom 2km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enl MB 4:6.
Förordnanden, m.m.	Nej. Ingår i området "nr 29, Högsbyåsen norr om Högsby" som har pekats ut i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Inom det utpekade LIS-området har inga rödlistade arter rapporterats enligt Artskyddsportalen.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nyckelbiotop, 2,3 ha vid Skruvshult, ädellövskog, betad hagmark. Enstaka kulturhistoriska lämningar väster och öster om Älgsjön. Utpekade LIS-område berör ej dessa punkter.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Stranden längs Älgsjön är redan i dagsläget i anspråktaget.
Risk för skred, ras, översvämning	Bedöms inte att föreligga.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden. Promenadslänga finns längs Älgsjöns östra strand.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Solhöjden (Älgsjön)

Platsens förutsättningar

Solhöjden är beläget intill Älgsjöns nordöstra strand, norr om Berga samhälle. Solhöjden kännetecknas av en tidigare ståtlig herrgårdsbyggnad från 1910, som byggts till under 1940-talet. Herrgårdsmiljön är vacker och bedöms ha stor potential att utvecklas ytterligare, men tyvärr brandskadades huvudbyggnaden svårt 2010. Avståndet till 34/37 mot Högsby, Oskarshamn/Hultsfred är kort.

Motivering till utpekandet

Solhöjden herrgård är mycket vackert beläget och avståndet till Berga samhälle och Högsby tätort är kort. Vandrarhem, SPA, hotell- och konferensverksamhet har tidigare funnits på Solhöjden. Högsby kommun finner att herrgårdsbyggnaden med omgivning- ar har goda möjligheter för konferens- och turismverksamhet.

Kommunens förhoppning är att utpekandet av detta LIS-område öster om Älgsjön långsiktigt kan leda till arbetstillfällen.

Konfliktpunkter

I dagsläget ses inga konflikt punkter för en utveckling av området öster om Älgsjön.

Riktlinjer för exploatering

Högsby kommun anser att en utveckling av miljöerna på och kring Solhöjden ska ta fasta på herrgårdens historia. Tillbyggnaderna som gjordes under 1940-talet bedöms med dagens mått otidsenliga. Önskvärt vid en eventuell framtida utveckling av området vore att lyfta fram äldre tiders karaktärer.

SOLHÖJDEN (ÄLGSJÖN)	
SYFTE MED UTPEKANDET	Utveckling av verksamhet.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Nej.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Nej.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Avståndet till det kommunala verksamhetsområdet för vatten och avlopp är ca 2 km. Större och mindre anläggningar för enskilt avlopp finns i området.
Vattenområdets vanlighet	Älgsjön bedöms som betydelsefullt för boendekvalitén i närområdet.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Området kan anslutas till riksväg 34/37 via befintlig väg över Skruvshult, eller befintlig avfart norr om Berga.
Kollektivtrafik	Inom 2km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 3km avstånd.
Affärer	Inom 3km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enl MB 4:6.
Förordnanden, m.m.	Nej. Ingår i området "nr 29, Högsbyåsen norr om Högsby" som har pekats ut i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Inom närområdet till Solhöjden har ett antal rödlistade insekts- och fågelarter rapporterats.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Nyckelbiotop, 2,3 ha vid Skruvshult, ädellövskog, betad hagmark. Enstaka kulturhistoriska lämningar väster och öster om Älgsjön. Utpekad LIS-område berör ej dessa punkter.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg. Solhöjdens herrgårdsbyggnader och omgivande parkmark bedöms ha god potential för utvecklingen av turismverksamhet och besöksnäringen.
Ianspråktagen mark	Stranden längs Älgsjön är redan i dagsläget i anspråktaget.
Risk för skred, ras, översvämning	Bedöms inte att föreligga.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden. Promenadlinga finns längs Älgsjöns östra strand.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Stora Sinnern

Platsens förutsättningar

Runt Stora Sinnern finns i dag ett flertal fritidshus. Inom en del områden är bebyggelsen samlad inom andra relativt spridd. Sjöns östra och sydöstra strandkanter är i huvudsak orörda. Kring sjön förekommer inga planlagda områden men sjöns omgivning har utpekats i gällande översiktsplan som lämpliga för bostadsändamål. Högsby kommun håller fast vid att förutsättningar finns till en förtätning av befintlig bebyggelse bl a väster och norr om Stora Sinnern. Marken kring sjön är i huvudsak höglänt och grundförhållandena bedöms vara goda.

Motivering till utpekandet

Sjöns stränder är redan i vissa delar ianspråkta för bostäder. Det attraktiva natursköna läget, befintlig infrastruktur i form av vägar och överföringsledningen för vatten och avlopp samt det relativt korta avståndet till Högsby tätort och Allgunnen, bedöms innebära goda möjligheter för en förtätning av bebyggelsestrukturen.

Konfliktpunkter

Stora Sinnern har ett utökat strandskydd till 200 meter, är dels klassat som Natura 2000-område och ingår dels i Alsteråns vattensystem som utgörs av riksintresse för naturvård.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering bör föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar. Inför en eventuell komplettering/förtätning av befintlig bebyggelse ska riksintressenas syften och bevarandevärden studeras för att kunna säkerställa att bevarandevärdena i fråga kan kvarstå trots ny bebyggelse på respektive plats. Ny bebyggelse bör antingen komplettera den befintliga bebyggelsestrukturen eller angränsa.

STORA SINNERN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Komplettering och förtätning av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Lilla Sinnern, nr SE633034-151273.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status 2009, Krav: God ekologisk status 2015.
Avrinningsområde	Alsteråns avrinningsområde.
VA	En överföringsledning för kommunal vatten och avlopp passerar väster om Lilla Sinnern.
Vattenområdets vanlighet	Stora Sinnern bedöms vara av kommunal, regional och nationell betydelse, detta då sjön har klassats som riksintresse.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Befintliga vägar finns som ansluter till landsvägen mellan Allgunnen och Högsby samt Sinnerbo och Ruda.
Kollektivtrafik	Inom 2km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 8km avstånd.
Affärer	Inom 7km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse för Naturvård, Natura 2000-område.
Förordnanden, m.m.	Nej. Anges som område "nr 35, Stora och Lilla Sinnern" i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Inom närområdet till Stora och Lilla Sinnern anges ett antal rödlistade, insekts-, fågel- samt växtarter.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Endast enstaka kulturhistoriska lämningar förekommer längs med Sinnerns strandområde. Biotopskyddsområden pekas ut söder om sjön.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Stranden längs Stora Sinnern är i dagsläget i anspråktaget av sammanlagt ca 40 hus. Det handlar sig nästan uteslutet om fritidshusbebyggelse som ligger insprängd i skogsterrängen.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreationsvärden. Ingår i ett s.k. stort opåverkat område.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Lilla Sinnern

Platsens förutsättningar

I anslutning till Lilla Sinnern finns i dag ett tjugotal fritidshus. Bebyggelsen är relativt spridd och förutsättningar för en komplettering och förtätning finns. Kring sjön förekommer inga planlagda områden men sjöns omgivning har utpekats i gällande översiktsplan som lämpliga för bostadsändamål. Marken kring Lilla Sinnern är liksom kring sjön Stora Sinnern i huvudsak höglänt och grundförhållandena bedöms vara goda.

Motivering till utpekandet

Sjöns stränder är redan i vissa delar ianspråkta för bostäder. Det attraktiva natursköna läget, befintlig infrastruktur i form av vägar och överföringsledningen för vatten- och avlopp samt det relativt korta avståndet till Högsby tätort och Allgunnen, bedöms innebära goda möjligheter för en komplettering/förtätning av bebyggelsestrukturen.

Konfliktpunkter

Lilla Sinnern har ett utökat strandskydd till 200 meter, är dels klassat som Natura 2000-område och ingår dels i Alsteråns vattensystem som utgörs av riksintresse för naturvård.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering bör föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar. Inför en eventuell komplettering/förtätning av befintlig bebyggelse ska riksintressenas syften och bevarandevärden studeras för att kunna säkerställa att bevarandevärdena i fråga kan kvarstå trots ny bebyggelse på respektive plats. Detta måste ske i varje enskilt ärende.

Ny bebyggelse bör antingen komplettera den befintliga bebyggelsestrukturen eller angränsa till befintliga tomplatsavgränsningar.

LILLA SINNERN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Lilla Sinnern, nr SE632937-151463.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status 2009, Krav: God ekologisk status 2015.
Avrinningsområde	Alsteråns avrinningsområde.
VA	En överföringsledning för kommunalt vatten och avlopp passerar Stora Sinnern i väst.
Vattenområdets vanlighet	Lilla Sinnern bedöms vara av kommunal, regional och nationell betydelse, detta då sjön har klassats som riksintresse.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Befintliga vägar finns som ansluter till landsvägen mellan Allgunnen och Högsby.
Kollektivtrafik	Inom 2km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 10km avstånd.
Affärer	Inom 10km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse för Naturvård, Natura 2000-område.
Förordnanden, m.m.	Nej. Anges som område "nr 35, Stora och Lilla Sinnern" i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Inom närområdet till Stora och Lilla Sinnern anges ett antal rödlistade, insekts-, fågel- samt växtarter.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Endast enstaka kulturhistoriska lämningar förekommer längs med Lilla Sinnerns strandområde. Biotopskyddsområden pekas ut norr om sjön.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsestryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Stranden längs Lilla Sinnern är i dagsläget i anspråktaget av sammanlagt ca 20 hus. Det handlar sig nästan uteslutet om fritidshusbebyggelse som ligger insprängd i skogsterrängen.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden. Badplats nordost om Basthult. Ingår i ett s.k. stort opåverkat område.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Kiatorp

Platsens förutsättningar

Kiatorp är beläget söder om Fagerhult. Marken som pekats ut som utvecklingsområde är höglänt och sluttar mot sjön, i västerläge. Norr om det utpekade LIS-området finns en stugby med ett trettiotal fritidshus. För stugområdet gäller en detaljplan från 1976. Planen anger bl.a. park eller plantering samt område för bostadsändamål.

För omhändertagande av vatten och avlopp från stugorna har såväl gemensamhetsanläggning samt enskilda brunnar anlagts. Vid en utökad exploatering bedöms en ny gemensamhetsanläggning för vatten och avlopp kunna tillskapas i anslutning till området.

Motivering till utpekandet

Området vid sjöns norra strand är utpekade som möjligt exploateringsområde i tidigare översiktsplan. Platsen är mycket attraktiv för boende. Den befintliga bebyggelsen vid sjöns östra strand kan kompletteras.

Konfliktpunkter

Området söder om det utpekade LIS-området är dels klassat som riksintresse för naturvård och nämns dels i kommunens Naturvårdsplan. Badebodaån utlopp från Kiasjön är klassat som vattenförekomst. Riksintresset förväntas inte påverkas negativt av tillkommande bebyggelse.

Riktlinjer för exploatering

En framtida eventuelle exploatering skall ske med hänsyn till befintliga naturvärden som bl.a. kan vara knutna till äldre lövträd i området. Ny bebyggelse ska inte tillåtas inom området som utpekats i kommunens naturvårdsplan samt ska utpekandets syften, angränsande riksintressens och biotopskyddsområdets intressen säkerställas. Exploatering skall dessutom föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar.

KIATORP	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning/komplettering av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Kiasjön, nr SE 633118-149056. Badebodaån, nr SE 632960-150121.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	God ekologisk status 2009.
Avrinningsområde	Alsteråns avrinningsområde.
VA	Närmsta kommunala VA-område finns i Fagerhult ca 2-3 km norr om Kiatorp.
Vattenområdets vanlighet	Bedöms vara av mellankommunal betydelse.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Befintliga vägar ansluter till väg 125 mot Grönskåra/Fagerhult.
Kollektivtrafik	Inom 3km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 4km avstånd.
Affärer	Inom 4km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse för Naturvård intill sjöns sydöstra strand. Riksintresseområde för vindkraft förekommer ca 5 km öster om Kiasjön.
Förordnanden, m.m.	Nej. Anges som område "nr 7, Århult" i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Längs Kiatorps östra strand har enstaka rödlistade växtarter rapporterats.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Enstaka kulturhistoriska lämningar samt tre nyckelbiotoper förekommer längs Kiasjöns östra strand. Föreslaget LIS-området berör ej dessa områden.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsestryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Norr om det utpekade området finns i dagsläget ett trettiotal fritidshus. Bebyggelsens placering är samlad och klassas som sammanhållen bebyggelse.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden.
MELLANK. INTRESSEN	Ja, gränsen till Uppvidinge kommun löper genom sjön.

Välen

Platsens förutsättningar

Sjön Välen är beläget strax nordväst om Fagerhult samhälle. Terrängen längs sjöns södra strandkant är på sina ställen mycket brant sluttande, vilket ger förutsättningar till vackra vyer över sjön Välen. Sjöns stränder är redan i dagsläget i anspråkagna, dels förekommer en stugby med ett tjugotal fritidshus, spridd bebyggelse samt Välenbadets camping.

En utveckling av verksamheten på Välenbadets camping eller komplettering av bebyggelsen skulle kunna möjliggöra en bättre VA-lösning än det befintliga minireningsverket. Avståndet till det kommunala VA området i Fagerhult är ca 2 km.

Stugbyn intill sjöns södra strandkant detaljplanerades 1975. Planen anger bl.a. bostadsändamål samt park eller plantering. Området kring Soläng pekas i gällande översiktsplan från 1994 ut som utvecklingsområde.

Motivering till utpekandet

Områdena är attraktiva för bebyggelse då de ligger nära Fagerhults tätort. Inom området på sjöns södra strand finns befintlig bebyggelse som skulle kunna kompletteras.

Konfliktpunkter

Flertalet bevarandevärden nämns för Välen och dess omgivningar. En varsam förtätning och komplettering av befintlig bebyggelsestruktur bedöms dock kunna ske utan att naturvärdesområden, nyckelbiotoper eller riksintressets bevarandesyften riskeras att skadas.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden. Nya hus ska i möjligaste mån placeras i anslutning till befintlig bebyggelse. En utveckling av området förutsätter att åtgärder sker varsamt utan att inkräkta på nämnda naturvärden.

VÄLEN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Verksamhet och förtätning/komplettering av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Välen , nr SE 633606-149074.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	God ekologisk status 2009.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Närmsta kommunala VA-område finns på ca 2-3 km avstånd i Fagerhult.
Vattenområdets vanlighet	Bedöms vara av kommunal betydelse.
PENGLINGSAVSTÅND	
Bef. vägnät	Befintliga vägar ansluter till väg 37/125 mot Grönskåra/Fagerhult.
Kollektivtrafik	Inom 3km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 3km avstånd.
Affärer	Inom 3km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enligt MB 4:6. Riksintresseområde för vindkraft öster om Välen.
Förordnanden, m.m.	Nej. Anges som område "nr 5, Odlingslandskap kring sjön Välen" i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Längs Välen södra strand har enstaka rödlistade växtarter rapporterats.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Enstaka kulturhistoriska lämningar, tre naturvärdesområden samt två nyckelbiotoper förekommer längs Kiasjöns södra och östra strand. Föreslaget LIS-området skall ej påverka bevarandevärden i dessa områden.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsestryck	Intresset för nybyggnationer i området har visats.
Ianspråktagen mark	Mellan Askebäck och Soläng finns en stugby med ett tjugotal hus. I övrigt förekommer relativt spridd bebyggelse.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden. Välenbadet intill sjöns östra strand.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Allgunnen

Platsens förutsättningar

I samhällets södra del, vid Skureboåns utlopp i sjön Allgunnen, har en långsmal vik bildats. Befintlig bebyggelse finns på dess nordöstra sida medan motstående sida utgörs av den tidigare banvallen för järnvägstrafik. En stor del av den gamla järnvägsbanken har byggts om till väg medan den del som är närmast samhället idag är skogbevuxen. Den gamla järnvägsstationen har bevarats och byggts om och används nu som fritidsbostad. Kommunalt VA finns i samhället i direkt anslutning till området.

Motivering till utpekandet

Närheten till samhället och Allgunnesjön ger området stora fördelar och ökar attraktiviteten för boende.

En tillkommande strandnära bebyggelse här skulle utgöra en förtätning av Allgunnens samhälle. Med rätt utformning skulle detta kunna bli ett mycket trevligt strandnära bostadsområde intill befintlig bebyggelse.

Konfliktpunkter

Sjön Allgunnen omfattas av Natura 2000, är av riksintresse för naturvård och har ett utökat strandskydd till 200 m. Utpekad LIS-område hamnar dock utanför de områden som omfattas av dessa skydd.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar.

ALLGUNNEN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning/komplettering av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Allgunnen, nr SE 631706-151419.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	God ekologisk status 2009.
Avrinningsområde	Alsteråns avrinningsområde.
VA	Beläget i direkt anslutning till kommunalt VA-område.
Vattenområdets vanlighet	Bedöms vara av regional och nationell betydelse.
PENGLINGSÄVSTÅND	
Bef. vägnät	God.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 12km avstånd.
Affärer	Inom 12km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enligt MB 4:6, Natura 2000-område, Riksintresse för Naturvård.
Förordnanden, m.m.	Nej. Anges som område "nr 48, Allgunnenområdet med Alsterån" i kommunens naturvårdsplan.
Rapporterade arter enl Artportalen	Enstaka rödlistade insekts- och växtarter har rapporterats i området.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Enstaka kulturhistoriska lämningar pekas ut, dessa ligger dock utanför föreslaget LIS-område.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Området är beläget i direkt anslutning till Allgunnen samhälle.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område med höga rekreativvärden.
MELLANK. INTRESSEN	Ja, Allgunnen angränsar till Nybro kommun.

Klobosjön

Platsens förutsättningar

Klobosjön ligger i utkanten av Fågelfors samhälle. Stora delar av samhället är detaljplanlagda för bostäder. Planlagda obebyggda tomter med strandläge finns vid Rågvägen i Fågelfors. Ytterligare attraktiva boenden skulle kunna tillskapas vid sjöns norra ände.

I dagsläget finns en badplats vid Övresjön. För att öka tillgängligheten till bad och vatten för de boende skulle badbryggan istället kunna flyttas till Klobosjön. Kommunalt vatten och avlopp finns på relativt kort avstånd.

Motivering till utpekandet

Närheten till samhället och Klobosjön innebär stora boendekvalitéer och ökar attraktiviteten för samhället Fågelfors. Med rätt utformning kan detta bli ett mycket trevligt strandnära bostadsområde intill befintlig bebyggelse i Lilla Klobo.

Konfliktpunkter

Utpekat område hamnar delvis innanför området med riksintresse för kulturmiljövård samt riksintresse för naturvård. Klobosjön omfattas av Natura 2000, utpekat område hamnar dock utanför detta.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar.

KLOBOSJÖN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning/komplettering av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Nötån, nr SE 633526-149436.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	God ekologisk status, 2009.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Beläget i direkt anslutning till kommunalt VA-område.
Vattenområdets vanlighet	Kommunal betydelse.
PENGLINGSÄVSTÅND	
Bef. vägnät	Tillfart till området kan ske via Åforsvägen.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 2km avstånd.
Affärer	Inom 2km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enligt MB 4:6, Natura 2000-område, Riksintresse för Naturvård, Riksintresse för Kulturmiljövård.
Förordnanden, m.m.	Nej. Ingår i ett större område som i kommunens naturvårdsplan pekats ut som "nr 16, Kisebast-Gamlehult-Klobo".
Rapporterade arter enl Artportalen	Ingen rödlistad art har rapporterats inom området.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Inom förslaget LIS-område har inga bevarandevärden pekats ut.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsestryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Området är beläget i anslutning till Fågelfors samhälle.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Höjer boendekvaliteten i Fågelfors, tätortsnära.
MELLANK. INTRESSEN	Nej.

Blankan

Vid Emåns östra strand har två områden pekats ut som möjliga utvecklingsområden. Områdena lämpar sig för bostadsbebyggelse som kan anslutas till befintlig bebyggelse. Det södra området ligger till stora delar högre än omgivande mark och i direkt anslutning till befintlig bebyggelse.

Platsens förutsättningar

Utmed Emån finns en höjdsträckning på vilken Blankans by är belägen. Med ett slutningsläge åt sydväst med utsikt över Emådalen har bebyggelsen ett attraktivt läge. Ny bebyggelse bör kunna tillkomma som förtätning och utökning av befintlig. Områdets topografi gör det lämpligt att bygga på höjdslutningen och inte nödvändigtvis i direkt anslutning till åkanten.

Motivering till utpekandet

Området ligger naturskönt och i anslutning till sammanhållen bebyggelse. Närheten till både Fågelfors och Högsby via vägar med god standard gör att området bör kunna erbjuda ett attraktivt boende.

Konfliktpunkter

Utpekat område hamnar delvis innanför området med riksintresse för naturvård och delvis inom område med höga naturvärden. Emåns åfåra omfattas av Natura 2000, utpekat område hamnar dock utanför detta. Området ligger även inom utpekat värdefull jordbruksmiljö, men byggnation bör kunna anpassas så att ingen direkt jordbruksmark tas i anspråk.

Riktlinjer för exploatering

Exploatering skall föregås av utredning av områdets grundförhållanden samt risken för översvämningar och skred.

BLANKAN	
SYFTE MED UTPEKANDET	Förtätning/komplettering av bebyggelsestruktur.
VATTEN	
Vattenförekomst enl VISS	Emån: Nötån-Morån, nr SE 634446-150679.
Miljö kvalitetsnorm för vatten	Måttlig ekologisk status, 2009.
Avrinningsområde	Emåns avrinningsområde.
VA	Ca 1,5 km till överföringsledning mellan Fågelfors och Högsby.
Vattenområdets vanlighet	Kommunal betydelse.
PENGLINGSÄVSTÅND	
Bef. vägnät	Tillfart till området kan ske via befintligt vägnät.
Kollektivtrafik	Inom 1km avstånd.
SERVICE, se även översikt s 111	
Barnomsorg, skola, vårdcentral etc.	Inom 6km avstånd.
Affärer	Inom 6km avstånd.
BEVARANDEVÄRDEN	
Riksintressen, kap 7 områden	Riksintresse enligt MB 4:6, Natura 2000-område, Riksintresse för Naturvård, Riksintresse för Kulturmiljövård.
Förordnanden, m.m.	Nej. Ingår i ett större område som i kommunens naturvårdsplan pekats ut som "nr 27, Emåns vattensystem".
Rapporterade arter enl Artportalen	Rödlistade växt- och fågelarter har rapporterats längs Emåns östra strand.
Bevarandevärden enl Skogsstyrelsen	Intill åns östra strand har ett naturvärde, lövskogslund/hagmarksskog, 7,2 ha pekats ut.
BEBYGGELSE	
Bebyggelsetryck	Låg.
Ianspråktagen mark	Sammanhållen bebyggelse förekommer i anslutning till området.
Risk för skred, ras, översvämning	Särskilda risker för skred, ras eller översvämningar är inte kända i området.
ÖVRIGT	
Tillgänglighet för allmänheten	Kvarstår.
Rekreation och friluftsliv	Naturskönt område.
MELLANK. INTRESSEN	Emån är ett mellankommunalt intresse.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV OMRÅDEN I STRANDNÄRA LÄGEN

Redovisningen av LIS-områden är liksom kommunens översiktsplan för övrigt av övergripande karaktär. Det finns således ingen ”garanti” för att strandskyddsdispens kan erhållas inom de utpekade områdena. Varje enskilt ärende kommer att granskas i detalj. Nedan sammanfattas kommunens intentioner avseende vilka kriterier som bör uppfyllas då ny mark i strandnära lägen tas i anspråk.

- Kommunen ska följa lagstiftarens intentioner vid beredning av ärenden gällande exploatering som kan utveckla boende och näringsliv i strandnära områden.
- Redan i ett tidigt planeringsskede skall särskilt vikt läggas vid strandskyddets syften.
- Områden som pekats ut som s.k. LIS-områden för bostadsbebyggelse ska bidra till att utveckla landsbygden och ska inte ha någon avsevärd betydelse för friluftslivet eller växt- och djurlivet.
- Avseende allmänhetens intressen ska följande beaktas:
  - tillgängligheten till strandområdet ska kvarstå för allmänheten,
  - möjligheterna för allmänheten att nyttja bryggor, lek- och badplatser bör ej försämrats,
  - möjligheten att utöva friluftsliv i utpekat område kvarstå,
  - vid uppenbar påverkan av allmänhetens intressen bör möjligheter till eventuella kompensationsåtgärder utredas, exempelvis upprustning av kommunal badplats i närbeläget område.
- Avseende djur- och växtlivet ska följande beaktas:
  - ovanligheten av den berörda naturtypen i kommunen, länet och regionen...
  - känsligheten av den berörda naturtypen,
  - ifall en barriär skapas,
  - grad av befintlig påverkan innan eventuell exploatering.
- Alla förändringar inom strandskyddat område ska föregås av undersökningar som säkerställer att ömtåliga områden inte påverkas negativt.

KOMMUNIKATIONER & IT

Övergripande mål

- Högsby kommun ska ha samma infrastruktur standard som kommuner i övriga Sverige.
- Kommunikationerna ska förbättras inom IT-området, det fasta telenätet och mobilnätet.
- Minimera restiden med tåg till Linköping-Stockholm och Kalmar-Köpenhamn.
- Minimera restiden Högsby-Växjö.
- Arbeta för en ständigt förbättrad kollektivtrafik.
- Trafiksäkerheten ska sättas i centrum vid framtagandet av nya detaljplaner.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Infrastruktur.....	92
IT & Telekommunikation.....	94

INFRASTRUKTUR

Vägnätet består av statliga vägar, kommunal gatemark och enskilda vägar. Ibland är en eller flera markägare väghållare. Ibland fungerar vägföreningar, vägsamfälligheter och samfällighetsföreningar som väghållare.

Regionförbundet i Kalmar län har tagit fram en regional transportplan för 2010-2021 där man bl a redovisar ekonomiska satsningar och den långsiktiga planeringen inom länet. Se vidare på www.kalmar.regionforbund.se.

Trafikverket ansvarar för drift och utveckling av statliga vägar. Det har pågått ombyggnation av RV 34, Järnväggsgatan, genom Högsby samhälle samt vid Glahytt under 2009-2010. Målsättningen är att dessutom få till stånd en gång- och cykelväg vid Tingebro.

Pendling

En stor andel kommuninvånare pendlar till arbetet både inom kommunen och till andra kommuner. Flertalet yrkesverksamma invånare är bilburna. Målet är dock att locka fler pendlare att resa med kollektivtrafik, särskilt de längre resorna. Utvecklingen av kollektivtrafiken har hög prioritet.

Pendelparkeringar finns i Glahytt och Högsby samhälle. Ytterligare pendlingsparkeringar föreslås i Fagerhult och Långemåla.

Kollektivtrafik

I dagsläget trafikerar Kalmar Läns Trafik AB, KLT, kommunen och länet. Bussturernas täthet och avgångar har tagits fram i samarbete med Högsby kommun.

Önskemål om att öka turtätheten och att utveckla kollektivtrafiken mot Kalmar, Oskarshamn, Jönköping, Växjö och Linköping har framkommit.

För att kunna bo och arbeta där man vill har kollektivtrafiken särskilt stor betydelse för icke bilburna. För kommunens utveckling är det viktigt att efterfrågan på kommunikationer bemöts och att man är lyhörd för resenärers behov avseende turtätheten.

Ett övergripande mål för kommunen är att nyttjandet av kollektivtrafiken ökar och bilberoendet därmed minskar.

Närtrafik

Kalmar läns trafik, KLT, trafikerar Högsby kommun och grundtanken är att boende i kommunens ytterområden ska kunna resa till närmaste tätort. Därifrån finns vidare anslutningsmöjligheter till centralorten Högsby (vissa turer går direkt till/från Högsby). Trafiken körs 1-2 dagar i veckan, men endast om någon i förväg ringt och beställt resan.

Närtrafikens turer är samordnade med och kompletterar den ordinarie busstrafiken i kommunen, dvs långväga busstrafik och skolskjutsar. Närtrafikens minibussar hämtar och lämnar vid en plats som överenskommes vid beställningen.

Särskild kollektivtrafik (Färdtjänst och Riksfärdtjänst)

Särskild kollektivtrafik är trafik som är anpassad för resenärer med funktionshinder. Målet med den särskilda kollektivtrafiken är att skapa förutsättningar för att funktionshindrade i alla åldrar ska ha möjlighet att bli delaktiga i samhällslivet.

Järnvägstrafik

Boende i Högsby kommun som arbetar i t ex Kalmar, Hultsfred eller Vimmerby har möjlighet att resa med tåg. Under 2010 har det funnits cirka 8 avgångar med tåg till och från Kalmar och Vimmerby varje dag.

Turen Högsby - Kalmar tar cirka 55 minuter och sträckan Högsby - Vimmerby tar cirka 50 minuter. Tågtrafiken på sträckan Berga och Oskarshamn återupptogs 2011, och restiden är 20 minuter. Målet är att förkorta restiden och göra resandet med tåg och buss än mer attraktivt för pendlare.

Stångådalsbanan

Stångådalsbanan, mellan Linköping och Kalmar, trafikerar med 8 dubbelturer varje dag. Enligt Regionförbundet behövs på sikt tåg varannan timme per riktning och rimliga bytestider i Linköping till och från Stockholm. Banans låga kapacitet och låga hastighetsstandard innebär begränsningar för både person- och godstrafiken. Förutom den låga kapaciteten och de långa restiderna på banan är avsaknaden av modernt signalsystem den största bristen.

Regionförbundet har i sin rapport "Stångådalsbanan - Analys av åtgärder för förbättrad trafikering" redovisat för hur hastigheten ska öka på banan från max 120 km/h till minst 160 km/h före 2012.

2010 fastställdes den senaste regionala transportplanen för Kalmar län för perioden 2010-2021. I planen redovisas en strategi för utvecklandet av banan, men behovet av medel är dock större än det som tilldelats banan.

Kommunerna Högsby, Hultsfred, Vimmerby och Kisa presenterade 2012 ett åtgärdsprogram, *Stångådalsbanan, huvudlinjen för sydöstra Sverige*, för perioden 2014-2018. Åtgärdsförslaget syftar till att med ett flertal presenterade åtgärder kunna korta restiderna, skapa förutsättningar för mer godstrafik på banan, förbättra säkerheten och komforten, få fler turer samt ge en bättre ekonomi.

Restiden mellan Kalmar och Linköping med redovisade åtgärdsförslag förväntas bli cirka två timmar och 30 minuter. Det ska uppnås bl a genom följande åtgärder;

- spårbyte Hultsfred - Berga,
- triangelspår i Berga,
- mötesstation i Högsby,
- mötesstation i Gullringen,
- spårupprustning Bjärka-Säby - Hultsfred,
- spårupprustning Berga - Kalmar,
- plankorsningsåtgärder.

Högsby kommun ska verka för att dessa åtgärder ska kunna genomföras. Förändringar i den fysiska miljön som försvårar ovanstående utveckling bör i möjligaste mån undvikas.

Godstransporter

En relativ stor andel av de lastbilstransporter vars mål är Oskarshamn passerar via Högsby kommun. Transporterna har ökat markant de senaste åren och förväntas fortsätta öka. Ur trafiksäkerhetspunkt och för att minska lastbilars slitage på vägar samt utsläpp av växthusgaser är det önskvärt att istället andelen transporter via godståg jämförelsevis ökar på sikt.

Väster om Berga föreslås ett järnvägsreservat. En utbyggnad enligt förslaget innebär att godstågen inte behöver köra in i Berga samhälle. Av kostnadsskäl ligger en eventuell utveckling av järnvägen dock med stor sannolikhet långt i framtiden. Förslaget nämns inte i den regionala transportplanen och ryms i dagsläget inte inom avsatta medel för Stångådalsbanan.

Gång- och cykeltrafik

Separerade gång- och cykelvägar finns främst i Högsby. Det finns önskemål om att utveckla dessa, bl a längs med Emån. Högsby kommuns intentioner är att sträva efter att uppnå sammanhängande gång- och cykelstråk och anser att säkerhet och framkomlighet är viktiga faktorerna.

Under 2010 har en tillgänglighetsplan arbetats fram för Högsby kommun. Planen innehåller bl.a. åtgärdsförslag avseende gång- och cykelvägarna i kommunen. Befintliga g/c stråk har rapporterats till den nationella Vägdatatabasen, där de finns att tillgå under www.nvdb.se. Användarnamn: nvdb, lösen fdi_2004.

IT & TELEKOMMUNIKATION

Enligt beslutat Infrastrukturprogram för Högsby kommun 2002 är visionen att: "alla i kommunen ska oavsett geografiskt läge inom kommunens gränser kunna köpa tjänster av ett flertal konkurrerande operatörer, som överför sina tjänster på en eller flera operatörsoberoende IT-infrastrukturer, till en attraktiv marknadsmässig taxa".

Högsby kommun deltar i samarbetet mellan Regionförbundet, landstinget och kommunerna i länet och har kommit en bit på vägen för att uppnå visionen. Hela länet har försetts med bredband via trådbaserad lösning ADSL. Ett publikt operatörsoberoende regionnät etablerades i samband med upphandling av parternas eget behov av kommunikationskapacitet. Olika operatörer kan i detta nät koppla in accessutrustningar och erbjuda tjänster till företag, hushåll och offentlig sektor. Operatörernas accessnät kan utgöras av fiber, kopparkablar eller trådlösa utrustningar.

På bredbandsmarknaden har mycket förändrats sedan IT-infrastrukturprogrammet från 2002 upprättades. Bland annat förväntas kommunerna inta en mer aktiv roll på bredbandsmarknaden och stora förändringar har skett både på teknikområdet och hos marknadsaktörerna.

I dagsläget har de flesta hushåll och företag i Högsby kommun tillgång till bredband via olika typer av trådbaserade eller mobila lösningar. Inom Högsby kommun finns bara viss infrastruktur i form av fiber för kommunikation i accessnäten nedlagd. Det gäller

inom tätorterna men i ännu mindre grad på landsbygden. En god data- och telekommunikation är särskilt viktig för landsbygden för att underlätta näringslivet och turismen. Samarbete mellan föreningar och olika bredbandsaktörer kan vara en lösning.

Enligt regeringens bredbandsstrategi för Sverige är det övergripande målet att:

"Sverige ska ha bredband i världsklass. En hög användning av IT och Internet är bra för Sverige både vad gäller tillväxt, konkurrenskraft och innovationsförmåga. Det bidrar till utvecklingen av ett hållbart samhälle. Det hjälper också till att möta utmaningar i form av en ökad globalisering, klimatförändringar och en åldrande befolkning i ett glest bebyggt land. En förutsättning för att möta utmaningarna är att det finns tillgång till bredband med hög överföringshastighet i hela landet. Det innebär att år 2020 bör 90 procent av alla hushåll och företag ha tillgång till bredband om minst 100 Mbit/s." Den nya Plan- och bygglagen (2010:900) innehåller både möjligheter och skyldigheter att hantera elektronisk infrastruktur i den fysiska planeringen och i bygglovärenden.

Elektronisk kommunikation har förts in som ett allmänt intresse och möjligheten att bestämma markreservat för anordningar för elektroniska kommunikationsnät förtydligats. Tillgång till och planering för IT- är en så viktig fråga att den bör hanteras av kommunerna på liknande sätt som vägar, el och vatten i översikts- och detaljplanering. Högsby kommun följer dessa rekommendationer och beslut.

Mål/inriktning IT- och telekommunikation

Genom en aktiv dialog och samverkan med bredbandsleverantörer är förväntningen att utbyggnaden i tätorterna ska följa prioriteringar och viljeinriktningar i denna översiktsplan.

Kommunen ska verka för att de bredbandsnät som byggs i kommunen är öppna för alla bredbandsleverantörer. I de fall kommunen är medfinansierad är detta ett krav.

Kommunen ska verka för att bredbandsleverantörerna ska kunna erbjuda bredbandstjänster till konsumenterna på lika villkor.

Revidera kommunens infrastrukturprogram för elektronisk kommunikation.

Koncept för mer fiberkapacitet till landsbygden.

Investeringar skall göras så att framtida behov av reinvesteringar minimeras. Tekniska lösningar skall medge att kommersiella aktörer driver nätet men med samhällsansvar för fullständig täckning.

Utbyggnaden av IT-infrastruktur bör fokusera på byggnation av bredbandsnät som klarar att leverera tjänster för telefoni, Internet och TV.

Kommunen ska verka för att tillgången till fiberbaserad IT-infrastruktur i största möjliga mån säkerställs vid nyexploatering av köpcenter, bostads- och industriområden.

Kommunen bör verka för att tillgången till fiberbaserad IT-infrastruktur i största möjliga mån säkerställs vid grävning i gata och väg samt vid nyexploatering av bostads-, köpcenter- och industriområden.

Samverkan med angränsande kommuner för att söka statlig finansiering.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV KOMMUNIKATIONER

- Bidra till att det enskilda vägnätet i kommunen underhålls och rustas upp samt undersöka möjligheter till att nyttja externa anslag för underhåll och utveckling.
- Aktivt verka för en kontinuerlig upprustning av vägar och järnvägar. Närliggande riks- och europavägar prioriteras.
- Infrastruktur och transportsystem ska utformas så att medborgarna och näringslivets grundläggande kommunikationsbehov kan tillgodoses.
- Pendelparkeringar skall även i fortsättningen finnas i anslutning till större buss- och tåghållplatser.
- Kommunen bör stimulera och ge bättre möjlighet för kommunens invånare till att gå/cykla, samåka eller använda kollektivtrafik som alternativ till bilen.
- Säkerhet och framkomlighet är högsta prioritet vid planering av gång- och cykelvägar.
- Skapa förutsättningar och aktivt arbeta för att kommunen fortsättningsvis skall ligga i framkant inom IT-området.
- Med stor kontinuerlig kraft aktivt verka för en utveckling av Stångådalsbanan i samverkan mellan berörda aktörer.
- Överföring av gods till järnvägstransporter ska uppmuntras.
- Särskilt arbeta för en direktförbindelse till Stockholm med tåg samt fler förbindelser mellan Kalmar och Linköping. Övergång från dieseltåg till miljövänligare energislag är önskvärt.
- Planeringen inriktas på att lokalisera bostäder så att de praktiskt kan försörjas med kollektivtrafik.
- Tung trafik ska i så stor utsträckning som möjligt separeras från vägar med oskyddade trafikanter.
- Verka för att trafiksituationen för gång- och cykeltrafik förbättras vid Tingebro. Utredning ska ske för att klargöra möjligheterna för en g/c-bro över Emån vid Tingebro.

NÄRINGSLIV

Övergripande mål

- Företagsklimatet i Högsby kommun ska stärkas.
- Skapa förutsättningar för företagande och stimulera möjligheter för befintliga företag att expandera och vidareutvecklas.
- Utifrån omvärldsanalyser bevaka trender och tendenser i samhället för strategiska utvecklingsinsatser som skapar gynnsammare förutsättningar för Högsby kommuns lokala näringsliv.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Näringslivsutveckling.....	98
Arbetsområden.....	99
Turism.....	101

NÄRINGSLIVSUTVECKLING

Basen för kommunens näringsliv utgörs av jordbruks- och skogssektorn samt serviceyrken av olika slag. Generellt har näringslivet liksom befolkningsutvecklingen i kommunen haft en nedåtgående trend under en lång period. De senaste åren har dock viss nyetablering av små och medelstora butiker skett och trenden vänt något.

Högsby har ett attraktivt läge för många företag, liksom prisvärd och tillgänglig mark. Dessa fördelar måste utnyttjas. Dock saknar kommunen ett varumärke, en nisch som kan locka företag att etablera sig här. Att arbeta fram ett sådant varumärke är en viktig uppgift för kommunen för att öka attraktiviteten.

Att det finns ett rikt näringsliv och en god service är avgörande för att kommunen ska vara attraktiv att flytta till. Det ska vara enkelt att starta nya företag och även befintliga företag ska känna ett starkt stöd från kommunen. Nya företag ska få god guidning och handledning.

Globaliseringen är en trend som kan komma Högsbys näringsliv tillgodo. Närheten till Danmark och Tyskland har medfört inflyttningar. Även läget i regionen medför besökande och genomresande. Hur man ska ta tillvara på de möjligheter som globaliseringen innebär är ett intressant och viktigt arbete för kommunen. En samverkan mellan näringslivet och kommunen är dock nödvändig för att behoven som uppstår ska kunna tillgodoses.

Utbildningar och näringslivet bör vara starkt sammanlänkade. För att det ska finnas arbetskraft som bemöter efterfrågan bland företagare måste kommunen ha en god framförhållning och kunna läsa av trender som kan få betydelse för utbudet av yrkesutbildningar.

Utvecklings- och näringslivskontoret

Högsby kommuns utvecklings- och näringslivskontor har det övergripande ansvaret för det lokala näringslivsarbetet, där verksamheten framförallt är inriktad på lokala och regionala strategiska frågor med fokus på näringslivets fortlevnad och vidareutveckling.

Utvecklings- och näringslivskontoret ansvarar och verkar bl a för utvecklandet av konkreta samarbeten och samverkanslösningar med, för såväl näringslivet som kommunen, relevanta aktörer som bidrar till en långsiktigt hållbar utveckling för samhället i stort. Insatserna består bl a i att utveckla nydanande koncept- och helhetslösningar, vilka skapar förutsättningar för ett tillväxtorienterat näringslivsarbete med utgångspunkt i lokala resurser. Vidare fungerar utvecklings- och näringslivskontoret även som en länk mellan lokala företag och regionala/nationella myndigheter och institutioner.

Det övergripande målet för verksamheten vid utvecklings- och näringslivskontoret är att vara en effektiv och lyhörd samarbetspartner för det lokala näringslivet med fokus på en tillväxtorienterad utveckling.

Mittpunkt Högsby

Mittpunkt Högsby är ett samarbete mellan olika företagare i Högsby som vill utveckla företagandet och näringslivet i kommunen. Föreningen bildades 1999 och har ett 70-tal medlemmar. Målet är att vidareutveckla förutsättningarna för ett starkt och livskraftigt näringsliv i Högsby kommun. Genom olika insatser, bl a frukostmöten, företagsseminarium, studieresor och ett utökat samarbete med utbildningar verkar Mittpunkt Högsby för befintliga företagare i Högsby kommun. Genom konkret hjälp i form av lokaler och lämpliga kontakter underlättar Mittpunkt Högsby även för personer som vill etablera företag i kommunen.

Regionförbundet

För att påverka utvecklingen, och öka tillväxten, skall varje län utarbeta en regional utvecklingsstrategi (RUS) och ett regionalt tillväxtprogram (RTP). I Kalmar län har Regionförbundet som kommunalt samverkansorgan ansvar för detta. Regionförbundet arbetar på olika sätt för att stötta företagets utveckling. Dels genom att ge stöd till enskilda företag, men också genom att på olika sätt stödja grupper av företag som samverkar, dvs kluster av företag. Klusterarbetet handlar även om hur företag samverkar med det omgivande samhället, t ex utbildningssektorn, kommuner och myndigheter.

ARBETSOMRÅDEN

Lokaliseringen av nya arbetsområden bör ske på ett sätt som inte innebär några olägenheter för boende. Många arbetsområden medför störande faktorer som buller och utsläpp, vilket påverkar omgivningen negativt. Ofta ställer dessa områden krav på god tillgänglighet och tekniska lösningar. Det är därför viktigt med en god framförhållning och planering som kan tillvarata olika intressen och kombinera flera behov. Målet är attraktiva arbetsområden där miljön sätts i fokus. Miljöfarlig verksamhet ska lokaliseras utanför tätbebyggda områden.

Miljö

Hänsynstagande till miljön är särskilt viktigt vid planering av arbetsområden. I dessa områden används råvaror av olika slag liksom energi och vatten. Där varor produceras och förpackas produceras även avfall som ska deponeras, lagras eller återanvändas. Många transporter sker och olika verksamheter kan dessutom alstra störande buller och dylikt.

Vatten och avlopp

Beroende på verksamhetens art kan avloppsvattnet innehålla resthalter av metaller och organiska ämnen. Recipientens förmåga att ta emot föroreningar, är avgörande för lokaliseringen av arbetsplatser. Ibland kan t om utsläppspunkten styra lokaliseringen mer än själva verksamheten. Markbeskaffenheten och grundvattnets sårbarhet bör vara styrande vid lokalisering för verksamheter.

Åtgärder kan vidtas för att minska belastningen på grundvattnet. Det blir t.ex. allt vanligare att stora vattenförbrukande arbetsplatser, t ex bilvårdsanläggningar, numera förses med reningsanläggningar där både vatten och tvättmedel kan återanvändas.

Ytavrinningen kan nå betydande flödestoppar beroende på industriområdets storlek och andel hårdgjorda ytor. Lokalt omhändertagande av dagvatten bör ske, t ex genom grusade vägytor och uppställningsplatser eller fördröjning av flödena genom uppsamling av vattnet i dammar. I de fall som dagvattnet kan förväntas vara förorenat kan rening bli aktuellt.

Trafik

Vissa verksamheter medför en ökad trafikmängd till och från verksamhetsområdet i fråga och genererar på så vis luftutsläpp och buller som kan vara störande för närboende. Vid nyetableringar ska därför transportfrågan utgöra en viktig del i planeringen. Detta för att minimera eventuella olägenheter. Nyetableringar bör således föregås av en lokaliseringsanalys för att identifiera vilka störningar transporter och personbilstrafik från och till området bedöms orsaka, samt hur dessa kan undvikas.

Skyddsavstånd

Det är viktigt att bedömningen av skyddsavstånd är långsiktig och tar hänsyn till att behoven i verksamhetsområdet i fråga kan förändras eller utvecklas i framtiden. Faktorer som påverkar skyddsavståndet är verksamhetens art, storlek samt lokala förutsättningar. Läs mer om skyddsavstånd under kapitlet miljö- och riskhantering.

TURISM

Basen för kommunens attraktivitet som turistmål utgörs bl a av landskapet med dess vackra natur med sjöar, skogar och orörda områden. Dessutom har kommunen ett antal attraktioner och sevärigheter som t ex Aboda klint och Emådalen som lockar en stor grupp besökare. Även handelsutbudet lockar besökare.

Med dess många besöksmål som exempelvis Öland, Glasriket och Skärgården är regionen i Kalmar län en av de mest besökta i Sverige. Högsby i sin tur har ett centralt läge i regionen vilket avseende turistnäringen skulle kunna nyttjas i större utsträckning. Ett sätt att öka attraktiviteten är att tillvarata och utveckla de kvalitéer som finns i kommunen. Miljöer som har särskilt högt attraktionsvärde för turismen, t ex större orörda naturområden, områden med en säregen natur, sjöar och stränder bör särskilt värnas ifall det är troligt att de kan få större betydelse i framtiden.

Ekoturism

Sett ur ett globalt perspektiv har Högsby kommun kvalitéer som är svåra att hitta någon annanstans. Dessa kvalitéer lockar en stor grupp turister. Att satsa på ekoturism är ett sätt att nischa kommunen och förtydliga de kvalitéer som finns. Ekoturism kan förenklat definieras som ett ansvarsfullt resande som bidrar till skyddet av naturmiljöer och till lokalbefolkningens välbefinnande. Svenska Ekoturismföreningen har skapat ett av världens första ekoturismmärkningssystem där ekoturism definieras genom följande kriterier:

- ett sätt att besöka unik natur och kultur med minsta möjliga slitage,
- en resform som aktivt gynnar den lokala ekonomin och skapar jobb i glesbygden,
- ett resande där miljöanpassning står i centrum och är förebild för övrig turism,
- en turism som aktivt stärker naturskyddet och bidrar till att rädda hotade arter, naturtyper och kulturer,
- ett roligare resande för alla inblandade,
- en kvalitetsturism där upptäckarglädje och respekt för resmålet står i centrum.

Att marknadsföra kommunen utifrån dessa kriterier kan vara ett sätt att förtydliga kommunens kvalitéer och att nå ut till turister som söker denna typ av resmål.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV NÄRINGSLIVET

- Övriga näringslivsmål regleras i en näringslivsstrategi som utgår från kommunens policy "Möjligheternas kommun".
- Säkerhets- och miljötänkande ska genomsyra planeringen av industriområden.
- Genom framsynt detaljplanering ha god beredskap för nya oväntade större och mindre näringslivsetableringar.
- Attraktiv industrimark skall finnas planlagd.
- Kommunens besöksnäring och besöksmål ska marknadsföras.

ENERGI & TEKNISK FÖRSÖRJNING

Övergripande mål

- Högsby kommun ska ha miljömässigt hållbara lösningar avseende den tekniska försörjningen.
- Inga fastigheter i kommunen ska använda fossila bränslen för uppvärmning år 2020.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Energi.....	104
Fjärrvärme	
Vindkraft	
Vattenkraft	
Vatten och Avlopp.....	106
Återvinning och avfallshantering.....	107

ENERGI

Med energiförsörjning avses både energi för uppvärmning och distributionsnätet. Kommuner har stort inflytande avseende försörjning, distribution och användning av energi.

År 2007 var den totala bruttotillförseln av energi i Högsby kommun 0,21 TWh. Andelen fossila bränslen är störst med 41,4 % av den totala användningen, elenergin står för 28 % och biobränslen för 30 %. Användningen av biobränslen är oförändrat från 1990 till 2007. Förbrukningen av fossila bränslen har minskat med 1 % och elenergi har ökat med 2 %. Dock har den totala energianvändningen minskat med 9 % per capita från 1990 till 2007.

2010 beslutades om en energi- och klimatstrategi som utgår ifrån policyn "Möjligheternas kommun". I energi- och klimatstrategin finns visionen om att bli en "grön kommun" som brukar utan att förbruka och som satsar på miljödriven teknik och förnyelsebara energislag. Högsby kommun har ställt sig bakom de för Kalmar län framtagna miljömålet om att inget nettoutsläpp av växthusgaser ska ske år 2030.

Sedan den 1 oktober 2006 tillkom en ny lag enligt vilken flertalet fastigheter i Sverige skall vara energideklarerade. Kommunen är tillsynsmyndighet och har tillgång till opartisk energirådgivning. I Högsby kommun har energideklarationen genomförts för samtliga kommunalägda fastigheter, medan ett stort antal privata fastigheter ännu ej deklarerats.

Fjärrvärme

Fjärrvärme innebär att värmen levereras från en central anläggning. Värmen kan utvinas genom förbränning av kol, olja, gas, avfall eller biobränsle samt från spillvärme från avloppsnät och industriprocesser. Större anläggningar kan byggas så att de produceras såväl el som värme.

Högsby centralort försörjs idag av tre fjärrvärmecentraler som är anslutna till ett gemensamt nät. Flertalet av de kommunala fastigheterna i Högsby tätort försörjs med värme och varmvatten via detta nät. Högsby kommun bildade 2008 Högsby Energi AB, HEAB, som ansvarar för utbyggnaden av fjärrvärmerna i kommunen. Det planeras för ett nytt effektivare fjärrvärmeverk, för att fler fastigheter ska kunna anslutas.

Vindkraft

Parallellt med Högsby kommuns översiktsplan har det tagits fram ett tematiskt tillägg till planen avseende vindkraft. Högsby kommuns vindkraftsplan vann laga kraft 2010-07-16. Genom vindkraftsplanen har kommunen bl.a. tagit ställning till vilka områden som bedöms som lämpliga respektive olämpliga för etablering av vindkraftverk. Sammanlagt har det pekats ut fem områden där mindre vindkraftsparker är tänkbara och fyra områden där större etableringar bör prioriteras. De sistnämnda områdena motsvarar riksintresseområden för vindbruk som pekades ut 2008. Energimyndigheten håller dock för närvarande på att se över riksintresseområden för vindbruk, en viss justering av de i vindkraftsplanen utpekade områdena kan därför eventuellt bli aktuell i framtiden.

Kommunen ställer sig positivt till förnyelsebara energikällor så som vindkraft. Dock har vindkraftsexploaterers intresse för etablering av vindkraft hitintills varit svagt i Högsby kommun. Troligen på grund av att vindförhållandena är relativt låga i jämförelse till angränsande kommuner. För närvarande har inga vindkraftverk etablerats i kommunen.

För mer ingående information om vindkraft, se "Vindbruksplan för Högsby kommun".

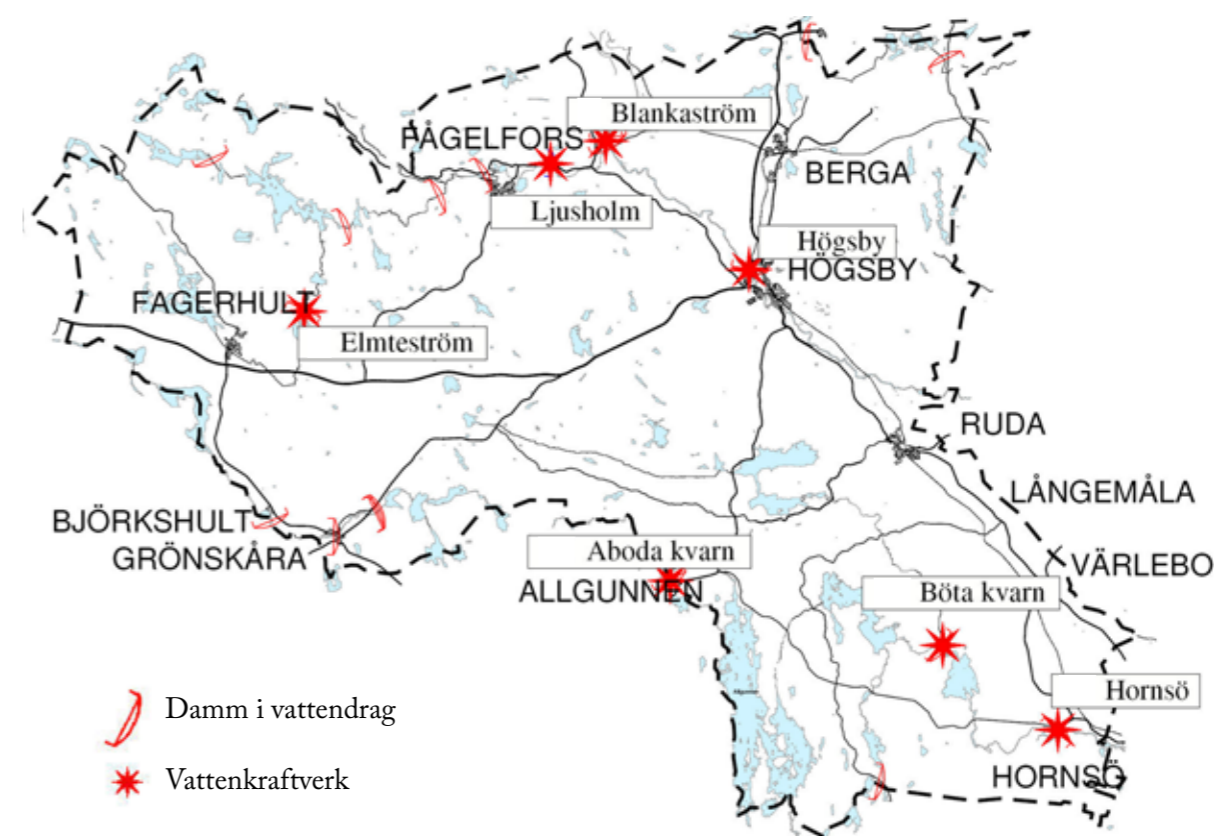
Vattenkraft

Inom Högsby finns tre större vattenkraftverk: Blankaström (2,0 MW), Hornsö (1,3 MW) och Högsby (3,8 MW). Utöver dessa finns flera mindre vattenkraftverk. I anslutning till kraftstationerna finns ofta regleringsmagasin.

Regleringarna styrs med hjälp av vattendomar som anger tillåtna högsta och lägsta nivå i sjöarna samt vilka minimiflöden som skall upprätthållas. Alla ombyggnationer, förändringar, effektiviseringar, ny anläggning etc. i vatten ska prövas enligt miljöbalken 11 kap.

Det kan finnas möjlighet till ökad vattenkraftproduktion både i Alsterån och i Emån genom att:

- utnyttja och restaurera de fall som finns, öka fallhöjden genom indämning av fallsträckor i befintliga kraftverk,
- återuppta driften av nedlagda verk,
- installera nya aggregat i befintliga verk.

VATTEN OCH AVLOPP

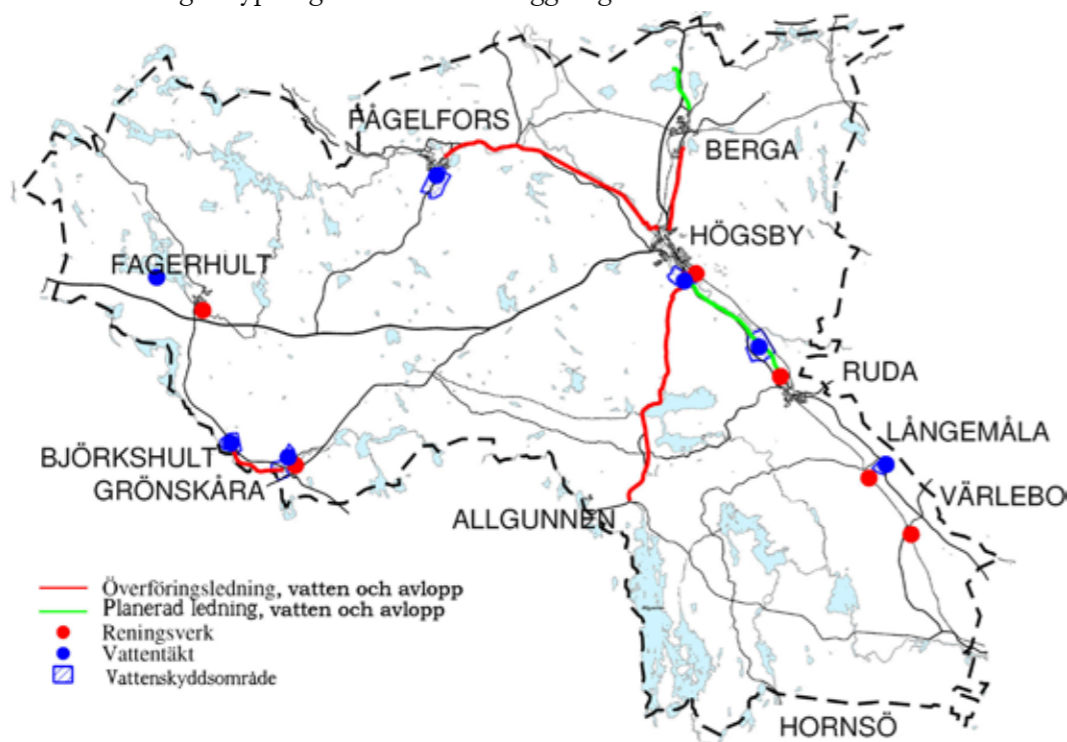
I Högsby används i genomsnitt cirka 200 liter vatten per person och dygn, endast en bråkdel används som dricksvatten. Allt använt vatten måste renas för att ej försämra vår miljö och hälsa. Cirka 3 800 personer i Högsby är idag anslutna till det kommunala VA-nätet, vilket motsvarar ca 65 % av befolkningen.

Kommunala avloppsreningsverk finns i Högsby, Berga, Fågelfors, Allgunnen, Långemåla, Ruda, Värlebo, Fagerhult, Grönskåra och Björkshult. Ökade miljökrav medför att de kommunala avloppsreningsverken måste utvecklas och förbättra sin reningskapacitet. Detta kan exempelvis innebära att anläggningar som endast har biodammar kompletteras med anläggningar för kemisk fällning. Möjligheten att ta tillvara och återföra fosforföreningar till produktiv mark är också ett miljömål som ska klaras.

Enskilda fastigheter, utanför det kommunala verksamhetsområdet för VA, får lösa avloppsfrågan med enskild anläggning för slamavskiljning och infiltration. Är marken ej lämplig för infiltration kan markbädd eller minireningsverk vara ett alternativ. Högsbys VA-strategi för bebyggelse utanför kommunalt avloppsnät finns i de lokala hälsoskydds-föreskrifterna som fastställdes 2006.

Som ett första led i kommunens arbete med en ny VA-plan har en inventering över samtliga enskilda avlopp i kommunen genomförts. Resultatet från inventeringen påvisar stora brister i kommunen. Många av de inventerade anläggningarna uppfyller inte dagens krav på rening. Kommunens intentioner är att ta fram en policy för enskilda avlopp i kommande VA-plan senast 2014.

Innan lokalisering av nya bebyggelsegrupper samt förtätning inom problemområden sker ska en VA-utredning göras som visar hur VA-frågan löses på ett hållbart sätt, detta gäller även för fritidshus. Som problemområde räknas om enskilda avlopp påverkar recipienten negativt, exempelvis genom övergödning. För att få godtagbara lösningar kan det krävas någon typ av gemensamhetsanläggningar.

I vissa lägen finns det tekniska och ekonomiska möjligheter att bygga en överföringsledning till det kommunala avloppsnätet. Huvudprincipen är att avloppsfrågan ska vara löst innan nybyggnation eller permanentboende kan bli aktuellt.

Bebyggelseområden med behov av en förbättring av befintlig VA-standard är områden runt Gösjön, Hornsö, Kiatorp samt delar av Långemåla.

Vid förtätning av bebyggelseenheter då andelen hårdgjorda ytor ökar kan dagvattenhantering bli ett problem. Det är viktigt, både avseende befintliga nät och nya dagvattensystem, att ta stor miljöhänsyn. Om möjligt ska dagvattnet omhändertas lokalt genom infiltration eller anläggande av öppna vattenmagasin som fördröjer avrinningen till vattendrag och som ger möjlighet till viss rening. Vid all planläggning bör möjligheterna till öppen dagvattenhantering övervägas. Inventering av dagvattensituationen har gjorts i Högsby, Berga och Fågelfors. Flera stora markytor omhändertas numera lokalt istället för att belasta avloppsreningsverket.

ÅTERVINNING OCH AVFALLSHANTERING

Vid deponering av avfall från hushåll och industri finns generellt en risk för föroreningar av närliggande grund- och ytvatten genom läckage. I anslutning till deponier finns ett område som markerar den geologiska barriärens utbredning, dvs det område innan grundvatten från deponin når en recipient. Inom detta område får inga markarbeten göras utan tillstånd från Länsstyrelsen.

Högsby kommuns avfallsdeponi, Kolsrum, har varit i drift fram till och med 2008. Deponin kommer att avslutas i enlighet med deponeringsförordningen, dessa arbeten beräknas vara klara innan 2020. I och med att avfallsdeponin avslutas förekommer inom Högsby kommun ingen aktiv avfallsdeponering. Kända deponiers läge, däribland Kolsrums deponi redovisas i kartbild i kapitlet *Miljö- och riskfaktorer*.

Kolsrum kommer fortsättningsvis att fungera som en behandlingsanläggning med återvinningscentral, mellanlagring, omlastnings- och materialhantering. Möjligheten att kompostera trädgårdsavfall och slam från reningsverk inom Kolsrums anläggning bör undersökas. Hushållsliknande avfall transporteras för närvarande till Linköping för förbränning, i framtiden är målet att matavfallet ska användas för framställande av biogas.

Inom kommunen finns 9 st återvinningsstationer för batterier, papp-, glas-, metall- och plastförpackningar samt tidningar.

Nuvarande avfallsplan och renhållningsförordningen fastställdes 2009.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV ENERGI & TEKNISK FÖRSÖRJNING

- Kommunen ska utarbeta en ny energiplan som stimulerar energieffektivisering och energisparande.
- En kommunal VA-plan ska tas fram och fastställas 2014. I VA-planen kommer även vattenförsörjningsfrågor att behandlas.
- Stimulera produktion och användning av förnybara bränslen och energikällor.
- Kommunen ska fastställa skydd för samtliga vattentäkter som saknar skyddsområde och uppdatera skyddet för vattentäkter med gamla skyddsområden.
- Kommunen ska se till att det finns kännedom om vattenskyddsområden och vattenskyddsföreskrifter genom information och skyltning.
- Minimera de vattenburna utsläppen av näringsämnen och bekämpningsmedel från jordbruksmark, reningsverk, enskilda avlopp och annan mänsklig verksamhet.
- Förnybar energi och klimatsmart el ska nyttjas i kommunala fastigheter och verksamheter. Fjärrvärme baserad på förnyelsebara energikällor skall eftersträvas.
- Uppvärmning av kommunens eller kommunala bolags fastigheter ska ske med förnybara energikällor eller fjärrvärme senast år 2020.
- Kommunen ska i sina kontakter i samband med bygganmälan/bygglov verka för att bästa möjliga teknik och bränsle används vid uppvärmning.
- Lokal miljövänlig elkraftproduktion skall stimuleras.
- Verka för ett minskat användande av elbaserade system för uppvärmning.

SERVICE, UTBILDNING & FOLKHÄLSA

Övergripande mål

- Högsby kommun ska ha en väl utbyggd service omfattande både kommersiell service och samhälls service.
- Högsby kommun ska vara ett föredöme vad det gäller folkhälsa.
- Alla kommuninvånare skall erbjudas en god utbildningsservice.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Kommersiell service.....	110
Social service.....	110
Barnomsorg & Utbildning.....	112

KOMMERSIELL SERVICE

Ett grundutbud av service bidrar till ortens boendekvalitéer och kan därmed ligga till grund för en långsiktigt positiv utveckling. Hur kommunen ska förhålla sig till och stötta servicegläsa områden och nedläggningshotad handel behandlas i kommunens varuförsörjningsplan. I denna redogör kommunen vilket ekonomiskt stöd som kommunen har möjlighet att bidra med för att upprätthålla ett grundutbud i olika delar av kommunen. Planen kommer att uppdateras under 2013.

Idag är den kommersiella servicen främst lokaliserad till Högsby samhälle. Sedan 2008 har centrumet utökats till att även omfatta området mellan Storgatan och järnvägsstationen, det så kallade Posttorget. På senare år har handeln expanderat något i Högsby. Om denna utveckling nyttjas kan handeln växa sig än starkare vilket även ställer krav på kommunens agerande. Förändringarna innebär förbättringar avseende parkeringsplatser, möjligheter för nyetableringar och expansion av befintliga företag.

Handel

Högsby samhälle är den ort där handeln har utvecklats mest. Åtgärder har vidtagits för att stärka handeln i Högsby vilket har medfört nyetableringar. Orten har idag en starkare handel än på länge, vilket är mycket positivt. Målet är att handeln ska växa ytterligare. Befintlig handel som hotas av nedläggning ska erbjudas stöd och det ska finnas en god service i form av t.ex. varuleveranser för personer som bor i glesbygden och som inte kan ta sig till orterna.

SOCIAL SERVICE

Socialtjänst

Socialtjänsten i kommunen kan indelas i vård och omsorg samt individ- och familjeomsorg. Kommunstyrelsen har det politiska ansvaret för verksamheten. Ungefär en tredjedel av kommunens utgifter kan hänföras till socialtjänsten.

En annan viktig uppgift för socialtjänsten är att medverka i samhällsplaneringen på alla nivåer för att främja goda miljöer i kommunen och ge förutsättningar för goda levnadsförhållanden. Detta sker bl.a genom att delge yttranden över nya detaljplaner.

Hälso- och sjukvård i Högsby kommun

Kommunen har ansvaret för hälso- och sjukvård i kommunens särskilda boenden, d.v.s. boenden med särskild service samt dagverksamheter. Den 1/1-08 tog kommunen även över ansvaret för hemsjukvården från landstinget. Detta innebär att kommunen genomför insatser som avser hälso- och sjukvård när den ges i patientens bostad. Ansvaret för medicinska åtgärder gäller upp till sjuksköterskenivå. Även rehabilitering, habilitering samt hjälpmedelsförsörjning klassas som hälso- och sjukvård.

Äldreomsorg

Äldreomsorgen regleras huvudsakligen i Socialtjänstlagen och Hälso- och sjukvårdslagen. Äldrevård finns i form av särskilda boenden, hemsjukvård, hemtjänst, anhörigvård och frivilligverksamhet.

Handikappomsorg

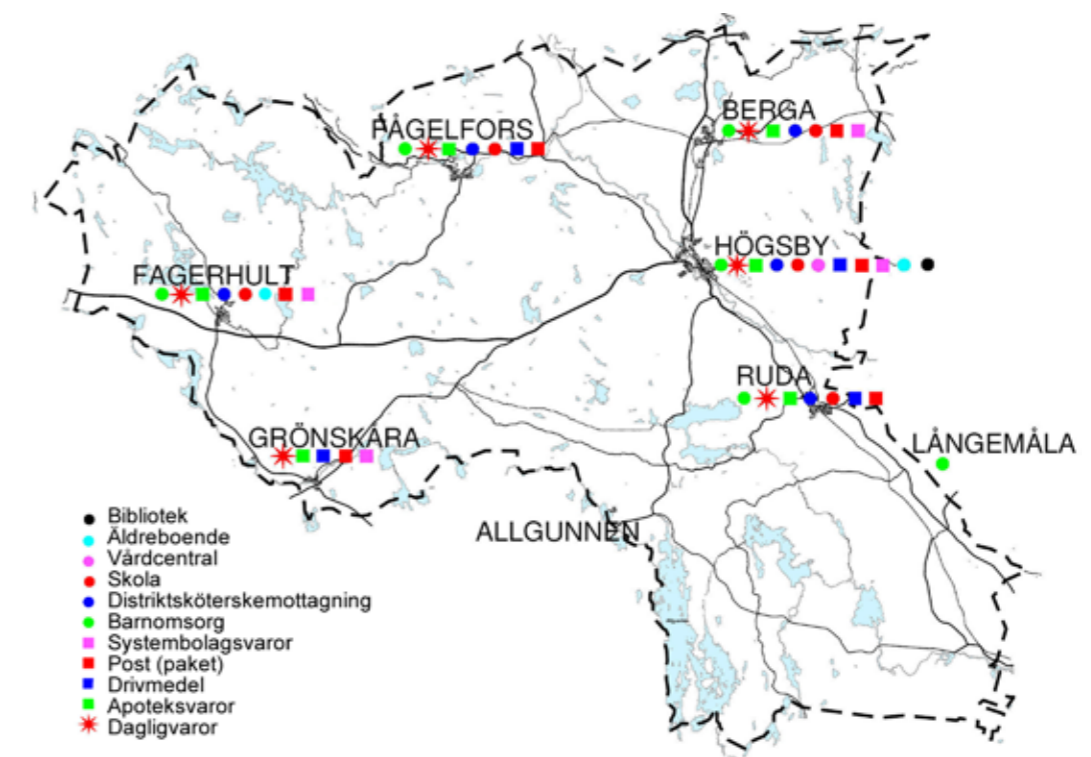
Handikappomsorgen regleras främst i lagen om stöd och service för vissa funktionshindrade (LSS), och Socialtjänstlagen (SoL), och Hälso- och sjukvårdslagen (HSL). Målgrupperna kan delas in i: utvecklingsstörda, fysiskt funktionshindrade och psykiskt funktionshindrade. De olika funktionshindren ger olika behov.

Oavsett geografiskt läge har kommuninvånarna möjlighet att få hemsjukvård och hemtjänst. Funktionshindrade med särskilda behov har möjlighet att bo i gruppboende, delta i dagliga verksamheter och annan sysselsättning enligt lagen om stöd och service för funktionshindrade (LSS).

Kommunen har ansvar för att vid bygglovgranskning se till att tillgänglighetskraven tillgodoses. Kommunen ansvarar även för att funktionshindrade får stöd i ordinarie boende eller boende i särskilda boendeformer. Dessutom ska kommunen se till att det finns en daglig sysselsättning samt hälso- och sjukvårdsinsatser i de olika boendeformerna.

Sjukvård

Närmsta sjukhuset ligger i Oskarshamn. Hälsocentral finns i Högsby och distriktssköterskemottagningar finns i Högsby, Ruda och Fågelfors.

BARNOMSORG & UTBILDNING

Högsby kommuns utbildningsverksamhet omfattar förskola, grundskola, gymnasieskola och vuxenutbildning. Skolans målsättning är att alla barn och ungdomar, oberoende av kön, geografiskt ursprung samt sociala och ekonomiska förhållanden, ska ha lika tillgång till utbildning. Utbildningen ska inom varje skolform vara likvärdig.

Förskola

Förskoleverksamhet vänder sig till barn mellan 1-5 år. Kommunerna är skyldiga att tillhandahålla förskoleplats till barn vars föräldrar förvärvsarbetar eller studerar. Skyldigheten omfattar även barn till arbetslösa eller föräldralediga under minst tre timmar per dag eller 15 timmar per vecka. Plats ska erbjudas inom en rimlig tid, dvs normalt inom tre till fyra månader efter det att föräldrarna anmält behov av plats. Plats ska erbjudas så nära barnets hem som möjligt. Dessutom ska alla barn erbjudas avgiftsfri förskola minst 525 timmar per år från och med höstterminen det år de fyller fyra år. Kommunerna ansvarar också för förskoleverksamhetens kvalitet och utövar tillsyn över verksamheten.

Förskola finns i Berga, Fagerhult, Fågelfors, Högsby och Långemåla. I Ruda drivs förskolan av ett familjekooperativ. Familjedaghemmen finns i Högsby och Ruda.

Förskoleklass

Förskoleklassen är en frivillig skolform inom det offentliga skolväsendet. Kommunerna är skyldiga att erbjuda barn plats i förskoleklass från och med höstterminen det år då barnet fyller sex år och till dess barnet ska börja grundskolan. Plats ska erbjudas så nära barnets hem som möjligt. Kommunen kan ge tillstånd till enskild förskoleklass. Verksamheten står under tillsyn av den kommun där verksamheten bedrivs. Förskoleklasser finns i Högsby, Berga, Fagerhult, Fågelfors och Ruda.

Foto: Henrik Tingström

Grundskola

Alla barn blir skolpliktiga när de fyller sju år och kommunerna är skyldiga att anordna plats. Undervisningen är obligatorisk och avgiftsfri. Varje kommun ska fastställa en skolplan som visar hur kommunens skolor ska organiseras och utvecklas. Läroplanen, skolplanen och kursplanerna ger sedan utrymme för den enskilda skolans rektor, lärare och elever att anpassa innehåll, organisation och arbetsätt till lokala förhållanden. Detta fastställs i skolans arbetsplan.

De flesta hörselskadade och nästan alla synskadade och rörelsehindrade barn får undervisning i grundskolan. Döva och gravt hörselskadade barn kan däremot gå i specialskola. Specialskolan omfattar tio årskurser och ska så långt som möjligt motsvara den utbildning som ges i grundskolan. För barn med utvecklingsstörning finns särskolan där barnen har rätt till tio skolår.

I Högsby kommun finns grundskolor i Högsby, Berga, Fågelfors, Fagerhult och Ruda. Elever som är inskrivna i särskolan kan få undervisning i särskoleklass (förlagd i Oskarshamn eller Mönsterås) eller är individintegrerade i en av grundskolorna i Högsby kommun eller.

Gymnasieskolan

Kommunen är skyldig att erbjuda alla elever som avslutat grundskolan en gymnasieutbildning. Gymnasieskolan är frivillig, avgiftsfri och eleverna har i princip rätt att få sitt förstahandsval tillgodosett. Högsby utbildningscenter ligger i Högsby och erbjuder gymnasie- och vuxenutbildning.

Vuxenutbildningen

Vuxenutbildningar finns i Högsbys utbildningscenter.

Högre utbildning och högskola

En viktig förutsättning för att kunna bo kvar i Högsby och samtidigt vidareutbilda sig på eftergymnasial nivå är att kunna delta i distanskurser eller ha möjlighet till att pendla till närmaste högskoleort. Högsby utbildningscenter erbjuder möjlighet att via modern teknik delta i föreläsningar och därmed läsa kurser på distans. Närmsta universitet finns i Kalmar och resetiden är drygt en timme.

Prognos

Födelsetalen har varierat kraftigt, men trenden är att det föds färre och färre barn i kommunen. Hur kommunen ska bemöta det minskande elevantalet blir en viktig uppgift framöver. Kommunens mål är att bevara alla kommunens skolor om möjligt, eftersom dessa kan ha en avgörande betydelse för de som bor kvar i området och för de som funderar på att flytta dit.

Variationerna i antalet elever måste bemötas på ett sätt som inte påverkar de boende i kommunen vilket ställer krav på bl a flexibilitet i lokalförsköningen.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV SERVICE, UTBILDNING & FOLKHÄLSA

- Uppgradera den kommunala serviceplanen och skapa en långsiktig plan för samhällsservicen i kommunen tillsammans med privata och ideella krafter.
- Den fysiska planeringen ska samordnas med planeringen av offentlig vård och service, t ex äldreomsorg.
- I alla beslut som fattas skall folkhälsoaspekten tas i beaktande.
- Ökad satsning på fysiska aktiviteter för ungdomar.
- Skolans lokaler ska ses som en resurs för kommunen.
- Vid planering av nya bostäder ska det strävas efter att uppnå rimliga avstånd mellan boende och kommunal service som skola och barnomsorg.

DEMOKRATI & JÄMSTÄLLDHET

Övergripande mål

- Högsby kommun skall ta tillvara kommuninvånarnas engagemang och kreativitet.
- Kulturell, religiös och etnisk mångfald är ett naturligt inslag i samhället och är en tillgång.
- Jämställdhet skall vara ett ledord i Högsby kommun.

I detta kapitel behandlas kommunens förutsättningar, strategier och konsekvenser avseende:

Demokrati.....	116
Jämställdhet & jämlikhet.....	117

*Utbildningscenter, Högsby
Foto: Henrik Tingström*

DEMOKRATI

En grundförutsättning för den kommunala demokratin är att den har stöd hos medborgarna och att de är intresserade av att ta ansvar för att utöva inflytande över gemensamma angelägenheter.

Medborgarnas tilltro till demokratin idag kan betraktas som stark, det gäller i första hand den nationella demokratin men även stödet för demokratin i kommunerna är relativt starkt. Det finns dock medborgare som inte upplever varken delaktighet eller möjligheter till inflytande över de beslut och förändringar som sker i samhället.

Högsby kommun anser det som särskilt viktigt att öka det politiska engagemanget i dessa grupper. För övrigt är målet att Högsbys kommuninvånare ska ha hög tilltro till sina politiker och känner stor delaktighet i de kommunala besluten.

*Gunga i Aboda Klint
Foto: Henrik Tingström*

Rätten att överklaga

Myndighetsnämndens beslut om bygglov, marklov, rivningslov och förhandsbesked får överklagas till Länsstyrelsen. Beslutet får överklagas av den som är part eller sakägare och som berörs av beslutet i fråga.

En kommuns beslut att anta en detaljplan får överklagas av den som är berörd av planen och som senast under utställningstiden har lämnat skriftliga synpunkter som inte blivit tillgodosedda. Länsstyrelsen är första instans vid överklagande av detaljplaner. Länsstyrelsens beslut kan i sin tur överklagas till Regeringen.

JÄMLIKHET & JÄMSTÄLLDHET

Jämlikhet innebär att alla människor ska vara lika inför lagen och ha samma rättigheter oavsett etnicitet, tro, utseende, sexuell läggning, status, åsikt, handikapp eller kön. En av de viktigaste jämlikhetsfrågorna är jämställdhetsfrågan.

Jämställdhetslagen har till uppgift att främja både kvinnors och mäns lika rätt i arbetslivet. Lagen innehåller dels krav på att arbetsgivaren skall bedriva ett aktivt jämställdhetsarbete och dels förbud mot direkt och indirekt diskriminering på grund av kön. Dessutom finns ett förbud mot sexuella trakasserier.

Begreppet avser mäns och kvinnors lika rättigheter, skyldigheter och möjligheter och innebär att kön inte skall vara ett hinder för personlig utveckling. Jämställdhet inkluderar därmed bland annat samma möjligheter till samhällsinflytande, företagande, utveckling i arbetet och att vara ekonomiskt oberoende.

Regeringen har tagit fram fyra delmål för jämställdhetspolitiken som antogs i maj 2006:

- 1: *En jämn fördelning av makt och inflytande.* Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjligheter att vara aktiva samhällsmedborgare och att forma villkoren för beslutsfattandet.
- 2: *Ekonomisk jämställdhet.* Kvinnor och män ska ha samma möjligheter och villkor i fråga om utbildning och betalt arbete som ger ekonomisk självständighet livet ut.
- 3: *Jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet.* Kvinnor och män ska ta samma ansvar för hemarbetet och ha möjlighet att ge och få omsorg på lika villkor.
- 4: *Mäns våld mot kvinnor ska upphöra.* Kvinnor och män ska ha samma rätt och möjlighet till kroppslig integritet.

Jämställdhet och fysisk planering

Jämställdhet och fysisk planering är två begrepp som är starkt sammanlänkade. Målet måste vara att ett genusperspektiv genomsyrar all planering. Otrygghet är ett problem för många människor, särskilt kvinnor och i synnerhet äldre kvinnor. Idag upplevs många offentliga rum, särskilt nattetid, som otrygga för kvinnor. Genom att planera för säkra utemiljöer genom t ex ljussättningar kan man minska obehaget för dessa grupper vilket har positiva effekter på flera plan.

Demokrati & jämlikhet i skolan

Enligt skollagen ska alla barn och ungdomar, oberoende av kön, familjens sociala och ekonomiska förhållanden eller etnicitet, ha lika tillgång till utbildning i det offentliga skolväsendet.

Yrkesverksamma inom barn- och skolomsorgen skall arbeta för att främja jämställdhet mellan könen samt aktivt motverka alla former av kränkande behandling såsom mobbing.

Huvudansvaret för förskoleverksamheten, skolbarnsomsorgen, skolan och vuxenutbildningen ligger hos kommunerna, vilket innebär att dessa även har det yttersta ansvaret för arbetet med demokrati- och värdegrundsfrågor. Kommunerna ska fördela resurser och organisera verksamheten så att eleverna når de nationella målen och det är sedan upp till varje förskola, skola och fritidshem att välja ett lämpligt arbetssätt.

Demokrati & jämlikhet i yrkeslivet

Inom yrkeslivet finns stora skillnader mellan olika gruppers möjligheter till att göra karriär. Kön och etnisk bakgrund är faktorer som spelar in, trots att lagen förbjuder all form av diskriminering. Det är därför viktigt att kommuner arbetar aktivt med dessa frågor för att påskynda en positiv utveckling mot ökad demokrati och jämställdhet. 2009 var den årliga förvärvsinkomsten i Högsby kommun för kvinnor i genomsnitt 178 500 kronor och 236 500 kronor för män, trots att en större andel kvinnor har eftergymnasial utbildning.

STRATEGIER FÖR UTVECKLING AV DEMOKRATI, & JÄMSTÄLLDHET

- Högsby kommun ska arbeta aktivt för att öka invånarnas deltagande och samhällsengagemang.
- Kommunen ska nyttja digital teknik för att öka dialogen med medborgare.
- Skapa nätverk med ungdomsrådet, ungdomsorganisationer och föreningar för att öka ungdomars samhällsengagemang.
- Satsningar som leder till ökad integration mellan kommuninvånare ska främjas.
- Kommunen ska skapa förutsättningar i samhället för grupper som idag har svårt att konkurrera på arbetsmarknaden.

m MILJÖ- & RISKFAKTORER

Miljö- och riskfaktorer är viktiga att känna till och ta hänsyn till i planeringen för att ha möjlighet att förebygga eller minska negativa effekter. Olika miljö- och riskfaktorer kan direkt eller indirekt påverka människors hälsa och säkerhet, påverka den fysiska miljön och leda till skador på egendom. Det kan ske genom långsamma effekter, oftast beroende på miljöstörningar eller genom effekter vid en enstaka händelse som till exempel en olycka. Miljöstörningar är störningar som påverkar miljön, djurlivet och människor negativt. Miljöstörningar kan innebära både mark-, luft- och vattenföroreningar och kan orsakas såväl av nedlagda som pågående verksamheter.

Störande faktorer i den fysiska miljön.....	120
Kommunens miljöarbete.....	127
Trygghet och säkerhet.....	129
Beredskapshänsyn i samhällsplaneringen.....	132

STÖRANDE FAKTORER I DEN FYSISKA MILJÖN

Miljöfarlig verksamhet

All användning av mark eller anläggningar som på ett eller annat sätt innebär utsläpp till mark, luft eller vatten, eller som medför annan risk för olägenhet för människors hälsa och miljön, betraktas som miljöfarlig verksamhet. De miljöstörande verksamheterna i Högsby kommun ingår samtliga i myndighetsnämndens normala tillsynsverksamhet.

Nylokaliseringar och ändringar i befintliga verksamheter som har betydelse ur störningssynpunkt kräver tillstånd eller anmälan enligt miljöbalken. Vid prövningen beaktas alltid miljöstöringen och dess påverkan på närboende. De miljöfarliga verksamheterna är indelade i fyra risk klasser. Klassindelningen anger ifall en verksamhet är tillstånds- eller anmälningspliktig, vilken myndighet som ger tillstånd och vem som skall utöva tillsynen.

Verksamheter som är anmälnings- eller tillståndspliktiga omfattas av förordning 1998:901 om verksamhetsutövers egenkontroll. Detta innebär att sådana verksamheter har en lagstadgad skyldighet att fortlöpande och systematiskt undersöka och bedöma riskerna med sin verksamhet från hälso- och miljösynpunkt. Detta inkluderar exempelvis risken för kemikalieolyckor. Enligt samma förordning har verksamhetsutövaren dessutom en skyldighet att omgående underrätta tillsynsmyndigheten om en driftsstörning inträffar som kan leda till olägenhet för människors hälsa eller miljön.

Förorenad mark

Ett markområdes tidigare användning kan innebära miljöstöringar även efter det att en verksamhet lagts ned. Förorenade områden utgörs bland annat av nedlagda deponier, industrifastigheter och områden där bensin- och oljeprodukter hanterats. I Högsby kommun finns ett antal nedlagda avfallsdeponier. Dessa är inventerade och klassade med avseende på innehåll och miljöfarlighet. Det kan inte uteslutas att någon av dem i framtiden kommer att behöva någon typ av efterbehandling eller sanering. Varje upplag och dess omedelbara omgivning utgör en risk där aktiviteter som schaktning, pälning med mera kan sätta igång processer som resulterar i läckage av miljöstörande ämnen. Den som äger eller brukar en fastighet är skyldig att genast underrätta tillsynsmyndigheten om det upptäcks en förorening på fastigheten.

Doppning för blånadsskydd för virke har förekommit i Sverige sedan 1940-talet. Det är framförallt där doppningsverksamhet bedrivits, t ex vid sågverk, som det finns risk för förorenad mark. I många fall är marken förorenad i anslutning till doppningskarets uppställningsplats och de ytor där det doppade virket sedan lagrades. Dessa områden är i många fall inte sanerade.

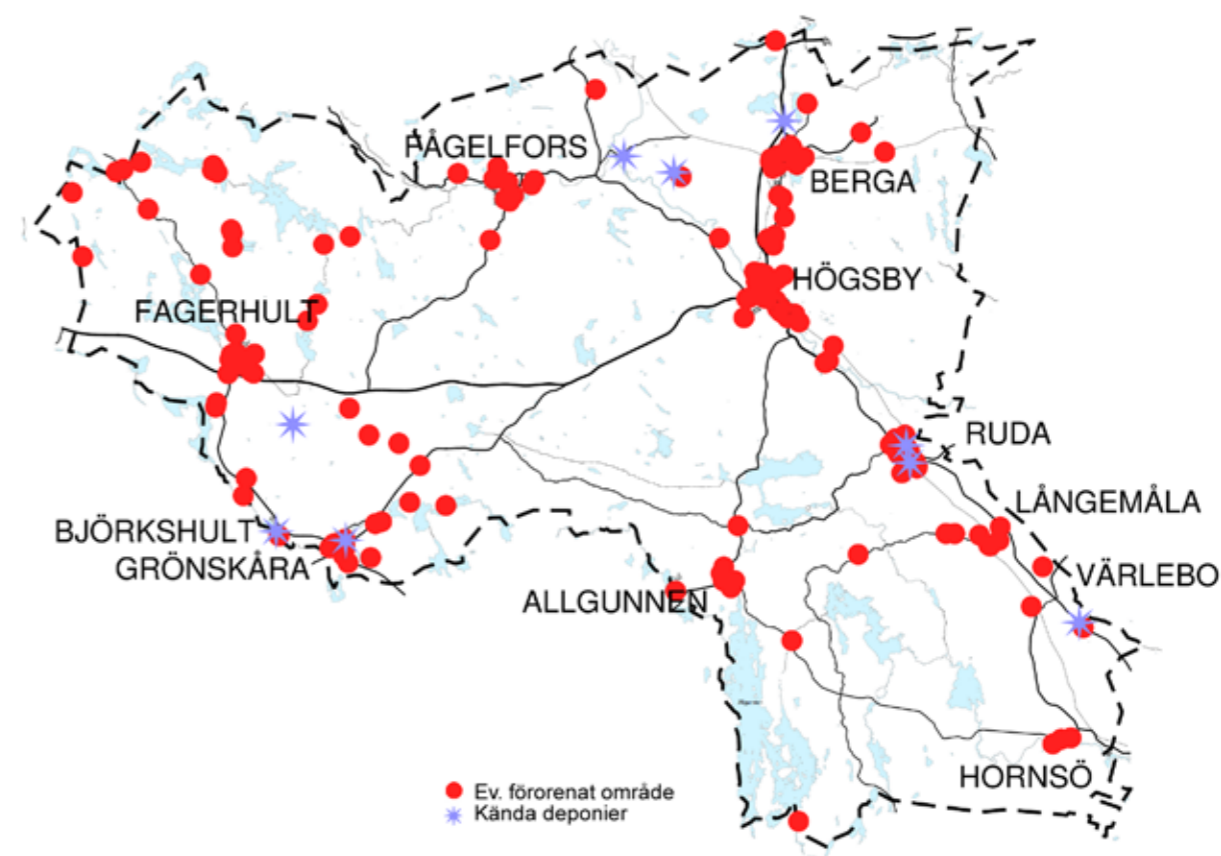
Enligt Länsstyrelsens databas har det identifierats en rad områden där förorening av mark är sannolik. Se karta på efterföljande sida. Exempel härtill är Björkshult, glasbruk där en förstudie har genomförts. I de flesta fall är det lämpligt att sanera de förorenade massorna till en nivå som anpassas till den fortsatta användningen av marken. Ett område som avses att användas för industriella ändamål behöver exempelvis inte saneras till samma nivå som ett område som avses att planläggas för bostäder.

De generella riktvärden som Naturvårdsverket har tagit fram för förorenad mark är framtagna utifrån ett antal grundläggande principer och avgränsningar. Riktvärdena markerar en föroreningshalt som inte bör överskridas för att undvika risk för oönskade miljö- och hälsoeffekter.

Vid planläggning av ett förorenat område är kommunen skyldig att se till att frågorna om förorenad mark utreds i detaljplaneskedet. Om möjligt är det lämpligt att frågan regleras i ett exploateringsavtal. På vilket sätt och till vilken nivå som mark- och vattenområdet i fråga ska saneras avgörs utifrån områdets användning. Området ska vara sanerat innan bygglov kan medges.

Det är möjligt för tillsynsmyndigheten att ställa krav på exempelvis undersökningar och efterbehandling av markområden, även om detta inte har förutsatts i planen. En detaljplan binder inte tillsynsmyndigheten i fråga om vilka efterbehandlingsåtgärder som kan vara aktuella.

Inom Högsby finns flera deponier som är nedlagda. För flera av dem finns uppenbar risk för föroreningar av omgivande mark och vatten. I dagsläget har glasbruksdeponin i Ruda och verksamhetsområdet Ruda Exportträ sanerats. En ansökan för sanering av Björkshults glasbruksområde ligger hos Naturvårdsverket.

Luftföroreningar

Förordningen om miljö kvalitetsnormer för utomhusluft anger vilka halter av luftföroreningar som inte får överskridas. För ämnena kvävedioxid, svaveldioxid, bly, bensen, ozon, kolmonoxid och partiklar gäller miljö kvalitetsnormer. Miljö kvalitetsnormen för luft gäller i hela landet och därmed också i Högsby kommun. Kommunerna har det yttersta ansvaret för att kontrollera att normerna uppfylls. Kontrollen kan ske genom regional samverkan mellan kommuner. En sådan samverkan sker i Kalmar län genom Kalmar läns luftvårdsförbund. Genom tillsyn och vid fysisk planering bör kommunen se till att normerna uppfylls. Miljö kvalitetsnormerna klaras idag i Högsby kommun.

De största källorna till luftföroreningarna i kommunen är vägtrafiken, arbetsmaskiner, industri och förbränning av biobränsle (framförallt småskalig vedeldning). Vid industriell verksamhet uppkommer luftföroreningar både som processgaser från t ex avfettning- och målningverksamhet, samt från värmeförsörjning. I Kalmar län står den småskaliga vedeldningen för nästan hälften av utsläppen av flyktiga organiska ämnen, därefter kommer vägtrafiken och fritidsbåtar.

Utsläpp i samband med eldning med fasta bränslen medför hälsorisker. Svårigheter med att lagra och torka ved samt topografin kan ytterligare försämra luftmiljön för omgivningen. Speciella krav bör ställas vid installation av pannor och kaminer liksom på teknik och bränsle, särskilt inom tätbebyggelse. De lokala hälsoskyddsföreskrifterna är ett instrument som reglerar detta och ser till att det efterlevs.

Fjärrvärme baserad på förnyelsebara energikällor skall eftersträvas där det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt, dvs framförallt i Högsby tätort men även i de andra orterna. Kommunen ska i sina kontakter i samband med byggnmälan/bygglov verka för att bästa möjliga teknik och bränsle används vid fastbränsleuppvärmning.

Vattenföroreningar

Vattenföroreningar sker huvudsakligen genom läckage, olyckshändelser och nedfall från luften (surt regn). Ytvatten kan förorenas genom utsläpp av kemikalier och näringsämnen via avlopp från bostadsbebyggelse och företag. Grundvattnet kan förorenas av infiltrerande förorenat ytvatten, t.ex. vatten från jordbruk och enskilda avlopp.

Försurning

Kväveoxider har försurande och gödande påverkan på mark och vatten och svarar för hälften av kvävenedfallet i Kalmar län. Även utsläpp av ammonium leder till övergödning. Såväl utländska utsläpp som utsläpp inom landet bidrar till försurning. Huvuddelen av kvävenedfallet driver in med syd- och sydostvindar från övriga Europa. Utsläppen kommer huvudsakligen från vägtrafik, större industrier och uppvärmningsanläggningar. Nedfallet bidrar också till övergödning av skogsmark med ökad utlakning av nitrat.

För att motverka effekterna av försurning utförs kalkning av sjöar och vattendrag. Kalkningsåtgärderna finns beskrivna i en åtgärdsplan som revideras regelbundet. I Högsby bedrivs kalkningsprojekt i Badebodaån, Trändeån och Nötån. Kalkningen bedrivs i olika omfattning från år till år. Varje år kalkas 10 sjöar, var tredje år kalkas ytterligare två sjöar och 52 våtmarker.

Biologiska återställningsåtgärder ska i första hand riktas in på att gynna en återintroduktion av försvunna arter. Åtgärderna kan vara biotoprestaurering, eliminering av vandringshinder, byggande av artificiella vandringsvägar för fisk samt återintroduktion av utslagna arter. Målet är fria fiskvägar samt återskapandet av fler lek- och uppväxtvatten för fisk. Även åtgärder som sanering av förorenat slam utgör en viktig insats.

Olyckshändelser

Olyckshändelser kan innebära stora konsekvenser och i värsta fall förstöra en vattentäkt eller slå ut livet i ett vattendrag. Det är därför av stor vikt att verksamhetsutövare och boende har en allmän kännedom om detta. Till viss del kan olycksriskerna minskas genom tekniska åtgärder (skyddsåtgärder vid känsliga områden), restriktioner (vattenskyddsområden) och bra beredningsplaner. Ändrat klimat kan medföra större risk för skyfall och översvämning, även detta kan vara ett påtagligt hot för såväl kommunala som enskilda vattentäkter.

Vattenförekomster och miljö kvalitetsnormer för vatten

År 2000 beslutade EU om en ny europeisk vattenpolitik, som innebär att ett systematiskt planeringsarbete för att bevara och förbättra kvaliteten i våra sjöar, vattendrag, kust- och grundvatten ska ske i alla medlemsländer. Högsby kommun tillhör Södra Östersjöns vattendistrikt som omfattar alla landområden med avrinning till Östersjön från och med Bråviken till och med Kullens spets i norra Öresund. Vattendistriktet innehåller hela eller delar av 10 län och 91 kommuner.

I vattendistriktet finns med nuvarande avgränsningar 580 grundvattenförekomster och 1 623 ytvattenförekomster, varav 478 sjöar, 968 vattendrag och 177 kustvatten. Omkring 3 % av grundvattenförekomsterna i vattendistriktet uppnår inte god kemisk status. De grundvattenförekomster som har bedömts ha otillfredsställande kemisk status har framför allt problem med bekämpningsmedel, arsenik och bly.

Av vattendistriktets sjöar och vattendrag bedöms cirka 45 % inte uppnå god ekologisk status. När det gäller sjöarna är det framför allt försurning, övergödning och miljögifter som orsakar att god ekologisk status inte uppnås. För vattendragen är fysiska förändringar och övergödning de största problemen. Samtliga ytvatten i vattendistriktet bedöms inte uppnå god kemisk status, vilket beror på förhöjda kvicksilvervärden. För ett mindre antal sjöar, vattendrag och kustvatten överskrids även gränsvärden för andra föroreningar, bland annat bekämpningsmedel.

Av vattendistriktets grundvattenförekomster bedöms cirka 30 % vara i riskzonen att inte nå god kemisk status 2015 och 3 % i riskzonen att inte nå god kvantitativ status till 2015. Riskbedömningen vad gäller ekologisk status visar att 85 % av vattendragen och sjöarna, och 100 % av kustvattnen är i riskzonen att inte nå god ekologisk status 2015. När det gäller kemisk status i ytvatten bedöms 10 % av sjöarna och vattendragen vara i riskzonen att inte uppnå god status 2015, om kvicksilver är exkluderat. Motsvarande siffra för kustvattnen är nästan 70 %.

Utifrån statusklassificeringen beslutas en miljö kvalitetsnorm, vilken beskriver vilket kvalitetskrav som ska gälla för vattenkvalitén i framtiden. En miljö kvalitetsnorm är en bestämmelse om kraven på kvalitén i luft, vatten, mark eller miljön i övrigt. Miljö kvalitetsnormer är styrande för myndigheter och kommuner när de tillämpar lagar och

bestämmelser, t ex vid tillståndsprövning enligt miljöbalken eller vid planläggning enligt plan- och bygglagen. Inom vattenförvaltningen fastställs miljö kvalitetsnormer för varje vattenförekomst, och anger krav på att uppnå en viss yt- eller grundvattenstatus i vattenförekomsten. Miljö kvalitetsnormerna ligger också till grund för vattenmyndigheternas åtgärdsprogram som ska bidra till att miljö kvalitetsnormerna uppnås.

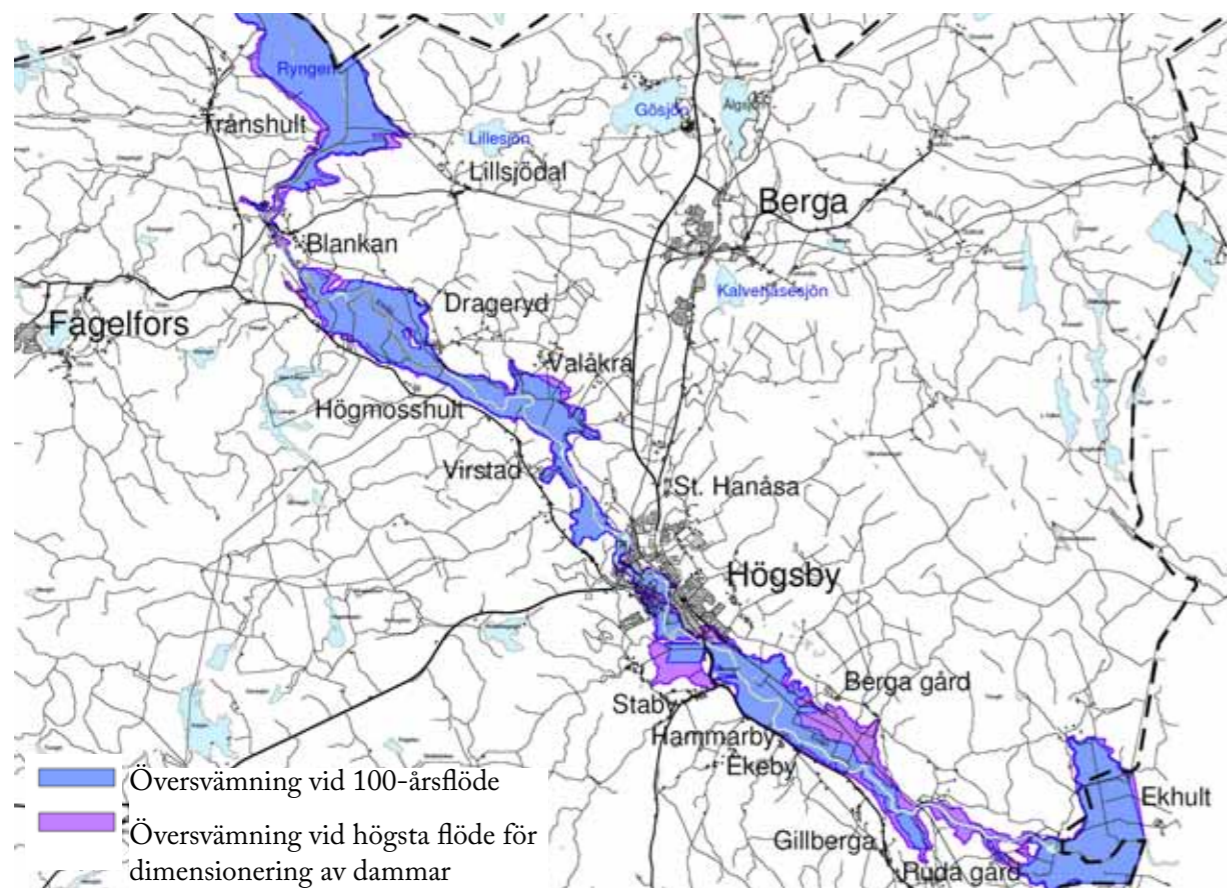
I Högsby kommun finns 20 vattendrag med en sammanlagd längd på 279 km och 9 sjöar med en sammanlagd yta på 30,8 km². Samtliga har en god eller måttlig ekologisk status. Samtliga 6 grundvattenförekomster har god kemisk status. Risken att ekologisk och kemisk status inte ska uppnås 2015 är liten. Ett av vattendragen uppnår ej god kemisk status, exkl. Hg, det är Videbäck, Kyrkevillen, som till största delen ligger i Mönsterås kommun.

En kommunomfattande VA- och vattenförsörjningsplan är under framtagande. Planen behandlar vattenförekomster i Högsby kommun, beskriver vattenförekomsternas status och åtgärdsprogram för att uppnå beslutade miljö kvalitetsnormer för respektive vattenförekomst. Planen bedöms kunna antas under 2014.

Översvämnings och erosionsrisker

I Högsby kommun har det under årens lopp, i samband med kraftiga regn och vårflöden, inträffat översvämnings. I framtiden måste vi räkna med varmare och blötare vintrar vilket kan leda till högre vattenstånd. Däremot kan somrarna bli varmare och torrare.

Emåns avrinningsområde är relativt sjöfattigt, vilket innebär att det ej sker någon större utjämning av vattnet på dess väg. Detta resulterar i sin tur i relativt kraftiga variationer i vattenflödet.

Utdikning och sjösänkning är ytterligare bidragande orsaker till starka flödesvariationer. Under 2003 har Räddningsverket¹/SMHI tagit fram en kartering av beräknade högsta vattenstånd i Emån dels i ett 100-årsperspektiv och dels under vissa förutsättningar vad gäller nederbörd m m. Materialet utgör ett underlag för prövningen av byggnationer av t ex bebyggelse i anslutning till Emån. Liknande material kommer av Räddningsverket/SMHI att tas fram även för Alsterån. Översvämningsrisker finns framförallt i de låglänta jordbruksmarkerna utmed Emådalen men berör även idag bebyggda områden inom Högsby centralort. Vid översikts- och detaljplanering samt bygglovsgivning för bostadsändamål ska 100 års flöden bör beaktas.

Inom områden med risk för översvämnings måste särskild hänsyn tas i samband med planeringsarbeten. Emåns vattenvårdförbund har hand om regleringsrätten i flera av sjöarna. Vattenvårdförbundet har en helhetssyn över Emåns avrinningsområde och handhar även flera av regleringsrätterna. Genom att styra nivåerna i sjöar samt flödet ut från dessa försöker man i görligaste mån minimera effekterna av stora nederbörds mängder.

Ytterligare inventering och analyser av de risker som finns i länet, med anledning av höga vattenflöden har genomförts 2009-2010 med hjälp av laserscanning. Målsättningen med arbetet har varit att kommunerna ska få ett bättre underlag för den fysiska planeringen. Aktuellt underlag från kartering finns att tillgå via Länsstyrelsens distributionswebb. www.lst.se. Länsstyrelsen tillhandahåller även översiktligt kartunderlag avseende områden där man bedömer att erosionsrisker kan finnas.

Buller

Buller definieras som oönskat ljud och upplevelsen av buller är i högsta grad subjektiv. Buller kan påverka trivsel, ge sömnproblem och ohälsa. Den vanligaste bullerkällan i Högsby kommun är vägtrafik. Buller från vindkraftverk, flyg, tåg, skjutbanor, bergtäkter, utomhus evenemang och industri är exempel på andra bullerkällor som kan upplevas störande. Tystnad, dvs avsaknad av oönskade ljud är något som är en bristvara i dagens samhälle. Tystnaden är ofta en stor del av upplevelsen i samband med rekreation i naturmiljöer, t ex vid skogspromenader, jakt- och fiske, bad- och båtliv.

Riktvärden och allmänna råd avseende buller ska tillämpas vid alla nyetableringar. För befintlig bebyggelse bör åtgärder vidtas där buller från vägtrafik överskrider 65 dB(A) ekvivalent utomhus. Ljudnivån inomhus bör varken överskrida 30 dB(A) eller 45 dB(A) max.

Enligt Boverkets riktlinjer ska följande bullervärden inte överskridas varken vid nybyggnation av bostadsbebyggelse eller vid nybyggnation eller väsentlig ombyggnad av trafikinfrastruktur:

30 dBA ekvivalentnivå inomhus

45 dBA maximalnivå inomhus nattetid

55 dBA ekvivalentnivå utomhus (vid fasad)

70 dBA maximalnivå vid uteplats i anslutning till bostad

För utomhusnivån avses för FBN (flygbullernivå) 55 dBA.

I befintlig bebyggelse kan det vara aktuellt att vidta olika åtgärder som avskärmar bullerkällan för att minska bullerstörningen i boendemiljön. Även åtgärder som exempelvis särskilt ljuddämpande byggnadsmaterial kan krävas för att uppfylla riktvärden för inomhusmiljön. Där möjligt kan trafikbullret minskas på en viss plats om trafiken styrs till andra gator.

¹ Sedan 1 januari 2009 Myndighet för samhällsskydd och beredskap

Radon

Radon är osynlig och avger varken smak eller lukt, är dock efter tobakrökning den vanligaste orsaken till lungcancer. Därför är mätning av radon och vid behov utförande av åtgärder ytterst viktigt.

Marken under huset är den vanligaste källan till radonproblem. Markens radonhalt varierar beroende på dess sammansättning av olika berg- och jordarter. Generellt klassificeras hela Högsby kommun översiktligt som normalriskområde avseende markradon, det finns dock mindre lokala områden som klassas som högradonmark. Eftersom riskerna för radongas lokalt kan variera kraftigt ger klassningen av riskområden ingen säker bild av radonhalten inom respektive område. Därför kan det vara viktigt att mäta radonhalten i enskilda hus.

Även byggnadsmaterial som är baserade på sten (till exempel betong, tegel, lättbetong) kan avge radon. I regel avges dock mycket små halter. I Sverige är det främst alunskifferbaserad lättbetong, så kallad blåbetong, som användes från 1929 till slutet av 1970-talet som kan orsaka radonproblem.

Även vatten från bergborrade brunnar kan innehålla radon. Radon i vatten avgår till luften t ex när vi duschar eller tvättar. Vilket innebär att personer kan bli utsatta dels via luften och dels genom att dricka vattnet. Gräns- och riktvärden finns därför för dricksvatten.

På normal- och högradonriskmark krävs radonsäkert byggande, detta gäller såväl till-/ombyggnation samt nybyggnation. Radonhalten i inomhusluften i bostäder bör ej överstiga 200 Bq/m³. Radonmätningar i bostäder är den enskilde fastighetsägarens angelägenhet att låta utföra och bekosta. Radonmätningar ska ske under perioden oktober – april. Överstiger radonhalten 200 Bq/m³ i inomhusluft, kan bidrag utgå till åtgärder som kan sänka radonhalten, dessa söks hos Länsstyrelsen. Bidraget är för närvarande 50 % av kostnaderna och max 15 000 kr för egna hem.

Elektromagnetiska fält

De forskningsresultat avseende vilken strålningshalt som kan påverka människors hälsa negativt som hittills presenterats ger inte underlag för några gränsvärden eller andra tvingande begränsningar för lågfrekventa elektriska och magnetiska fält. I de fall som åtgärder, som generellt minskar exponeringen, kan vidtas till rimliga kostnader och konsekvenser i övrigt bör det strävas efter att reducera fält som avviker starkt från vad som kan anses normalt i den aktuella miljön. Avseende nya elanläggningar och byggnader bör man redan i planeringsskedet sträva efter att utforma och placera dessa så att exponeringen begränsas i så stor utsträckning som möjligt. Högsby kommun finner att försiktighetsprincipen avseende elektromagnetiska fält ska tillämpas i den fysiska planeringen.

Den största kraftledningen som går genom Högsby kommun är en 400 kV ledning som leder från Östergötlands län till Skåne län och som går nordväst om Ruda. Enligt Svenska Kraftnäts magnetfältspolicy ska ny bebyggelse inte placeras närmare än 130 m till en 400 kV ledning.

Strålning från basstationer i master och höga byggnader

En basstation består bland annat av en antenn. Basstationen kan vara placerad i en mast eller en hög byggnad. Radiovågor sänds endast ut av antennen i antennens egen riktning, ungefär som ljuset från en strålkastare, under eller bakom antennen är radiovågorna betydligt svagare. Radiovågornas styrka på marken nära en mast är låg eftersom antennen är riktad ut från masten. Radiovågornas styrka avtar också snabbt med avståndet från antennen. Om avståndet från antennen fördubblas blir radiovågorna fyra gånger svagare. Det innebär att radiovågor är betydligt svagare då de når marken.

Referensvärden har utformats så att skadliga hälsoeffekter undviks. Vanligtvis är allmänhetens exponering från basstationerna mer än 100 till 1000 gånger lägre än referensvärdena. De referensvärden som används i Sverige har tagits fram av EU och världshälsoorganisationen WHO.

KOMMUNENS MILJÖARBETE

Samtliga Sveriges kommuner ska ha en kommunal handlingsplan för sitt arbete med hållbar utveckling. Hållbar utveckling omfattar ekologiska, sociala, kulturella och ekonomiska perspektiv. För att få en överblick inför fortsatt miljöarbete bör en samlad översyn av kommunens mål, strategier, riktlinjer och åtgärder inom miljö- och energiområdet genomföras.

Kommunfullmäktige har formulerat en miljöpolicy och miljömål för den kommuninverksamheten. Arbetet för att nå miljömålen pågår kontinuerligt, t ex har kommunens fordonspark bytts ut till etanolbilar, samt pågår en energieffektivisering och energiomställning av kommunens fastigheter. Kommunen strävar efter en kontinuerlig översyn av det fortsatta miljöarbetet.

Miljökvalitetsmålen är de målsättningar Sverige har för miljön. Det finns 16 nationella miljökvalitetsmål och på länsnivå finns det idag 117 regionala miljömål. Nedan redovisas de för översiktsplanen mest relevanta miljömålen för God bebyggd miljö, Begränsad klimatpåverkan samt Grundvatten av god kvalitet.

Det regionala miljömålet för God bebyggd miljö innebär att kommunerna ska ta ställning till följande strecksatser:

- hur ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur kan åstadkommas så att transportbehovet minskar och förutsättningarna för miljöanpassade och resurssnåla transporter förbättras,
- hur kulturhistoriska och estetiska värden skall tas till vara och utvecklas,
- hur grönska- och vattenområden i tätorter och tätortsnära områden skall bevaras, vårdas och utvecklas för såväl natur- och kulturmiljö- som friluftsliv, samt hur andelen hårdgjord yta i dessa miljöer fortsatt begränsas,
- hur energianvändningen skall effektiviseras, för att på sikt minska,
- hur förnybara energiresurser skall tas till vara och hur utbyggnad av produktionsanläggningar för fjärrvärme, solenergi, biobränsle och vindkraft skall främjas,
- hur en långsiktigt hållbar vattenförsörjning kan tillgodoses.

I detta sammanhang kan nämnas att Högsby kommun har tagit fram en energi- och klimatstrategi samt att arbetet med en policy för dricksvattenförsörjningen pågår. Förutom dessa strecksatser behandlas även buller, naturgrusuttag och avfall med regionala miljömål.

Regionalt miljömål för Begränsad klimatpåverkan innebär bl.a. att:

- Senast år 2015 skall 0,5 TWh av elproduktionen i Kalmar län komma från vindkraft.

Detta innebär för Högsby kommun teoretiskt sett, omräknat på kommunens yta och invånarantal en vindkraftsproduktion på 36 GWh. I dagsläget har dock ännu ingen vindkraftsanläggning installerats i kommunen.

Regionalt miljömål för Grundvatten av god kvalitet innebär bl.a. att:

- Vattenförsörjningsplaner för länets samtliga kommuner ska upprättas i samband med revidering av de kommunala översiktsplanerna. Vattenförsörjningsplanerna ska baseras på material som tas fram på Länsstyrelsens uppdrag enligt vattenförvaltningsförordningen. Vattenförsörjningsplanerna ska omfatta yt-, grund- och kustvatten, ta hänsyn till avrinningsområden och utgöra underlag för mellankommunalt samarbete kring vattenförsörjning.

Arbete med en kommunal VA-plan som bl.a. tar upp vattenförsörjningsfrågor pågår.

Djurhållning

Det är av stort intresse att landsbygden hålls levande genom jordbruksföretag, nya verksamheter och ny bebyggelse. Det finns dock risk för olägenheter i samband med djurhållning såsom lukt, flugor, allergener och buller.

Följande riktlinjer gäller för djurhållning

Inom planlagda områden får inte svin, höns, nötkreatur, hästar eller får hållas om inte planbestämmelserna medger detta eller tillstånd prövats enligt lokala hälsoskyddsföreskrifter. I de byar där jord- och skogsbrukets intressen prioriteras bör utvecklingen av verksamheter med djurhållning ges företräde i förhållande till nybyggnationer för boende. En avvägning mellan hälsorisker och vikten av en levande landsbygd måste göras i varje enskilt fall.

Faktorer som kan ha betydelse för att en riktig avvägning kan göras är:

- karaktär på området, är det en lantlig miljö eller tät villabebyggelse?
- antal djur, placering av t ex stall, biutrymmen och ridbana,
- gödselhantering, placering och utförande,
- paddock-/beteshagar, lokalisering och storlek samt antal djurenheter och hur frekvent hagen används,
- förhärskande vindriktning,
- topografi, finns avskärmande bebyggelse eller vegetation?
- är det en näringsverksamhet eller fritidssysselsättning?

TRYGGHET OCH SÄKERHET

Enligt lagen om skydd mot olyckor ska alla kommuner ha ett handlingsprogram med säkerhetsmål som beskriver hur kommunen arbetar med att förebygga risker och begränsa omfattningen av olyckor. Programmet ska revideras varje mandatperiod. Lagen om extraordinära händelser kräver också att alla kommuner inför varje mandatperiod ska göra en plan för hur de hanterar en extraordinär händelse. Båda lagarna ställer krav på en samordning av samhällets förebyggande och skadebegränsande arbete.

Högsby kommun har i "Handlingsprogram för skydd mot olyckor" som mål att öka tryggheten och säkerheten i kommunen genom att:

- medvetandegöra risker och hot,
- förebygga olyckors uppkomst,
- begränsa konsekvenserna vid inträffade olyckor.

Arbetet med kommunens trygghet och säkerhet bör bedrivas i arbetsområden, där ansvariga förvaltningar, bolag eller myndigheter finns utsedda för att driva arbetet tillsammans med andra verksamma inom området. Representanterna i gruppen kommer att variera beroende på vilket arbetsområde som behandlas. Följande arbetsområden har definierats:

- trafik,
- miljö,
- hälsoskydd,
- inbrott, skadegörelse samt hot och våld,
- droger,
- stora samhällsolyckor, farligt gods på väg och järnväg,
- tågtrafik med farligt gods ska så långt möjligt styras till stambanan.

Det är räddningstjänstens säkerhetsenhet som har samordningsansvaret inom verksamhetsområdet trygghet och säkerhet.

Trafiksäkerhet

Vägarna nr 37, 34 och 125 är de mest trafikerade vägarna i Högsby kommun. På dessa vägar förekommer flest trafikolyckor i kommunen. Förutom mänskligt lidande uppkommer även materiella skador.

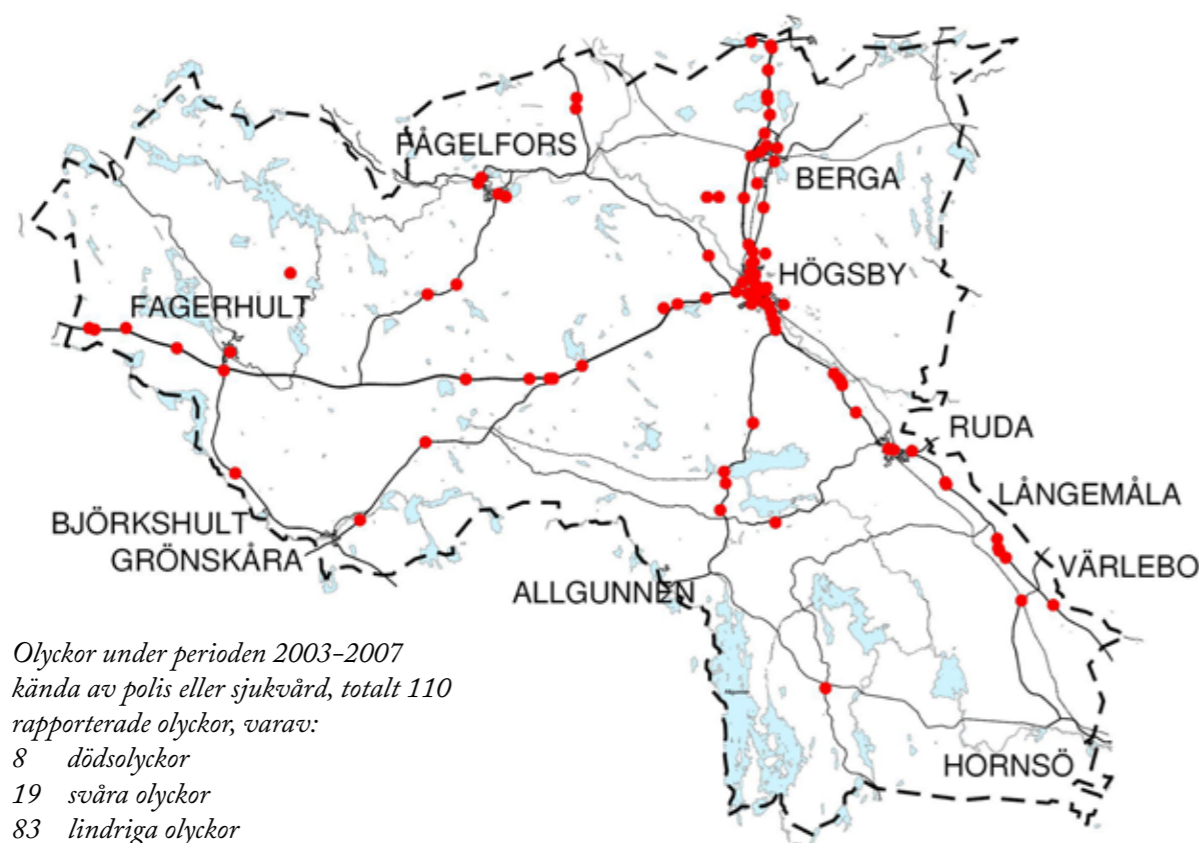
Under åren 2002 – 2007 inträffade totalt 110 trafikolyckor i Högsby kommun enligt STRADA, vilket bygger på uppgifter både från polis och från sjukvård. Av dessa var ca 30 % singelolyckor med motorfordon där sträckan Högsby och Berga är den mest drabbade.

Under 2008-2010 har åtgärder vidtagits för att höja såväl säkerhet som framkomlighet utmed RV 34 på sträckan St Alby - Glahytt. I samband med detta har även en mini-terminal och pendelparkering byggts vid Glahytt. Hastighetsdämpning på väg 125 vid Fagerhult är ett annat exempel på önskad trafiksäkerhetsåtgärd.

Kommunerna har en viktig roll vid förbättringar av trafiksäkerheten inom bland annat följande områden:

- trafikplanering och stadsplanering,
- 30 zoner och hastighetsdämpande åtgärder,
- trafiksäkerhetsåtgärder i väg- och järnvägs korsningar,
- kvalitetssäkring av egna och upphandlade transporter,
- dialog och samverkan med olika trafikantgrupper.

Hastigheten är den enskilt viktigaste faktorn för att påverka trafiksäkerheten. Om alla höll hastighetsgränserna skulle enligt Trafikverket minst 100 liv sparas varje år i Sverige.

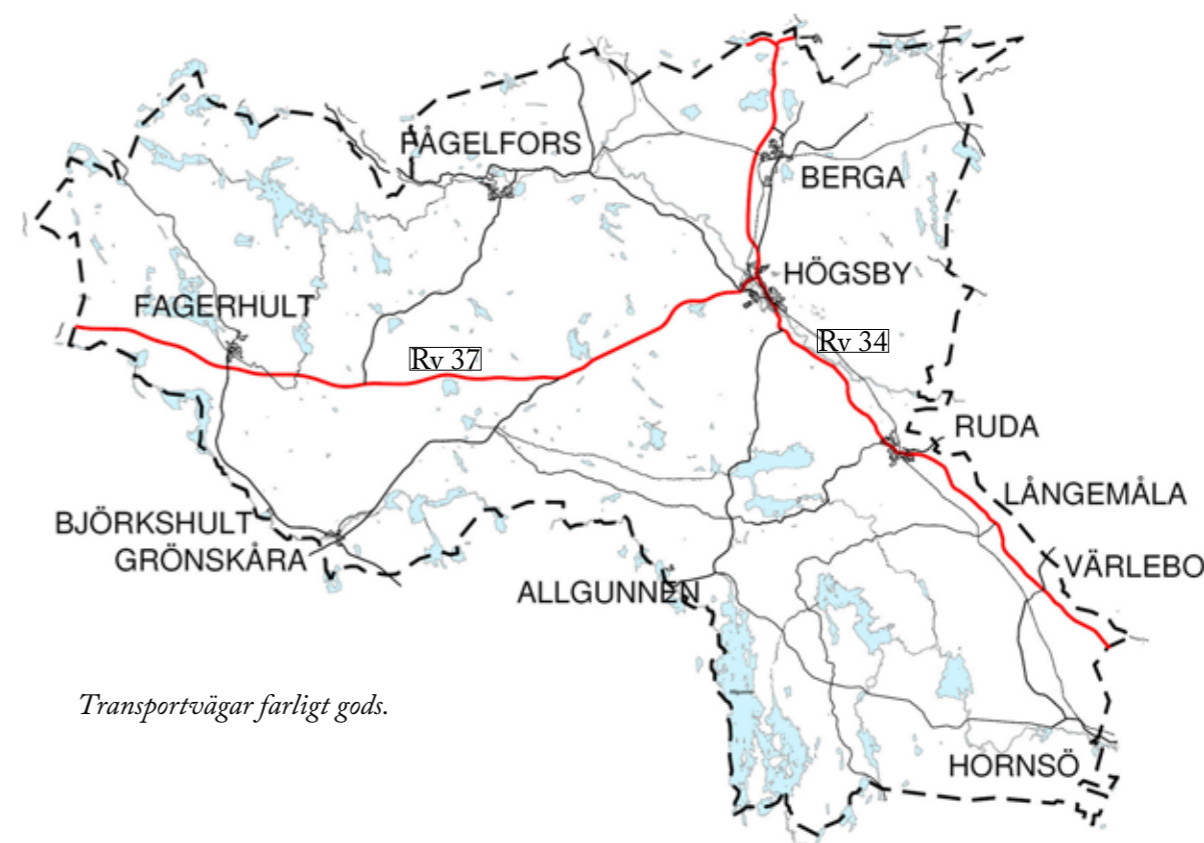
Transporter av farligt gods

Farligt gods utgörs av ämnen och föremål som är explosionsfarliga, brandfarliga, självanvändande, giftiga, radioaktiva eller frätande och som vid felaktig eller ovarsam hantering kan orsaka skador på människor, djur och omgivande miljö. Farligt gods transporteras till störst del på vägar men även på järnväg.

Länsstyrelsen rekommenderar, i samråd med övriga myndigheter, lämpliga färdvägar för transporter av farligt gods. Rekommenderade vägar för farligt gods bygger på frivillig efterlevnad. I Högsby rekommenderas att farligt gods transporteras på väg 37 och väg 34 eller på Stångådalsbanan. Transporter med farligt gods som har möjlighet bör välja väg 47 via Oskarshamn och E22 istället för väg 34 söder om Högsby.

För transport av petroleumprodukter utanför det rekommenderade vägnätet skall kortast möjliga väg från rekommenderad väg till förbrukare användas. Uppställningsplatser för fordon med farligt gods behövs för olika funktioner. Inom Högsby finns en uppställningsplats vid Kolsrum avfallsanläggning utmed väg 34.

Vid byggande i anslutning till vägar där farligt gods transporteras ska behovet av säkerhetsavstånd till vägen beaktas. Vid nybyggnationer närmare än 100 meter från rekommenderade färdvägar för farligt gods ska en riskbedömning göras för att avgöra om en ingående riskanalys behövs och för att utreda behovet av åtgärder, t ex hastighetsbegränsningar.

Trafik och hälsa

Trafiken medför en mängd faktorer som orsakar negativa hälsoeffekter, bl a:

Buller

Bullernivån hänger samman med antalet fordon, typ av fordon, hastighet, körsätt, typ av däck och vägbeläggningar. Tunga fordon bullrar mer än lätta och bullernivån ökar med hastigheten. Buller är med stor sannolikhet stresshöjande för boende. För riktvärden se även föregående avsnitt om *Buller*.

Avgaser

Vägtrafiken svarar för en stor andel av växthusgasutsläppen. Utsläppen försämrar både lungfunktionerna, är cancerogena och kan orsaka hjärtinfarkt och stroke. Bildning av marknära ozon, som i sin tur medför hälsorisker och minskade skördar är ett ytterligare exempel på trafikens negativa miljöpåverkan.

BEREDSKAPSHÄNSYN I SAMHÄLLSPLANERINGEN

Det är viktigt med beredskapshänsyn vid planering och genomförande av samhällsförändringar. Beredskapshänsyn är ett relativt gammalt begrepp som innebär en strävan mot en ökad robusthet och flexibilitet. Beredskapshänsyn är ett förebyggande arbete som skapar en medvetenhet hos beslutsfattare och andra om betydelsen av att, vid förändringar i samhället, ta vara på möjligheterna att göra samhället mer funktionssäkert och flexibelt. De flesta störningar är inte så allvarliga, men andra kan bli mycket allvarliga - då kallas de för *extra ordinära händelser*.

Samhällets förmåga att tåla olika slag av påfrestningar skall omfatta såväl händelser till följd av vädrets makter t ex storm, såväl som förmågan att möta medvetna åtgärder som syftar till att lamslå samhället, t ex sabotage.

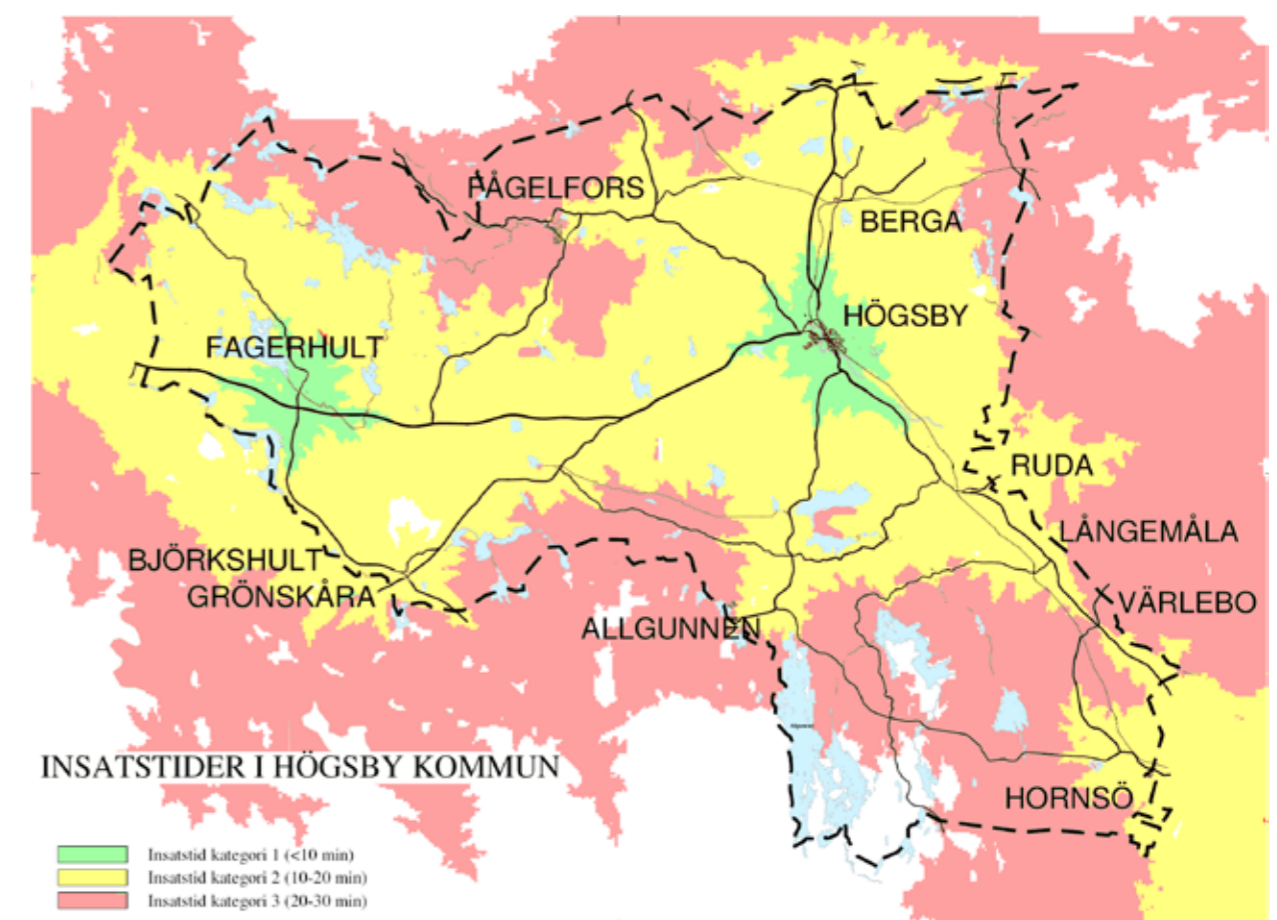
Krisberedskap i kommunen

Kommunstyrelsen är ytterst ansvarig för den generella beredskapen och att hantera olika störningar. Vid en extraordinär händelse inrättas en sk krisledningsnämnd vilken utgörs av kommunstyrelsen.

För att hantera dessa frågor har kommunen en riskhanteringsgrupp som arbetar med att lyfta fram problemområden och att föreslå åtgärder. Syftet är att i första hand försöka eliminera risker. I andra hand arbetar riskhanteringsgruppen för att mildra konsekvenserna om något skulle hända. Det kan handla sig om att vidta åtgärder vid elavbrott, då dricksvatten blivit otjänlig, en större trafikolycka inträffat, en farligt godsolycka eller dataintrång i känsliga datasystem skett.

En risk- och sårbarhetsanalys ska genomföras för Högsby kommun, vilket innebär inventering och analys av de största riskerna inom kommunen. Även en handlingsplan ska upprättas för hur man ska agera om något skulle inträffa. Riskanalysen skall ligga till grund för de beslut som tas i kommunens nämnder som kan påverka risksituationen.

Räddningstjänsten ansvarar för att initiera utförande av en mer detaljerad riskanalys när behov uppstår. Det är viktigt att det på alla samhällsområden implementeras en ökad beredskap för större olyckor.

Kartan visar insatstiderna för räddningstjänsten i Högsby kommun. Beräkningarna har utförts av räddningstjänsten i samarbete med lantmäteriet. Beräkningarna baserar sig på det befintliga vägnätet.

Skyddsavstånd kring industrier

Olika typer av störningar (buller, utsläpp, olycksrisker) från industrier och andra verksamheter kan antingen begränsas med skyddsavstånd mellan den störande industrin och den störda omgivningen eller med åtgärder i den störande industrin.

Boverkets allmänna råd "Bättre plats för arbete" från mitten av 90-talet redovisar rekommenderade skyddsavstånd mellan industrier och bostäder, skolor, daghem, sjukhus m fl störningskänsliga verksamheter. Föreslagna skyddsavstånd ger en indikation på skyddsavstånd för störningar och risker avseende miljö, hälsa och säkerhet. Inför en lokalisering, som kan medföra att störningar uppstår, skall miljökonsekvensbeskrivning och riskbedömning upprättas, som noggrant beskriver de förutsättningar som råder i det enskilda fallet.

STRATEGIER FÖR MILJÖ- OCH RISKFAKTORER

- En samlad översyn av hur vi kan förbereda oss inför ökad nederbörd bör utföras.
- Inom redovisade områden för översvämningsrisker ska dessa särskilt beaktas vid lokaliseringsprövning av bebyggelse och andra anläggningar.
- Kommunen bör stimulera och ge bättre möjlighet för befolkningen till att gå/cykla, samåka eller använda kollektivtrafik som alternativ till att ta bilen.
- Kommunen bör kontinuerligt informera fastighetsägare om risk för radon, hur mätning går till, möjligheten att sanera samt vilka bidrag som finns att söka.
- Begränsningar av störningar och riskmoment bör begränsas genom åtgärder i den verksamhet som orsakar dem.
- Kommunen ska aktivt bevaka olycksdrabbade vägsträckor och ta fram åtgärdsförslag för att minska antalet olyckor. Förslag bör fortlöpande diskuteras med Trafikverket.
- Kommunen ska verka för att siktförhållanden vid korsningar och utmed vägar inte hindras av t ex igenväxning.
- Risk- och sårbarhetsanalys samt handlingsplan ska upprättas.
- Försiktighetsprincipen avseende elektromagnetiska fält ska råda/beaktas i den fysiska planeringen.
- Fortsätta med kalkningen enligt fastställd kalkningsplan så att sjöar och vattendrag med höga naturvärden inte minskar i antal i kommunen.

m

MELLANKOMMUNALA FRÅGOR

I PBL betonas att mellankommunala intressen ska vägas in i översiktsplanen. Eftersom en regional helhetssyn är en av utgångspunkterna i översiktsplanen, är det särskilt viktigt att integrera strategierna med andra samarbetspartners i regionen. Frågorna rör kanske främst vägar och kommunikationer men även andra frågor kan samordnas med grannkommunerna. Dessutom finns bebyggelse och naturområden mm som hamnar på eller i närheten av kommungränsen och därför kräver en samsyn.

Några av Högsby kommuns samarbetspartners gällande mellankommunala frågor är:

- Regionförbundet
- Trafikverket
- Angränsande kommuner
- Länsstyrelsen
- Boverket

Mål

- Högsby kommun skall utveckla den regionala samverkan med andra kommuner, myndigheter och näringsliv.

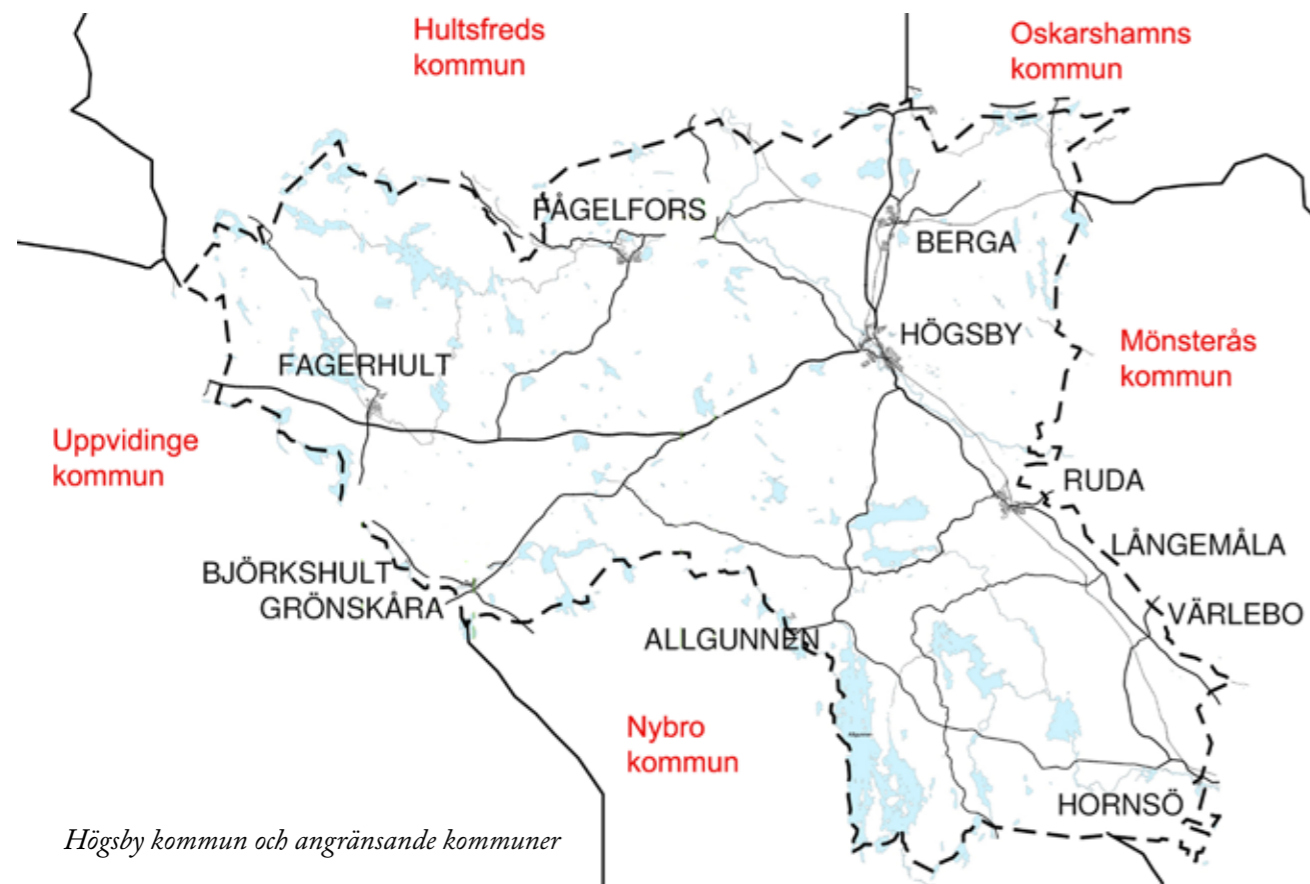
En gemensam strategi har tagits fram mellan då gällande RUPen (Regionalt utvecklingsprogram för Kalmar län) och Högsby kommun (nyare RUS finns). De frågor man har beslutat att gemensamt arbeta med de närmsta åren är:

Kommunikationer

- Snabbare pendling med tåg och buss till exempelvis Kalmar och Vimmerby - utökad arbetsmarknadsregion.
- Förbättrad vägstandard mellan Högsby och Nybro
- Lokal taxiverksamhet.
- Satsa på Oskarshamns hamn.

Fritid & Turism

- Nyttja fördelen med att Högsby ligger mitt i länet - ett utmärkt läge som mötesplats.
- Det behövs bättre information om kommunens attraktioner och besöksmål!
- Ta tillvara på Stabygårdens möjligheter.
- Ta vara på de strömmar av resande som passerar Högsby dagligen - och arbeta för ett ökat antal övernattningar.
- Lyft fram Aboda och Allgunnen som ett upplevelse- och rekreationsområde (Webbkamera över Emån).
- Undersöka möjligheten att utveckla ett nischcentrum för sötvattensfrågor kring Emån.
- Ridsport; Högsby ridhus och satsningar i Långemåla.
- Föreningslivet är en viktig del av den lilla ortens attraktionskraft.

Högsby kommun och angränsande kommuner

Utbildning

- Entreprenörskap och företagande på skolschemat, konkreta kontakter med företag under hela skoltiden - eleven skall inte bara lära för att bli anställd, det är viktigt att tillvarata barn och ungdomars kreativitet.
- Yrkesutbildning kombinerat med teori på gymnasiet.
- Det är viktigt med en duktig syokonsulent som kan lotsa eleverna vidare.

Specialsatsningar

- Högsby kommun har goda förutsättningar för att tillskapa sjönära boenden.
- Utveckla förutsättningarna för företagandet.
- Utveckla den lokala upphandlingen.
- Satsa på de små företagen - öka dialogen.
- Vara positiv till och främja företag.

Lokal service

- Dialog med samtliga orter i kommunen.
- Samverkan i lokala partnerskap för att nå goda resultat i den lokala servicen och handeln.

Kommunikationer

Pendlingen till och från närliggande kommuner är omfattande. Möjligheterna till pendling kan vara avgörande för var människor väljer att bosätta sig. Kollektivtrafiken i regionen behöver därför utvecklas för att vidmakthålla en levande landsbygd.

Det regionala bussnätet till huvudorterna bör utvecklas. Tågavgångarna bör bli fler för att tåget ska bli mer attraktivt för pendlare. Cykelvägar för nytto- och nöjesresor samt turism och rekreation behöver knytas samman i regionala stråk. Även ridleder och vandringvägar kan förbindas i ett regionalt sammanhang. Emån utgör t ex ett viktigt regionalt natur- och rekreationsstråk där det skulle vara av stort intresse att få till stånd en samlad kommunövergripande kartstudie.

Ställningstagande

- Utveckling och underhåll av det regionala vägnätet prioriteras.
- Åtgärder som effektiviserar och ökar möjligheten till pendling ska prioriteras.
- Gemensamma insatser som minskar bilberoendet bör främjas.

Näringsliv

Samverkan handlar bl a om marknadsföring samt en samordning av turistverksamheten. Kommunerna i regionen har olika förutsättningar för att locka turister till området och kan därmed komplettera varandra för att göra regionen starkare som turistmål. Arbetet med att utveckla och marknadsföra besöksnäringen sker idag i samverkan mellan Regionförbundet och kommunernas turismansvariga. Arbetet koordineras i en länsturismgrupp där turismansvarig i respektive kommun och en regional turismsamordnare ingår.

Ställningstagande

- Turismfrågor ska prioriteras.
- Näringslivets utveckling över kommungränserna ska underlättas.

Service & Utbildning

Samverkan berör främst frågor gällande gymnasieskolan. Kommunen har idag ett nära samarbete med grannkommunerna vad det gäller gymnasie- och högskoleutbildningar.

Ställningstagande

- Kommunernas samarbetet kring gymnasie- och eftergymnasiala utbildningar prioriteras i regionen.

Kultur & Fritid

Samverkan berör främst ungdoms- och fritidsfrågor. Att locka ungdomar att stanna i regionen kräver ett rikt utbud av aktiviteter vilket bör samordnas med andra kommuner.

”Kulturbygget” är ett utvecklingsprogram för kulturansvariga i kommunerna, kulturinstitutionerna, kulturkonsulenterna m fl., målet med Kulturbygget är att:

- utveckla nätverk och samverkan mellan kommunerna och kulturinstitutionerna,
- inspirera, ge nya impulser och vidareutbilda,
- medverka till att kommunerna tar fram egna kulturstrategier,
- stödja arbetet med länets utvecklingsstrategi för tillväxt och attraktivitet.

Ställningstagande

- Kommunen är positiv till gemensamma satsningar inom kultur- och fritidssektorn.

Bostadsförsörjning & Bebyggelseutveckling

Samarbetet avseende bostadsförsörjningen handlar i första hand om de befintliga byarna och bostadsområden som hamnar på och i närheten av kommungränsen. Det kan vara positivt att finna gemensamma riktlinjer för hur bebyggelsen ska utvecklas i dessa områden samt att planera för bostadsförsörjningen i framtiden. Trenderna avseende efterfrågan på bostäder ser lika ut i flera kommuner, därför kan dessa trender bemötas regionalt.

Ställningstagande

- Kommunen är positiv till ett ökat samarbete avseende bostadsförsörjningsfrågor.

Energi & Teknisk försörjning

Områden för vindkraftverk behöver beaktas i ett mellankommunalt perspektiv eftersom vindkraftsanläggningar påverkar landskapsbilden över stora områden.

Ställningstagande

- Samordning av teknisk försörjning sker idag till viss del men kan förbättras ytterligare genom att finna gemensamma strategier. Kommunen är positiv till att utveckla samarbetet i frågan.

Räddningstjänst

Brandkår, polis och sjukvård kan samordnas med grannkommunerna. Kommunen samarbetar idag med flera kommuner i regionen gällande räddningstjänst.

Ställningstagande

Åtgärder som förbättrar samarbetet och planeringen av säkerhetshöjande åtgärder är positivt.

Naturresurser

Samverkan berör i huvudsak dricksvattenförsörjning och gemensam vattenplanering längs Emån. Vattenvårdskommittéer eller vattenvårdsförbund finns för de flesta större vattendrag eller sjöar.

RIKSINTRESSEN & FÖRORDNINGAR

Övergripande mål

- I ett område av riksintresse får områdets värde eller betydelse inte påtagligt skadas av annan tillståndspliktig verksamhet.
- Områden av riksintressen ska prioriteras i den fysiska planeringen.

Riksintresse enligt 3 Kap MB.....	141
Riksintresse enligt 4 Kap MB.....	141
Riksintresse för totalförsvarets militära del.....	143
Riksintresse enligt 4 kap 6 § MB.....	143
Riksintresse för Vindbruk.....	144
Riksintresse för Naturvård.....	145
Riksintresse för Kommunikation (väg).....	146
Riksintresse för Kommunikation (järnväg).....	147
Riksintresse för Kulturmiljövård.....	148
Natura 2000.....	149
Förordningar.....	152

RIKSINTRESSEN

Mark- och vattenområden som har nationell betydelse för bevarande eller utveckling kan enligt miljöbalkens tredje kapitel betecknas som områden av riksintresse. Det kan gälla såväl kulturmiljövård som naturvård, friluftsliv, rennäring, yrkesfiske, industri, energiproduktion, kommunikationer eller vattenförsörjning. Syftet är att dessa nationella intressen ska hävdas i den kommunala fysiska planeringen och i andra beslut om markanvändning. Områdena ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada de värden som är av riksintresse.

I vissa områden kan det bli konflikter mellan motstående riksintressen. Då ska det intresset som bäst gynnar en långsiktig hushållning med mark och vatten eller den fysiska miljön i övrigt ges företräde. Anläggningar för totalförsvaret ska dock alltid ges företräde. Länsstyrelsen kan ingripa mot kommunens beslut om de bedömer att ett riksintresse riskerar att påtagligt skadas.

3 KAP MILJÖBALKEN

Miljöbalkens tredje kapitel innehåller grundläggande bestämmelser för hushållningen med mark- och vattenområden. Syftet är att redovisa vilka intressen som har särskild betydelse för samhällsutvecklingen och som därför ska ges företräde framför andra intressen då frågor om markanvändning ska avgöras.

Miljöbalken reglerar även hur konflikter mellan olika riksintressen ska hanteras. Det är meningen att de områden som omfattas av bestämmelserna om riksintresse ska pekas ut i en process där både centrala sektorsmyndigheter, Länsstyrelsen samt berörd kommun deltar. Kommunens översiktsplan är en del av denna process.

I miljöbalken 3 kap. 8 § anges grunderna för allmänna intressen och riksintressen:

”Mark- och vattenområden som är särskilt lämpliga för anläggningar för industriell produktion, energiproduktion, energidistribution, kommunikationer, vattenförsörjning eller avfallshantering skall så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av sådana anläggningar.”

4 KAP MILJÖBALKEN

I miljöbalkens 4 kapitel finns särskilda bestämmelser för hushållning med mark och vatten för vissa geografiskt utpekade områden som är beslutade av riksdagen. Dessa utpekade områden är i sin helhet av riksintresse, med hänsyn till sina natur- och kulturvärden. Exploatering inom dessa områden får därför bara ske under vissa förutsättningar.

Följande riksintressen har pekats ut i Högsby kommun:

Riksintresse	Ansvarig myndighet
Riksintresse för totalförsvarets militära del, 3 kap. 9-10 § MB.	Försvarmakten
Riksintresse 4 kap. 6 § MB.	Länsstyrelsen
Riksintresse vindbruk.	Energimyndigheten
Riksintresse för naturvård.	Naturvårdsverket.
Riksintresse för kommunikationer.	Trafikverket (f.d. Vägverket och Banverket), Sjöfartsverket, Swedavia (f.d Luftfartsverket), Telestyrelsen.
Riksintresse för kulturmiljövården.	Riksantikvarieämbetet
Natura 2000.	Naturvårdsverket.

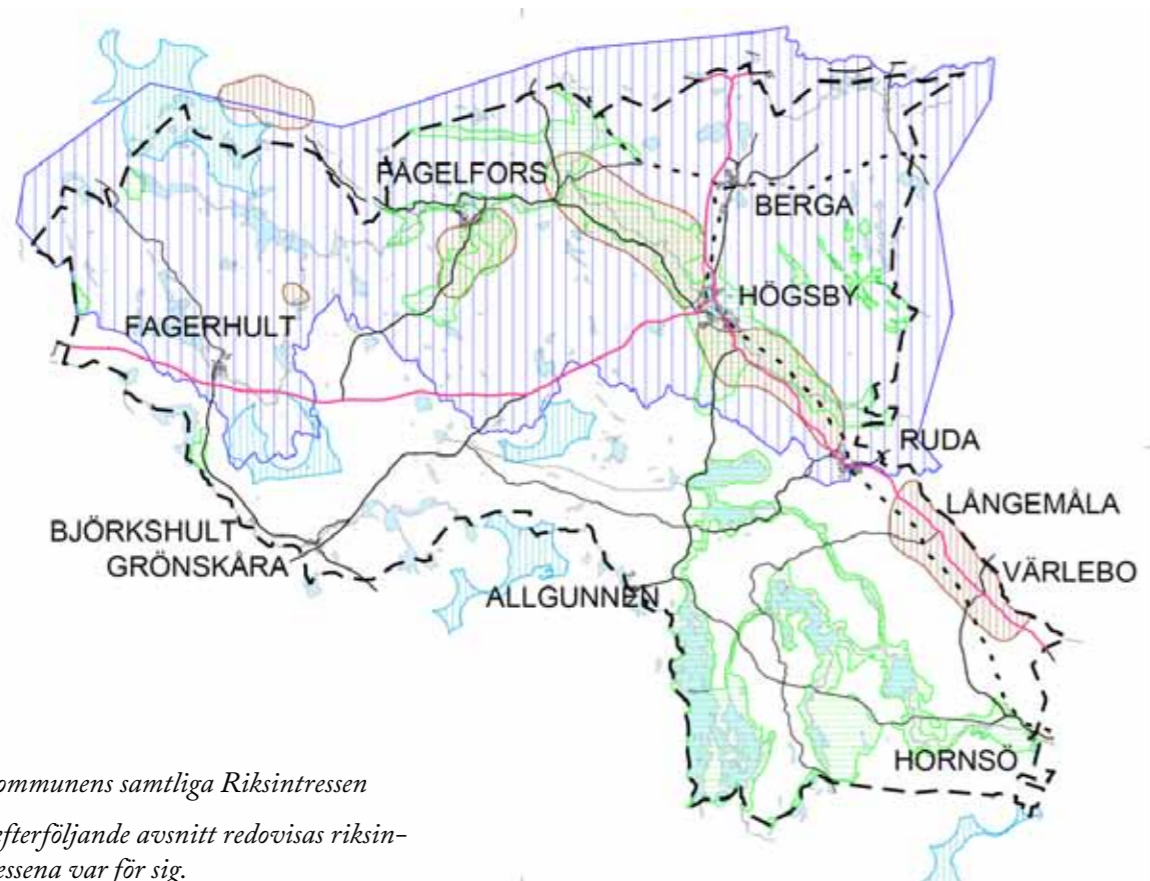
Riksintresse för totalförsvarets militära del

Riksintresset för totalförsvarets militära del (3kap 9§ miljöbalken) kan i vissa fall redovisas öppet i översiktsplanen, i andra fall inte. Dels finns områden i form av övnings- och skjutfält och flygflottiljer som redovisas öppet, dels områden som av säkerhetsskäl inte kan redovisas öppet. De senare har oftast koppling till spanings-, kommunikations- och underrättelsesystem. Huvuddelen av Sveriges kommuner är i olika omfattning berörda av riksintresset.

I Högsby kommun finns inget öppet redovisat riksintresse för totalförsvarets militära del. Riksintresset påverkas framför allt av uppförande av höga byggnadsobjekt som mastar och vindkraftverk. Därför bör Försvarmakten kontaktas i tidigt skede i ärenden. Hela landets yta är samrådsområde för objekt högre än 20 m utanför tätort och högre än 45 m inom tätort.

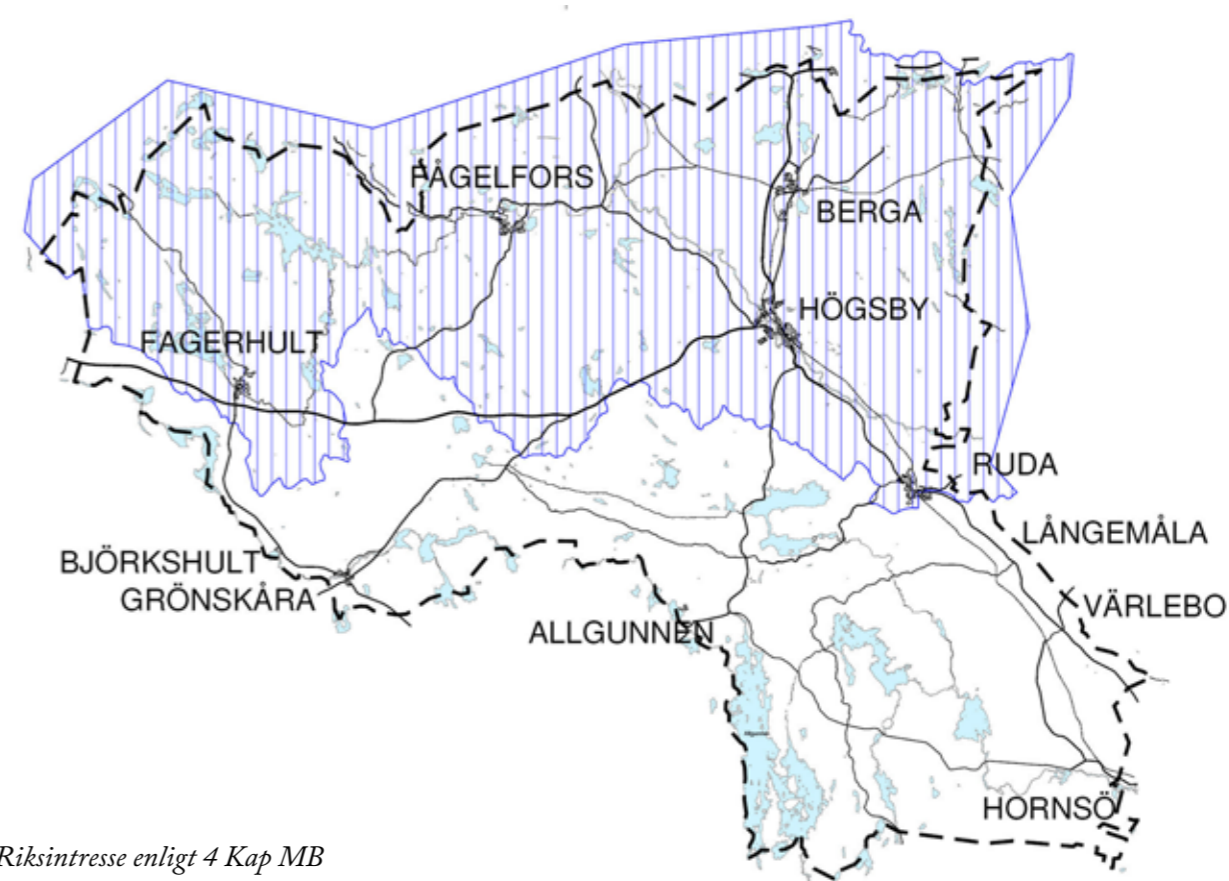
Riksintresse enligt 4 kap 6 § MB

Enligt 6 § får vattenkraftverk samt vattenreglering eller vattenöverledning för kraftändamål inte utföras i Emån med tillhörande käll- och biflöden.

Kommunens samtliga Riksintressen

I efterföljande avsnitt redovisas riksintressena var för sig.

Riksintresse enligt 4 Kap MB

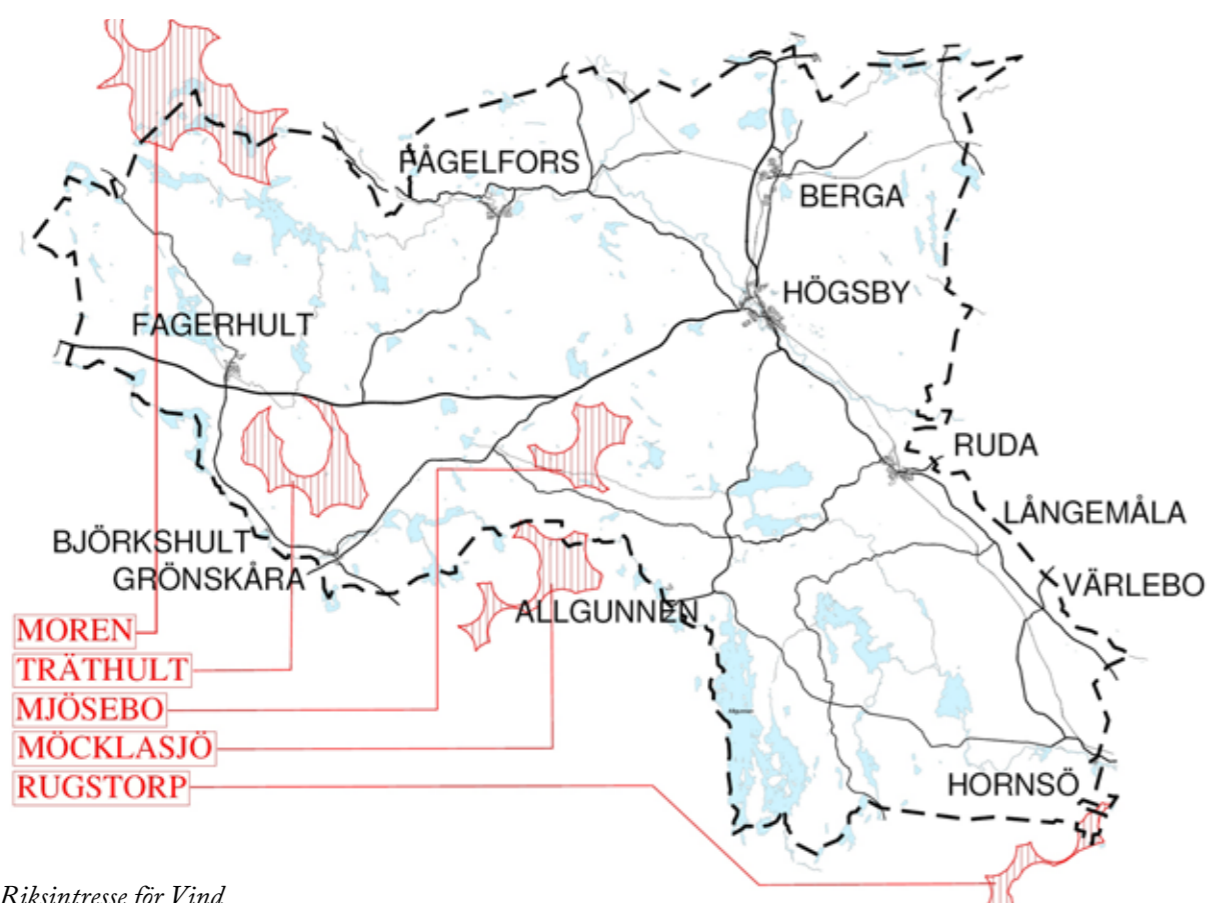
Riksintresse för Vindbruk

Följande områden är sedan 2008 utpekade som riksintresse för vind:

- Moren, omfattar 2236 ha. Området hamnar även inom Hultsfreds kommun.
- Mjösebo, omfattar 494 ha.
- Träthult, omfattar 707 ha.
- Möcklasjö, omfattar 731 ha. Området hamnar även inom Nybro kommun.
- Rugstorp, omfattar 504 ha. Området hamnar även inom Mönsterås och Nybro kommun.

Se vidare i Högsby kommuns vindbruksplan.

För närvarande har Energimyndigheten som uppdrag att redigera riksintresseområden för vindkraft. Anledningen till revideringen är att det sedan 2008 tagits fram ett större och bättre kunskapsunderlag. Arbetena beräknas bli klar under 2012.

Riksintresse för Vind

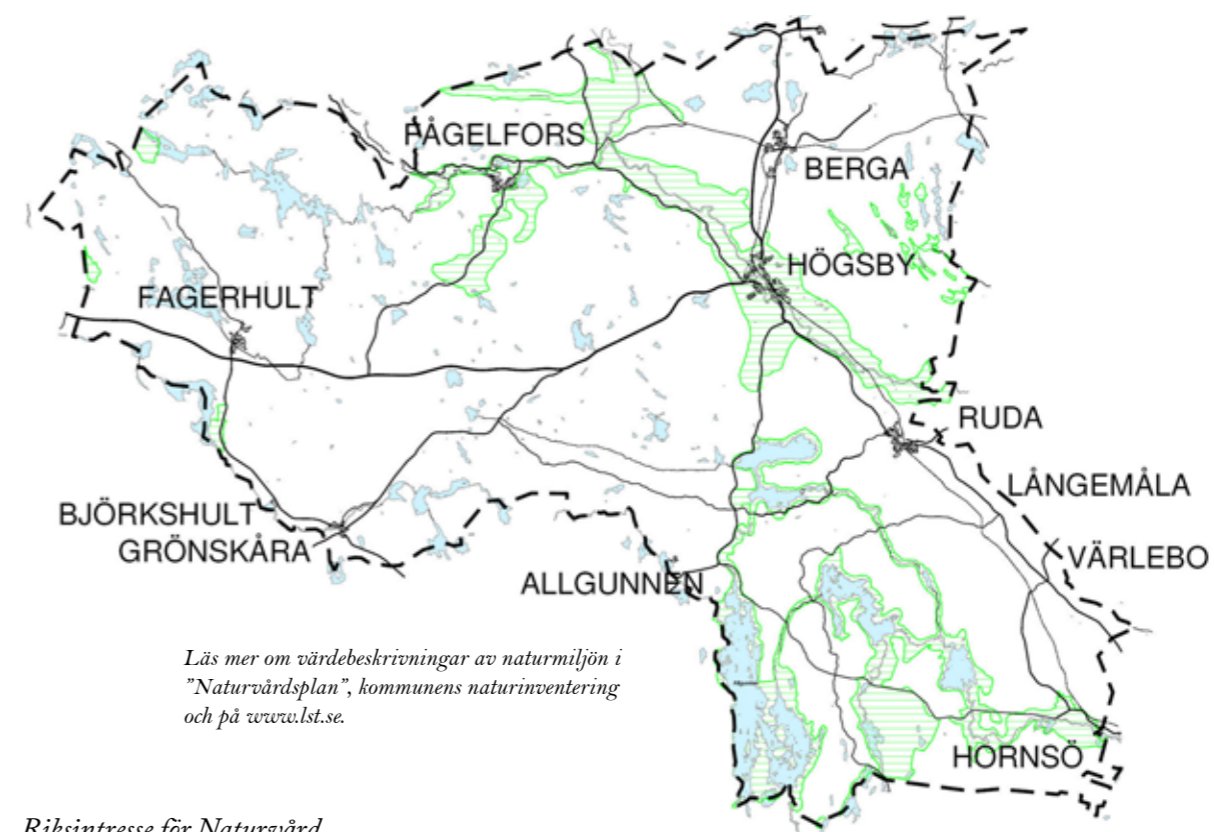
Riksintresse för Naturvård

Områden av riksintresse för naturvärden ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen. Naturvårdsverket och länsstyrelserna har inom varje naturgeografisk region valt ut de områden som bäst företräder regionens olika landskaps- och naturtyper.

Både stora och sammanhängande arealer av karakteristiska naturtyper har pekats ut men också mindre områden, till exempel om de innehåller sällsynta geologiska formationer eller naturtyper.

I Högsby kommun omfattas följande områden av riksintresse för Naturvård:

Plats	Bevarandevärden
Emåns vattensystem	geologi, odlingslandskap, vattendrag, naturskog, våtmarkscomplex, lövskog, naturbetesmark, äng, flora, fauna och mader vid rinnande vatten.
Alsteråns vattensystem	vattendrag, sjö, våtmarkscomplex, skogslandskap, odlingslandskap, fauna, strandvåtmark, myrcomplex, ädellövskog, övrig lövskog, naturbetesmark, flora och fauna.
Tribäck	odlingslandskap, naturbetesmark och flora.
Myr väster om Mada	myrcomplex, svagt välvd mosse och flora.
Århult	välbevarat odlingslandskap med naturbetesmarker och ädellövskog samt de djur- och växtarter som är knutna till dessa biotoper.

Läs mer om värdebeskrivningar av naturmiljön i "Naturvårdsplan", kommunens naturinventering och på www.lst.se.

Riksintresse för Naturvård

Riksintresse för Kommunikation (väg)

Vägar riksintressenförklaras för att de ska skyddas mot åtgärder som påtagligt försvårar byggande eller utnyttjande av vägar inom dessa områden. Det innebär till exempel att bebyggelse eller verksamheter som kan hamna i konflikt med transportleder inte bör tillåtas i anslutning till dessa.

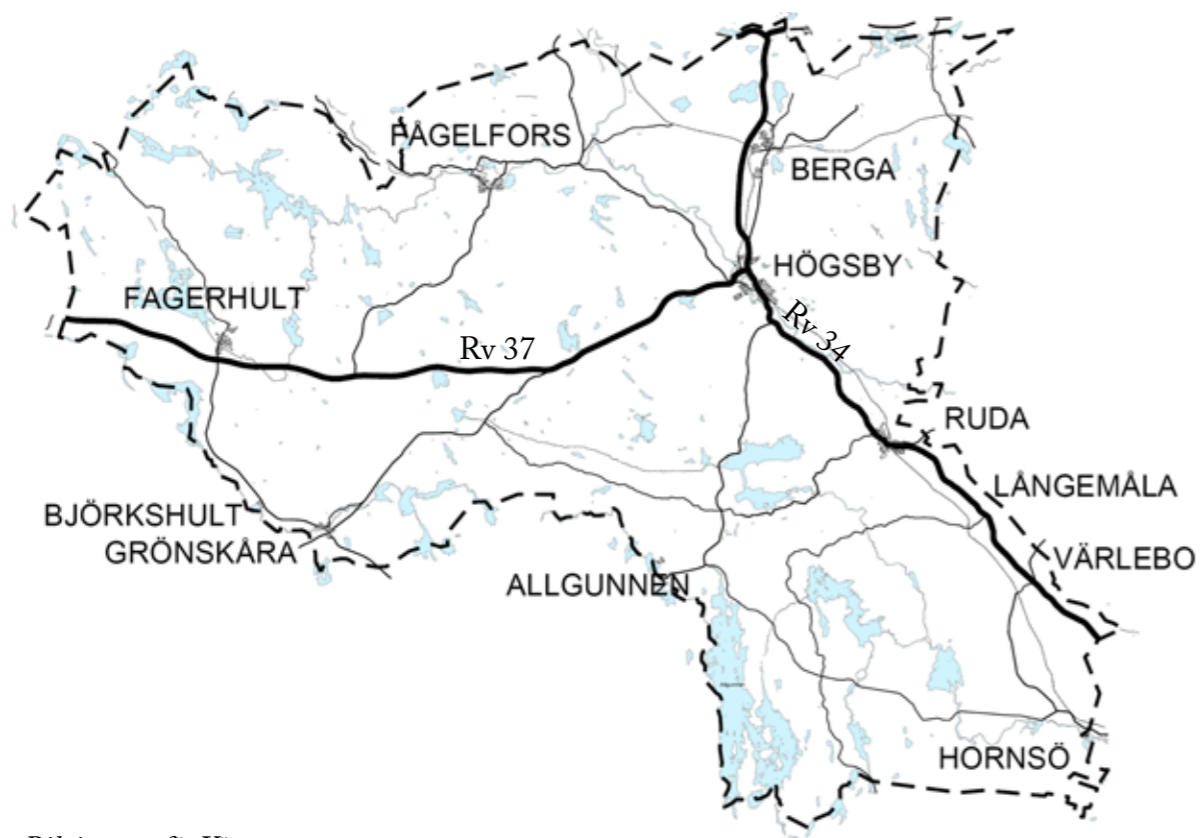
Kriterier för att riksintressenförklara vägar:

- Vägen ingår i den svenska delen av Transeuropean Network (TEN).
- Vägen ingår i det nationella stamvägnätet.
- Vägen utgör förbindelse mellan regionala centrum.
- Vägen är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik.
- Vägen förbinder kommunikationsanläggningar av riksintresse.

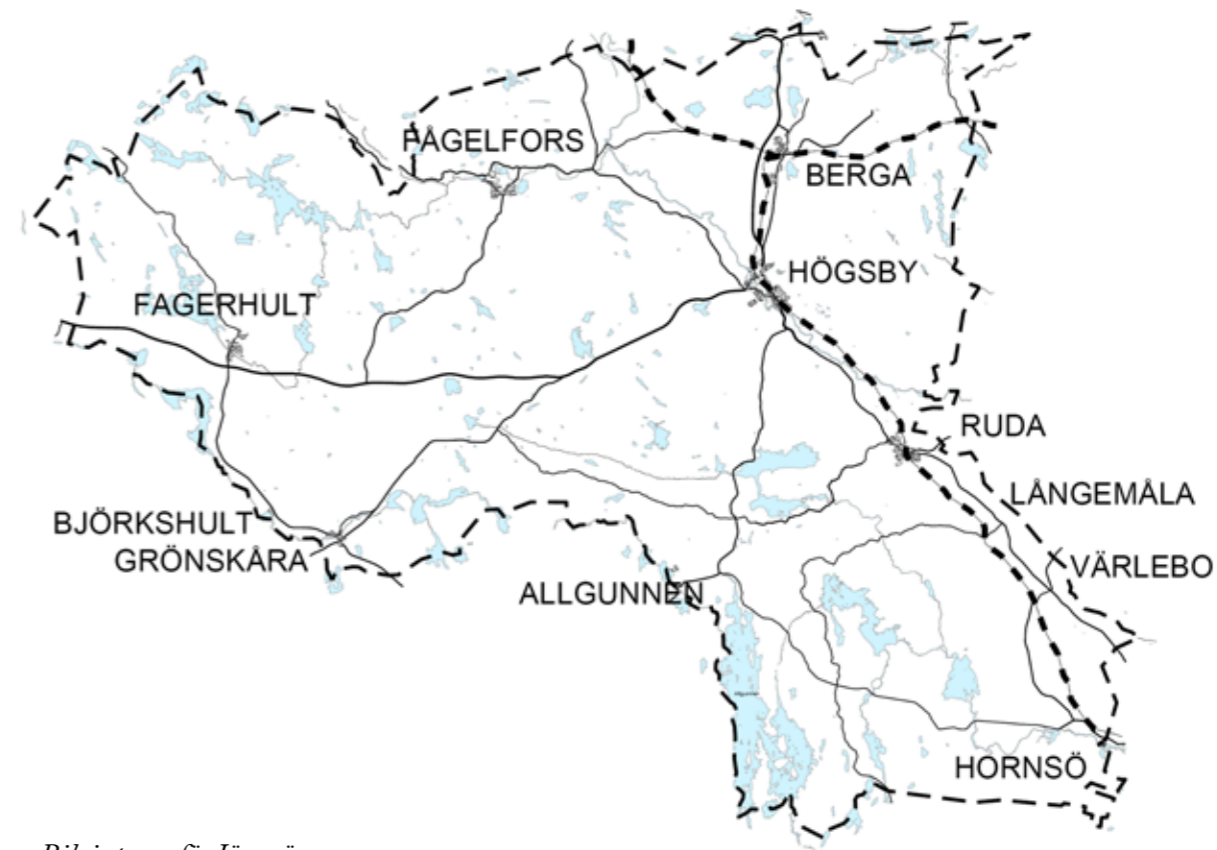
I Högsby omfattas följande vägar av riksintresse:

- Rv 34 utgör en förbindelse mellan regionala centrum.
- Rv 37 är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik.

Riksvägarna 34 och 37 utgör förbindelselänk till Oskarshamn som är hamn av riksintresse. Vägarna utgör även rekommenderade vägar för farligt gods.

Riksintresse för Väg

Riksintresse för Järnväg

Riksintresse för Kommunikation (järnväg)

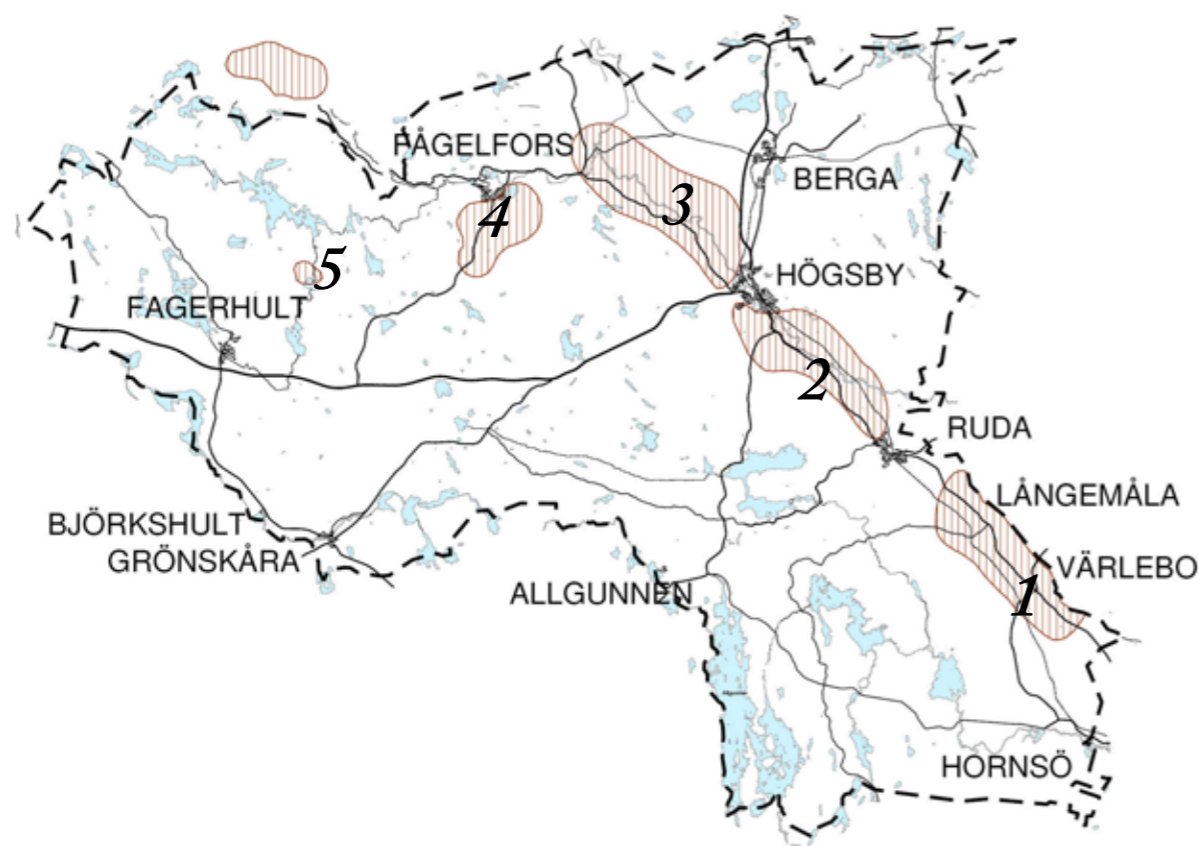
Trafikverket (f.d. Banverket och Vägverket) och Boverket har tillsammans utformat gemensamma och övergripande kriterier till ledning vid utpekande av transportsektorns riksintressen.

I Högsby kommun är Stångådalsbanan Linköping – Kalmar inklusive Berga – Oskarshamn och Blomstermåla – Mönsterås Bruk nationell, interregional eller av särskild betydelse för den regionala utvecklingen och omfattas därför av riksintresse. Delar av sträckan utgör förbindelselänk till Oskarshamn vars hamnområde är av riksintresse.

Riksintresse för Kulturmiljövård

Riksintresse för kulturmiljövård avser riksintressen med värdefulla kulturmiljöer som skyddas enligt 3 kap 6 § Miljöbalken. Riksantikvarieämbetet har ansvar för att peka ut områden av riksintresse för kulturmiljövården. Cirka 1700 områden i Sverige omfattas av riksintresse för kulturmiljövården, fem av dessa ligger i Högsby kommun, dessa är:

Plats	Bevarandevärdet
1 Långemåla - Värlebo	Bygravfält och slaggrvarpar från vikingatida/medeltida kolonisation. Småskaligt odlingslandskap med Långemåla kyrkby, torpbebyggelse, 1700-talsgästgiveriet Bötterum samt Värlebos stationssamhälle. I området ingår även Ramshults sätesgård med huvudbyggnad från 1700-talet och välbevarade ekonomibyggnader.
2 Gillberga - Staby	Småbrutet odlingslandskap på åsrygg vid Emåns dalgång. Gillberga och Staby byar med välbevarad gårdsbebyggelse från tidigt 1800-tal. Bygravfält från järnåldern. Berga och Ruda gårdar med nyklassicistiska anläggningar, alléer och parker.
3 Forsaryd - Virstad	Småbrutet odlingslandskap i Emåns dalgång med flera gårds- och bymiljöer på sannolikt medeltida bytomter och med smala åkerskiften mot Emån. Drageryd är en av landskapets bäst bevarade radbyar, skiftad på 1960-talet. Vattenkvarn.

Riksintresse för Kulturmiljövård

4 Gamlehult - Klobo	Småbruten odlingsmark i Emåns dalgång med bebyggelse från 1800-talets början. Lilla Klobo är en klungby med backiga, slingrande och delvis hägnade byvägar.
5 Ringhult	Vallgrav, hamn, husgrunder. Intill borgen ligger Ringhults by, som till största delen ligger kvar på den ursprungliga bytomten.

Natura 2000

Natura 2000 är ett nätverk inom EU som verkar för att skydda och bevara den biologiska mångfalden. Områden vars natur är värdefull ur ett EU-perspektiv ska ingå i nätverket. Det är Naturvårdsverket som koordinerar arbetet med Natura 2000-områdena i Sverige. Alla Natura 2000-områden ska ha en bevarandeplan som pekar ut naturvärdena och som beskriver vad som krävs för att värdena ska bevaras. Länsstyrelsen är ansvarig för att ta fram bevarandeplanerna och sedan ansvarar samtliga myndigheter, som arbetar med skydd av naturen, för att de efterlevs.

Bestämmelserna om Natura 2000 finns främst i 7 kap. miljöbalken (1998:808) och förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. Alla Natura 2000-områden har sedan 1 juli 2001 status av riksintresse vilket framgår av kap 4 §8 miljöbalken.

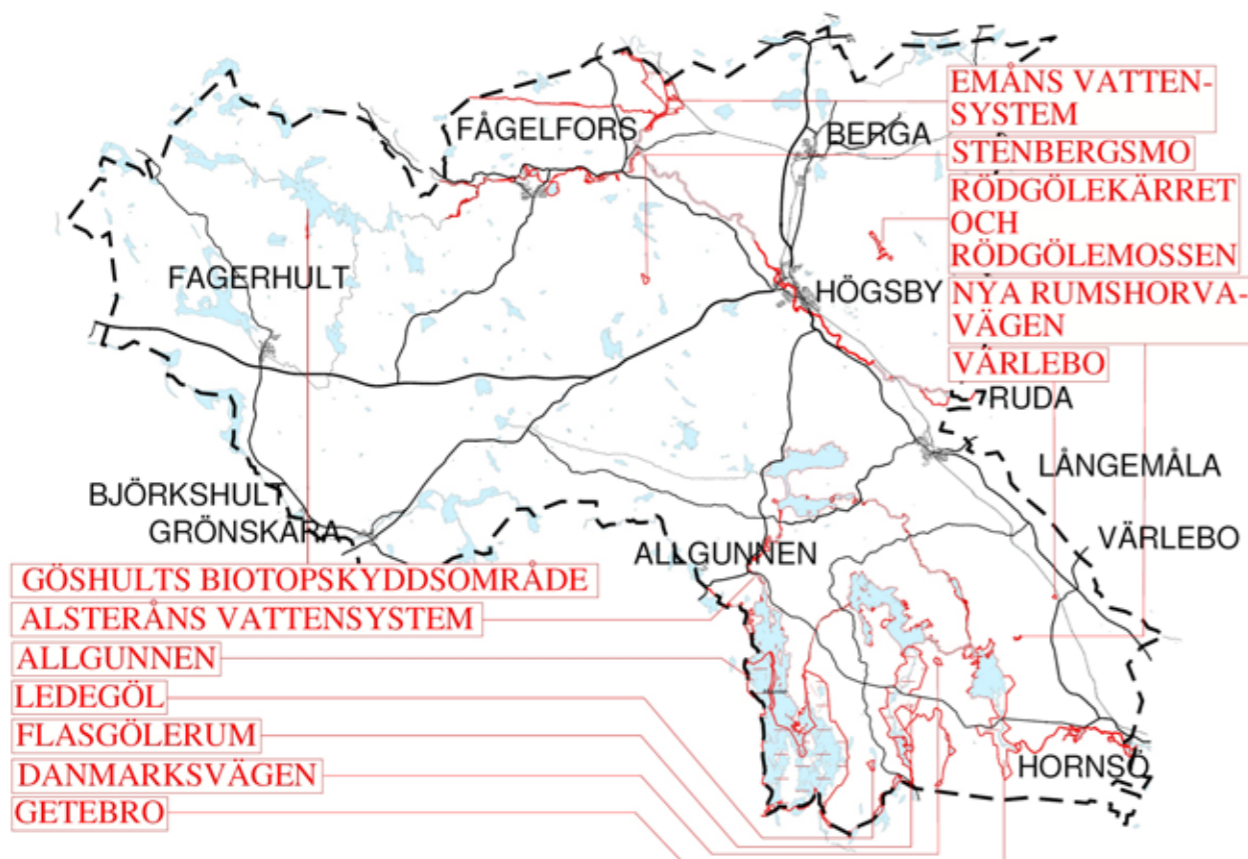
Många Natura 2000-områden är samtidigt skyddade som naturreservat. Allmänt gäller att samtliga åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön i ett Natura 2000-område kräver tillstånd. För tillståndsprövningen ansvarar Länsstyrelsen (eller kommunen alternativt miljödomstolen om dessa samtidigt prövar annan tillståndsfråga enligt miljöbalken). Tillståndsplikten gäller även åtgärder utanför gränsen för Natura 2000-området som på ett betydande sätt kan påverka miljön inom området.

Skogsstyrelsen är tillsynsmyndighet för skogsbruksåtgärder som kan påverka Natura 2000-områden.

I Sverige förekommer drygt 4000 Natura 2000-områden, Kalmar län har 175 stycken, varav 14 finns i Högsby kommun.

Område	Storlek	Bevarandevärdet
Allgunnen	1760 ha	En mångformig och representativ oligotrof (näringfattig) sjö med artrik fiskfauna (18 arter). Hydrologin är mycket ovanlig.
Alsteråns vattensystem	2109 ha	Vattenområdet omfattar särpräglade och variationsrika vattenmiljöer som bl a hyser sällsynta biotoper och gör området till en viktig livsmiljö för flera hotade eller sårbara arter.

Bokhultet vid Alsterån	14 ha	Området består av artrika lövträdsbestånd och hyser mycket höga entomologiska (insektologi) värden. I området har hittills påträffats 20 rödlistade skalbaggsarter samt 53 andra arter som är upptagna i rödlistan.
Danmarksvägen	6,3 ha	En äldre, naturskogsartad bokskog. Merparten av bokbeståndet har en ålder som uppgår mellan 100 och 150 år. I området finns gott om död ved i form av döda träd och lågor samt några mycket grova, ihåliga högstubbar av bok. Området ligger inom riksintresse för naturvård.
Emåns vattensystem	1608 ha	Emån är det största vattendraget i sydöstra Sverige. Huvudfåran utgörs av naturtypen "naturliga större vattendrag". Natura 2000-området är i sin helhet riksintresse för naturvärden och nedre delen av Emån är av riksintresse för friluftslivet.
Flasgölerum	339 ha	Området är mångformigt och har ett rikt utbud av biotoper och vegetationstyper.

Natura 2000-områden

Getebro	243 ha	Området kännetecknas av våtmarker och skog. Här finns en rik fauna och flora knuten till lång skoglig kontinuitet med ett flertal rödlistade insekter, lavar och svampar.
Gölekärret och Rödgålemossen	16 ha	Ett mångformigt och orört myrkomplex som har en säregen karaktär med många gölar. Området finns med i den nationella myrskyddsplanen och hela området ligger inom riksintresse för naturvård samt inom naturvårdsplan klass 1. Natura 2000-området har tillkommit genom frivilligt åtagande av markägarna.
Göshults biotopskyddsområde	3,7 ha	Området domineras av tall med relativt stort lövinslag, framför allt av asp. Här finns gott om senvuxna och knotiga träd samt ett stort inslag av död ved. Förekommande signalarter antyder en längre skogskontinuitet.
Ledegöl	7,2 ha	En skogssjö med flacka, barrskogsklädda eller myrartade stränder. Utmed bäcken som sammanbinder Ledegöl och Alsterån finns sumpskog och sydväst om sjön finns en naturskogsartad barrblandskog. Området har goda förutsättningar att hysa ett rikt insektsliv.
Nya Rumshorvavägen	2,4 ha	Ett äldre bokskogsbestånd av lågörttyp och ett av de nordligaste spontant uppkomna bokbestånden. Syftet med Natura 2000-området är att bevara en äldre naturskogsartad bokskog med dess typiska växt- och djurarter.
Ryngen	270 ha	Den forna sjön Ryngen utgörs av vidsträckt våtmarksområde med fuktängar som översvämmas årligen av Emån. Området är det största, ännu hävdade våtmarkslokalen i Småland. Området är en viktig häckningsplats för våtmarksfåglar.
Stenbergsmo	6,2 ha	En naturskogsartad barrblandskog i kuperad terräng, cirka fem kilometer väster om Högsby. Skogar av denna karaktär är idag sällsynta i södra Sverige.
Värlebo	1,3 ha	Området utgörs av en boklund. Några av träden är upp till 400 år gamla och här finns en ovanligt stor kvantitet död ved, vilket gjort att området hyser en stor skalbaggsfauna. Området ligger inom riksintresse för kulturmiljö och regionalt område för bevarande av odlingslandskapet.

FÖRORDNINGAR

Förordningar är kompletterande föreskrifter till gällande lag, som fastställts av regeringen.

Biotopskydd, 7 kap 11§ MB

I kommunen finns ett stort antal biotopskydd, vars syfte enligt MB 7 kap § 11 är att skydda livsmiljöer av särskilt skyddsvärda arter. Länsstyrelsen ansvarar för skyddet av biotop i det öppna jordbrukslandskapet och Skogsstyrelsen för skyddet av biotop i skogsmark. Som exempel på biotop i skogsmark kan brandfält, ravinskogar, äldre naturskogstypade lövbestånd, alkärr, gamla hassellundar och urskogstypade barrskogstypade bestånd nämnas. Landskapselement som alléer, stenmurar, åkerholmar, småvatten, odlingsrösen och källor med omgivande våtmarker i jordbruksmark omfattas av ett s.k. generellt biotopskydd. Förutom de generella biotopskydden har inom Högsby kommun för närvarande nio biotopskyddsområden utpekats av Skogsstyrelsen. Information om dessa finns i kommunens naturvårdsplan och Skogsstyrelsen karttjänst "skogens pärlor". Se www.skogsvardsstyrelsen.se.

Djur- och växtskyddsområde, 7 kap 12 § MB

Om det utöver begränsningarna i jakt- och fiskelagstiftningen behövs särskilt skydd för en djur- eller växtart inom ett visst område, får Länsstyrelsen eller kommunen meddela föreskrifter som inskränker rätten till jakt eller fiske eller allmänhetens eller markägarens rätt att uppehålla sig i området. Ansvar för djurskyddet vilar alltid på den enskilde djurhållaren enligt Djurskyddslagen. Länsstyrelsen har ansvaret över att kontrollera så att djurskyddslagen efterlevs. Jordbruksverket är en central myndighet vars uppgift är att samordna och vägleda kommuner och länsstyrelser djurskyddsarbete.

Kulturminne, Kulturminneslagen

Länsstyrelsen utser byggnadsminnen samt har det övergripande ansvaret för att lagen efterlevs. I Högsby kommun finns totalt 1362 fornlämningar, se Länsstyrelsens fornlämningsregister. Bötterums gästgivargård är ett av kommunens två byggnadsminnen. Gården är idag ett hembygdsmuseum belägen vid riksväg 34 mellan Långemåla och Ruda. Gästgiveriet, från 1753, är delvis tidsenligt möblerat. Även vagnslider, sädesmagasin och slöjdbod ingår i museet. I kulturminnet ingår dessutom det gamla tingshuset. I rättarstugan, från 1802, finns skolmuseum, torparkök, byhandel och hantverkarstugor.

Naturminne, 7 kap 10 § MB

Ett naturminne är ett mindre naturområde eller naturobjekt med liknande skydd som naturreservat. Det kan t ex handla om enskilda träd som är särskilt gamla och värdefulla ur naturvårdssynpunkt och som därför skyddas med naturminnesmärkning. Det är dessutom vanligt att speciella och stora flyttblock har fått detta skydd eller mindre markområden med ovanliga växter. Stora ekar är idag det vanligaste naturminnet i Sverige. Naturminnen är markerade med en skylt med texten "Naturminne. Fridlyst enligt lag". Det är inte längre så vanligt att skydda natur genom naturminnesmärkning. Idag ser man värdefulla naturobjekt i ett större sammanhang och därför skyddas numera dessa främst genom naturreservat.

I Kalmar län finns drygt 200 naturminnen. Cirka 95 procent av länets alla naturminnen är enskilda träd eller grupper av träd, oftast ekar. I Högsby kommun fanns år 2001 elva stycken naturminnen:

Plats	Bevarandevärde
Fagerhult socken på fastigheten Sadeshult 2:1	Elva ekar, två bokar och fyra tallar med botaniska värden som är spridda runt byn.
Fagerhult socken på fastigheten Sadeshult 2:1	En ek med botaniskt värde.
Fastigheten Fågelfors utanför Fågelfors kyrkogårdsmur	Två ekar med botaniska värden.
Fastigheten Fågelfors utanför Fågelfors kyrkogårdsmur	Två ekar med botaniska värden.
Fågelfors socken på fastigheten Fåglebo 2:1	Idegranar som växer vid Nötån och på en ö i samma vattendrag. Botaniska värden.
Fagerhult socken på fastigheten Skinberga 2:3	En död tall med botaniskt värde.
Fagerhult socken på fastigheten Skinberga 2:3	En ek med botaniskt värde. Området närmast eken bör hållas ren från sly.
Fagerhult socken på fastigheten Fagerhult 1:1, 1:2	Fem ekar längs vägen med botaniska värden.
Långemåla socken på fastigheten Böta 3:5	En stor lind som kallas "Drottningelinden" med botaniskt värde.
Långemåla socken på fastigheten Bötterum 2:2	En trädbevuxen kulle invid vägen som består av tre ekar, en död tall, två lindar och en bok. Botaniska värden.
Långemåla socken på fastigheten Barneby 3:5	Ett stort antal ekar (14 stycken) med botaniska värden.

Miljöskyddsområden, 7 kap 19 § MB

Ett större mark- eller vattenområde får förklaras som miljöskyddsområde, om det krävs särskilda föreskrifter därför att området eller en del av området är utsatt för föroreningar eller annars inte uppfyller en miljökvalitetsnorm.

Vattenskyddsområden

Ett område med vattenförekomst som har betydelse för dricksvattenförsörjningen skyddas som vattenskyddsområde. Både en potentiell och en existerande vattentäkt kan skyddas på detta sätt. Inom vattenskyddsområdet gäller Länsstyrelsens föreskrifter till skydd för grundvattnet. Alla allmänna vattentäkter och övriga större vattentäkter bör omfattas av skyddet.

Vattenskyddsområden ger ett bra skydd mot föroreningar från stationära verksamheter och markanvändning men fungerar sämre när det gäller akuta föroreningsutsläpp. Riskinventeringar bör därför utföras och beredningsplaner upprättas för att säkerställa skyddet även vid akuta händelser.

Det viktigaste verktyget för att säkerställa en vattentillgång som används, eller kan komma att användas, för vattenförsörjning är att anordna vattenskyddsområden med föreskrifter som begränsar vad man får göra inom området. Det görs med stöd av 21 – 22 §§ i 7 kapitlet i Miljöbalken. Vattenskyddsområden kan utses av Länsstyrelsen eller kommunen. Inom ett vattenskyddsområde begränsas t ex användningen av kemikalier, hantering av petroleumprodukter, utsläpp av avloppsvatten, täktverksamhet med mera. När ett vattenskyddsområde har upprättats sätts skyltar upp längs vägarna som informerar om vattenskyddsområdet. Detta är en viktig del i det förebyggande arbetet för att snabbt vidta åtgärder för att skydda vattentäkten vid exempelvis en trafikolycka där bensin eller olja läcker ut. Ytvattentäkt finns ej i Högsby kommun dock ett antal vattenskyddsområden.

Naturreservat, 7 kap 4 § MB

Naturreservat skapas för att skydda och bevara arter och livsmiljöer, återställa eller nyskapa värdefull natur eller för att gynna friluftslivet. Det är Länsstyrelsen som bildar de flesta naturreservaten, men även kommunerna har den möjligheten. Naturreservat kan bildas både på statlig och på enskild mark. Oftast utgår ersättning till markägaren. Det är Länsstyrelsen som är den högsta förvaltaren av naturreservaten.

Enligt miljöbalken finns fem giltiga skäl att bilda naturreservat:

- bevara den biologiska mångfalden,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- sörja för människans behov av friluftsliv,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer,
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Följande områden är skyddade som naturreservat i Högsby kommun idag:

Aboda

Aboda Klint är en förkastningsbrant som reser sig 50 meter över omgivningen och stupar lodrätt ner i sjön Kleven. Uppe på klinten finns ett utsiktstorn varifrån man har milsvid utsikt över skogs- och sjölandskapet. Området har framförallt en stor betydelse för det rörliga friluftslivet.

Allgunnen

Allgunnenområdet har både ur ett internationellt och nationellt perspektiv mycket höga naturvärden. Detta på grund av den stora mångfalden av naturtyper, växtsamhällen, strukturer och processer som skapar förutsättningar för en synnerligen rik fauna och flora med förekomst av många rödlistade och sällsynta arter. Reservatet har tillsammans med flera andra områden i Hornsö- Allgunnenområdet ett mycket högt entomologiskt bevarandevärde. På grund av de många naturskogsartade skogstyperna återfinns här bland annat över 200 rödlistade vedskalbaggar.

Bokhultet

Det naturskogsartade bokskogsområdet har höga naturvärden beroende på att det finns få liknande bestånd kvar och att en stor mångfald av djur och växter är knutna till dessa biotoper. De entomologiska värdena är mycket höga med bland annat ett tjugotal hotade skalbaggearter. Området har även höga botaniska värden med växtarter knutna till ädellövskog. Syftet med reservatet är att bevara en naturskogsartad bokskog med flora och fauna i huvudsakligen orört skick samt att ge möjlighet till naturupplevelse och vetenskaplig forskning.

Danmarksvägen

Reservatet är beläget mellan Hultsnäsesjön och Barnebosjön och består av äldre naturskogsartad bokskog med inslag av gran och olika typer av lövträd. Områdets naturvärden är knutna till den äldre naturskogsartade bokskogen som hyser en stor mångfald av djur och växter. Här finns höga entomologiska värden med många hotade arter samt höga botaniska värden framförallt avseende hotade kryptogamer (levande organismer som bakterier, växter och svampar som sprider och förökar sig med sporer).

Flasgölerum

Reservatet utgörs av ett mångformigt område av skog och våtmarker som innehåller ett komplex av olika vegetationstyper och biotoper. Flasgölerum utgör tillsammans med andra områden i anslutning till Hornsö ekopark, ett kärnområde för bevarandet och skapandet av livsmiljöer för vedlevande insekter samt för att möjliggöra en återetablering av vitryggig hackspett. Forsärla, kungsfiskare och fiskgjuse har under häckningstid observerats vid Alsterån.

Getebro

Naturreservatet utgörs av ett skogs- och våtmarkskomplex i anslutning till Alsterån söder om Barnebosjön. Våtmarkerna består främst av mader längs Alsterån, varav flera hävdas genom slätter. I södra delen ligger den stora kärrmarken Berkeven som är en av de östligaste växtplatserna för klocklång. Vid Hundströmmen finns ett naturskogsartad område med flera grova och mycket gamla jätteekar som hyser en rik kryptogamflora.

Grysebo

Inom Grysebo naturreservat förekommer ett flertal värdefulla biotoper av skiftande karaktär som t ex öppna eller träd- och busklädda betesmarker, ädellövskogar med äldre träd, hållmarksskogar med tall och ek, blandskogar, lövsumpskogar, skogsbevuxna myrmarker samt öppna kärr och gungflyn. Reservatets naturvärden höjs väsentligt genom den mångformighet och blandning av olika skogs-, äldre odlings- och våtmarksbiotoper som uppträder inom området.

Kyllen

Kyllen naturreservat kännetecknas av skogs- och myrområden med förekomst av äldre trädbestånd, ihåliga träd och trädlägor. Områdets höga naturvärden är främst knutna till äldre lövbrännor och tidigare brandpräglade tallskogar. Inom reservatet förekommer även en variation av olika våtmarkstyper som gölar, öppna fattigkärr, sumpkärr, skvatt-ram, tallmossar och lövsumpskogar.

Ledegöl

Naturvärdena består av den äldre naturskogsartade barrblandskogen och den mångfald av djur och växter som är knuten till dess biotoper. Ett flertal rödlistade svampar, lavar och skalbaggar förekommer i området. Orörda, naturskogsartade skogar av denna typ är mycket ovanliga i denna trakt och i länet i sin helhet.

Lixhultsbrännan

Området består till stor del av gamla lövträd där hackspett och tjäder trivs liksom många hotade arter.

Nya Rumshorvavägen

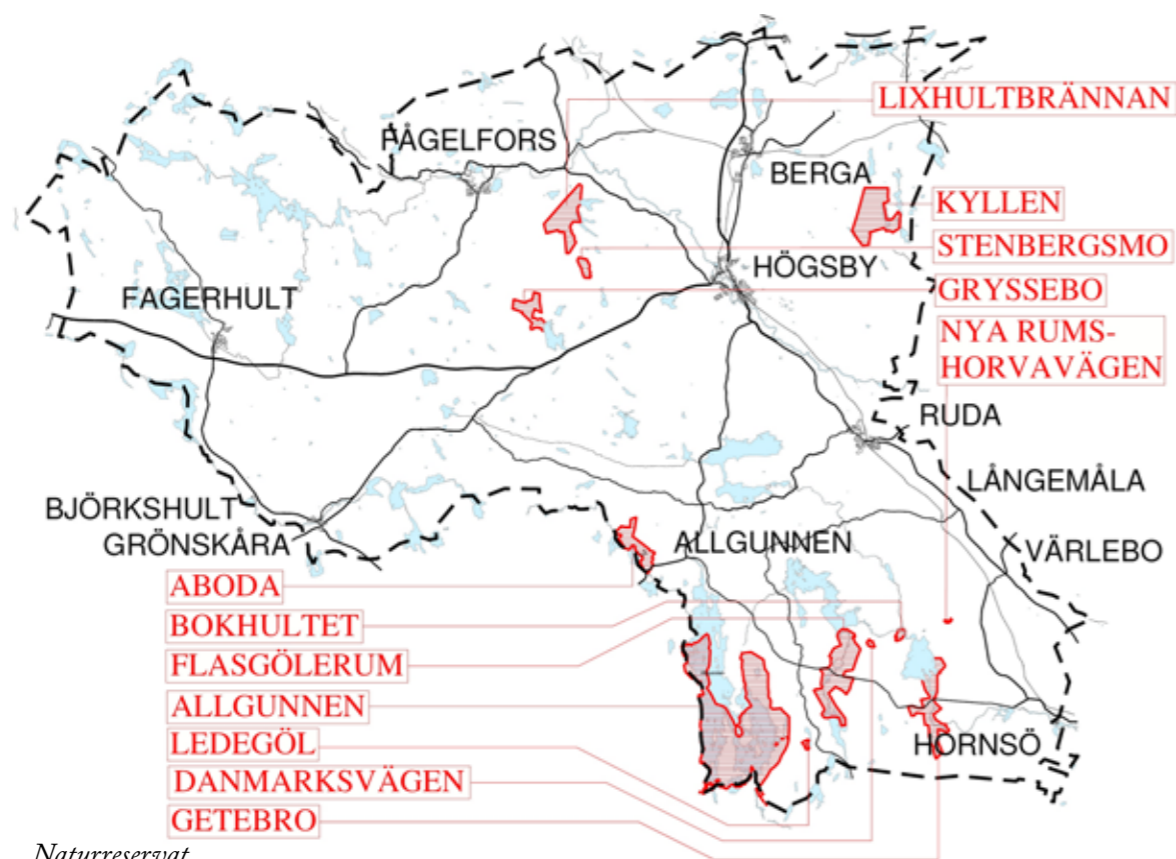
Nya Rumshorvavägen är ett av de nordostligaste spontant uppkomna bokskogsbestånden. Trädskiktet domineras helt av bok med ett visst inslag av ek och i vissa delar av klen björk. Bokarnas ålder varierar, men flera är drygt 200 år gamla. En hel del av de gamla bokarna är ihåliga, även grova högstubbar och lågor förekommer. Inslaget av död ved är måttligt. Vid inventering av vedinsekter i Hornsö- Allgunnenområdet 1999-2001 konstaterades ett femtiotal rödlistade arter. Lundfloran är relativt rik och här finns flera rödlistade lavar och svampar.

Stenbergsmo

Reservatet är en naturskogsartad barrblandskog och är belägen nordväst om Hagenäs-sjön och söder om Lixhultsbrännan, ca 6 km väster om Högsby kyrka. Trädskiktet består till cirka 70 procent av tall och 30 procent av gran. I övrigt förekommer inslag av löv, framförallt asp och björk. Åldern på beståndet är mellan 170 och 250 år och har endast en svag kulturpåverkan. I beståndet finns ett mycket stort inslag av lågor i olika nedbrytningsstadier samt döda träd och grova lågor av gran. Skogar av denna karaktär är idag sällsynta i södra Sverige.

Strandskydd

Strandskyddsbestämmelserna återges i miljöbalkens 7 kapitel om skydd av områden. Paragraferna 13-18 redovisar strandskyddets innebörd och syften samt vilka bestämmelserna är som gäller inom strandskyddsområden. Strandskyddsbestämmelsernas huvudsakliga syften är att värna om djur- och växtlivet som är beroende av vattenmiljöer samt att tillgodose allmänhetens tillgänglighet till vattenområden. Se även kapitel om strandnära utvecklingsområden.

Naturreservat

REFERENSER

INTERNET

www.lst.se
www.scb.se
www.socialstyrelsen.se
www.skolverket.se
www.vv.se
www.naturvardsverket.se
www.skl.se
www.lagboken.se
www.jamombud.se
www.riksdagen.se
www.nba.fi
www.notisum.se
www.skogsstyrelsen.se
www.mmm.fi
www.trafikverket.se
www.miljoportalen.se
www.kalmar.regionforbund.se
www.lantbruksstyrelsen.se
www.raa.se

SKRIFTER

Naturvårdsverket, handbok 2003:9, 2003, *Natura 2000 i Sverige. Handbok med allmänna råd*

Högsby kommun, 2007, *Naturvårdsplan Högsby kommun 2007*

Högsby kommun, 1989, *Högsby kommun Översiktsplan, Del Mark, Del Vatten*

Regionförbundet i Kalmar län, 2004, *Regional transportplan för Kalmar län 2004-2015*

Regionförbundet i Kalmar län, 2007, *Kultur- och fritidsmedel 2007*

Trivector Traffic AB, 2006, *Regionförstoring med kollektivtrafik i Kalmar län - färre arbetsregioner, bättre regional utveckling*

ÅF Infraplan Nord, 2007, *Stångådalsbanan, delen Bjärka-Säby-Kalmar*

Naturvårdsverket, 2011, *Dispens från strandskyddet*

Naturvårdsverket, 2010, *Utvidgat strandskydd*

Naturvårdsverket/Boverket, 2010, *Strandskydd, en skrift om det nya strandskyddet*

Länsstyrelsen i Skåne län, *Miljö kvalitetsnormerna för vatten och översiktsplaneringen*

Länsstyrelsen i Kalmar län, 2011, *Landsbygdsutveckling i strandnära lägen (LIS)*